

*Du fond de nos Cœurs
Dernier hommage à la Princesse Céleste*

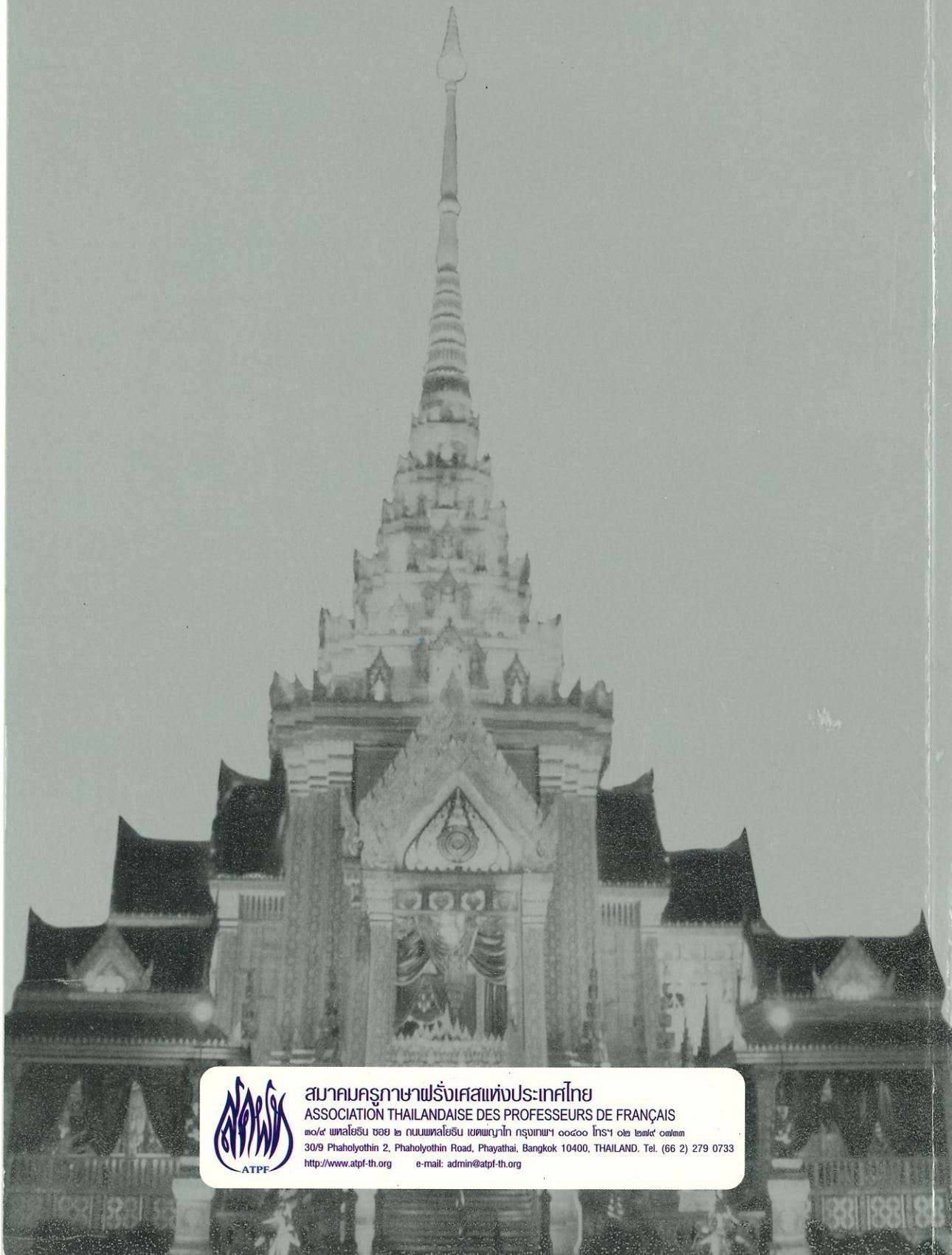
วารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย
Bulletin de l'Association Thaïlandaise des Professeurs de Français
ฉบับที่ ๑๑๖ ปีที่ ๓๑ เล่มที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๕) ISSN 0857-0604

วารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย BULLETIN DE L'ASSOCIATION THAÏLANDAISE DES PROFESSEURS DE FRANÇAIS

(juillet - décembre 2008)
(กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๕)

สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย
ASSOCIATION THAÏLANDAISE DES PROFESSEURS DE FRANÇAIS
๓๐/๙ พหลโยธิน ซอย ๒ ถนนพหลโยธิน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ โทรฯ ๐๒ ๒๗๙๔ ๐๗๓๓
30/9 Phaholyothin 2, Phaholyothin Road, Phayathai, Bangkok 10400, THAILAND. Tel. (66 2) 279 0733
<http://www.atpf-th.org> e-mail: admin@atpf-th.org

พระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ
 เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
 ๑๔ - ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

ภาพประกอบโดยศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม) สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
 Royal Princess Galyani Vadhana's Cremation Ceremony Commemorative stamps
 ออกจำหน่าย : 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 Date of Issue : 11 November 2008

บทปลงอาลัย

วารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย ฉบับที่ ๑๑๖ นี้ ปรากฏออกสู่สายตาของมวลสมาชิกสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยหลังจากพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพอันตระการตา ทรงคุณค่าและตราตรึงในหัวใจของครูภาษาฝรั่งเศสทุกคน ที่ได้ร่วมส่งเสด็จ "สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ อาจารย์" กลับสู่สรวงสวรรค์

ไม่ว่าพระองค์ท่านจะสถิตอยู่ ณ แดนสรวงชั้นใดก็ตาม ก็เป็นที่น่าเชื่อได้ว่าจะยังทรงทอดมองเหล่าครูอาจารย์ นักเรียนนักศึกษาฝรั่งเศสทุกคน ด้วยสายพระเนตรที่โอบอ้อมอารีและคงจะพระราชทานกำลังใจให้พวกเราดำเนินรอยตามพระยุคลบาทอยู่เป็นนิตย์

วารสารสมาคมฉบับนี้ประมวลเรื่องราวเกี่ยวกับพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระศพสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ระหว่างวันที่ ๑๔ - ๑๙ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง โดยบทความเกียรติยศพิเศษที่ขออัญเชิญมาประดับไว้เป็นเบื้องแรกคือพระนิพนธ์เรื่องเกี่ยวกับพระราชวงศ์จักรี ที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ทรงนิพนธ์ไว้เป็นภาษาฝรั่งเศสและพิมพ์ในหนังสือ Bicentenaire de Bangkok เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ อันเป็นเครื่องแสดงความกตัญญูตาและเป็นการเผยแพร่เกียรติคุณด้านประวัติศาสตร์พระราชวงศ์ไทยที่ล้ำค่านี้ อันประกอบบทความนี้กองบรรณาธิการได้จัดหาเพิ่มเติมเพื่อให้พระนิพนธ์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

จากนั้นเป็นบทความเกี่ยวกับการพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระศพทั้งในอดีตและปัจจุบัน คือเป็นบันทึกของชาวฝรั่งเศสที่เดินทางเข้ามาในราชวโรกาสที่ ๗ และบันทึกงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระศพสมเด็จพระนางเจ้าสุทมาลมารศรี พระอัครราชเทวี ในรัชกาลที่ ๕ ส่วนอีกบทความหนึ่งคือรายละเอียดการพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระศพสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ซึ่งมีทั้งภาษาไทยและภาษาฝรั่งเศส

นอกจากนี้กองบรรณาธิการยังได้รับความกรุณาจาก รศ. สุรภี ภูใจปการ ในการแปลเนื้อเพลงแสงหนึ่งและเพลงแก้วกัลยา เป็นภาษาฝรั่งเศส โดยเป็นการเรียนภาษาฝรั่งเศสจากเพลงที่ไพเราะและมีความหมายกินใจพวกเรามากที่สุด

ส่วนบทความประจำของวารสารนั้น กรรมการบริหารสมาคมได้กรุณารายงานการประชุมสามัญประจำปีของสมาคม และผลการแข่งขันตลอดจนกิจกรรมพิเศษต่างๆ ที่สมาคมจัดขึ้น ซึ่งก็ประมวลได้ว่าสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยนั้นมิได้หยุดพัฒนาเพื่อประโยชน์ของครู อาจารย์ นักเรียนที่เรียนภาษาฝรั่งเศสทุกคน

ปรีดี พิศณุวิณี

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความเกียรติยศ

Hiérarchie princière de la Maison Chakri

พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ 4

La Crémation Royale de Sa Majesté la Reine Sukhumara Marasri,
la Reine du roi Chulalongkorn en 1927 23

Le pavillon crématoire (Phra Men) et les cérémonies funéraires royales 29

La calendrier des cérémonies 35

พระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
๑๔-๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ 37

หมายกำหนดการพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ 41

บทเพลงแสงหนึ่ง และแก้วกัลยา : Eternal jour et fleur céleste

สุรภี รุโจปการ 86

รายงานประจำปีของสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย 90

Hommage à la Princesse bien-aimée ณ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น 100

Memorial Concert กัลยาณิศราวัลย์ 111

บรรณาธิการที่ปรึกษา : คุณหญิงวงจันทร์ พิทยนิติศาสตร์ **บรรณาธิการ :** นายปรีดี พิศุมิวิติ **ผู้ช่วยบรรณาธิการ :** นางสาวสุธาสิณี ผลวัฒนะ นางสาวสิริจิตต์ เตชอมรชัย **กองบรรณาธิการ :** นางสาวมาริสลา การิเวทย์ นางสาวอารีรัตน์ ปิ่นทอง นางสุรภี รุโจปการ นางสาวบุปผา อยู่ทรัพย์ นายอาทิตย์ วงษ์สง่า **ฝ่ายศิลป์ และรูปเล่ม :** นางสาววารี จุลโทธี **ฝ่ายการเงิน :** นางสาวชนยา ด่านสวัสดิ์ **ฝ่ายทะเบียนสมาชิกและจัดส่ง :** นางสาวมาริสลา การิเวทย์
เจ้าของ : สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย สำนักงานวารสาร 30/9 พหลโยธิน 2 เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400 โทรฯ 02 279 - 0733
กำหนดการออกวารสาร ปีละ 2 ฉบับ บอกรับวารสารที่ นางสาวมาริสลา การิเวทย์ ณ สำนักงานวารสาร **วัตถุประสงค์** 1. เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสและฝรั่งเศสศึกษา 2. เพื่อส่งเสริมการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับวิชาภาษาฝรั่งเศส วิชาภาษาฝรั่งเศสศึกษา และระเบียบวิธีการสอน 3. เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกและสถาบันวิชาการอื่นๆ
ทัศนะใดที่ปรากฏในข้อเขียนในวารสาร สดพท. นี้เป็นของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วยแต่อย่างใด และได้ผ่านารกถันกรองจากคณะกรรมการกถันกรองแล้ว
พิมพ์ที่ หจก.แสงเทียนการพิมพ์ 298/127-128 ถ.พิษณุโลก แขวงสี่แยกมหานาค เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 0-2281-9087, 0-2628-3677 โทรสาร 0-2281-9916

Les fils et les filles du Roi Rama V

HIÉRARCHIE PRINCIFIÈRE DE LA MAISON CHAKRI

par Son Altesse Royale Galyani Vadhana

Fondation de la nouvelle capitale

Après avoir accepté le trône que lui offrirent les notables de la ville de Dhonburi, alors capitale du royaume de Siam, le 6 avril 1782, le Général Chakri eut à faire face à de nombreuses tâches. L'une de ses premières décisions fut de transporter la capitale sur l'autre rive du fleuve Chao Praya (le Ménam) pour des raisons stratégiques : le fleuve était une protection naturelle contre l'ennemi héréditaire, le Birman ; pour des raisons d'espace : la ville Dhonburi ne pouvait s'agrandir, parce qu'encerclée par des limites naturelles et des temples. Des questions nouvelles se posaient au fondateur alors qu'elles n'avaient fait qu'effleurer l'homme militaire qu'il avait toujours été. Lorsque Praya Taksin devint roi, ayant reconquis l'indépendance du

royaume seulement 8 mois après le siège, le sac et l'incendie d'Ayudhaya, il ne voulut pas reconstruire l'ancienne capitale, mais sa nouvelle ville, Dhonburi, devait en être une continuation. Les premières années de son règne, le roi Taksin les passa sur les champs de bataille avec, pour compagnons d'armes, les deux frères Chakri et Surasih¹. << Après sept ans comme roi et comme commandant-en-chef, il dut trouver la tension trop forte et il décida de rester à Dhonburi et de régner sur son royaume >>. Les huit dernières années, le roi Taksin confia le commandement en chef de ses armées au Général Chakri. Il n'eut, cependant, pas le loisir de faire revivre Ayudhaya à Dhonburi par suite des nombreuses incursions des Birmans qui n'avaient pas totalement abandonné

* พิมพ์ครั้งแรกในหนังสือ Bientenaire de Bangkok ซึ่ง สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยจัดพิมพ์ขึ้นเพื่อร่วมฉลองในโอกาสครบรอบ ๒๐๐ ปี กรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๕ ภาพประกอบบทความนี้ บรรณาธิการได้จัดเพิ่มเติมขึ้นเพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ส่วนเชิงอรรถและบรรณานุกรมเป็นสิ่งที่องค์ผู้นิพนธ์ทรงค้นคว้าไว้

¹ H.R.H Prince Chula Chakrabongse "Lords of Life", page 74

Le Roi Rama 1er

l'idée de reconquérir le Siam et par suite des nombreuses révoltes dans les pays vassaux.

Lorsque le Général Chakri monta sur le trône, il prit de nombreux titres dont celui de Rama Tibodi comme le premier roi d'Ayudhaya. Son petit-fils lui conféra le titre post-hume de Pra Bouddha Yod Fa Chulalok par lequel il est connu de nos jours pour les Thaïs et son arrière-arrière-petit-fils le roi Vajiravudh l'appellera Rama 1er, lui-même étant Rama VI, titres que les étrangers utilisent couramment

comme les Thaïs souvent nomment leurs rois <<Quatrième règne>> <<Cinquième règne>> etc.

Les peuples thaïs et leurs princes

Les peuples thaïs ont toujours eu des princes à leur tête. Il semble que différents groupes de Thaïs ayant des chefs ou princes appelés <<chao>> se soient unis avec un roi à leur tête dans la province de Nanchao (Yunnan) au sud de la Chine. Après que Kubilai Khan eut mis

fin à leur royaume au 13e siècle, les Thaïs émigrèrent vers le sud. Certains groupes, connus sous le nom de Shans ou Thaï Yai (grands Thaïs) avaient commencé leur émigration bien avant et s'étaient installés au nord de la Birmanie. Les Shans appelaient leurs chefs <<Chao Fa>> (prince céleste). Ceux-ci existent encore de nos jours et ne sont pas considérés à proprement parler comme <<royaux>> parce qu'on ne s'adresse pas à eux en langage royal. Mais le titre deviendra, dans le royaume de Siam, l'un des titres princiers les plus élevés. De même, les princes du Laos ou de Chiangmai ne sont pas <<royaux>>. Ils n'ont pas de hiérarchie et tous les descendants de <<Chao>> sont <<chao>> ad infinitum.

L'autre branche des Thaïs, les Thaïs de l'est, appelés aussi <<Thaïs Noi>> (Petits Thaïs) vint dans le pays du grand fleuve Chao Praya occupé par les Khmers. Ces Thaï Noi se délivrèrent du joug des Khmers et formèrent le premier royaume indépendant du Siam à Sukhothai en 1238. Ils ne nommaient pas leur roi <<Chao Fa>> mais <<Khun>> ou <<Khun Luang>>. Leur premier roi fut le Roi ou Khun Sri-Intratit.

- Le deuxième royaume du Siam fut fondé par le Prince d'Utong à Ayudhaya.

Il se proclama roi sous le nom de Rama Tibodi I. Ce roi, comme tout fondateur, fut un grand législateur. Il choisit d'établir une royauté quasi divine, probablement à l'imitation de celle des Khmers.

- **Kot Montien Ban** ou Loi du Palais. Cette loi régit les rangs des

enfants royaux et leurs droits, les insignes royaux et princiers, les punitions de toutes les fautes commises au palais, le langage royal, les cérémonies. Il semble que certaines formes de cette loi aient déjà existé sous le règne du Rama Tibodi, le premier roi d'Ayudhaya, mais elle ne fut promulguée que sous le règne du roi Barom Trailokanat (1431-1488).

- La hiérarchie princière selon la Loi du Palais.

Il est à noter tout d'abord que la polygamie fut pratiquée de tout temps par les rois, les nobles et le peuple. Cette polygamie n'impliquait cependant pas l'égalité de toutes les femmes. Il y avait toujours une femme principale et des femmes mineures. Les enfants n'étaient jamais illégitimes, mais leur rang ou leur importance dépendait de la position de leur mère.

La Loi du Palais du roi Trailokanat fixait les rangs des enfants royaux comme suit.

1. Somdej No <<Pra>> Bouddha hao (สมเด็จพระนอ “พระ” พุทธเจ้า), Fils aîné de la reine principale (พระอัครมเหสี). Il devait résider dans la capitale. D'après l'histoire, il n'y en eut qu'un dans le royaume d'Ayudhaya, le fils du roi Rama Tibodi II.

2. Pra Maha Uparat (พระมหาอุปราชา). Fils principal d'une princesse, fille de roi aussi, mais n'occupant pas le rang de reine principale. Ce titre d'Uparat, signifiant vice-roi, plus tard, fut donné non seulement au fils du roi mais à un frère ou tout autre prince important distingué par le roi et envoyé comme gouverneur

d'une ville importante du royaume comme Pisanulok. L'Uparat jouissait de certaines prérogatives royales et était souvent considéré comme héritier présomptif quoiqu'il n'y eût aucune loi de succession à ce sujet.

3. Pra Chao Luk Theu de premier rang (พระเจ้าลูกเธอกินเมืองเอก), fils de fille de roi, seront gouverneurs de villes de première classe.

4. Pra Chao Luk Theu de deuxième rang (พระเจ้าลูกเธอกินเมืองโท), fils de petite-fille de roi, seront gouverneurs de villes de seconde classe.

5. Pra Yaovarat (พระยาวราช), fils de femmes non-royales, Chao Chom, ne sont pas gouverneurs de villes.

- Nous voyons ainsi à quel point les titres royaux sont liés au titre de la mère.

- Ces différentes appellations changeront au cours des règnes, mais la structure restera toujours la même jusqu'aujourd'hui.

Les changements avant la dynastie Chakri

- Dès le roi Ekatosarot (สมเด็จพระเอกาทศรถ) les princes du rang de Pra Chao Luk Theu (พระเจ้าลูกเธอ) seront connus sous le titre de **Chao Fa**.

Nous avons vu que ce titre chez les Thaïs Shans désignait le chef ou le prince d'une ville et dans le royaume de Siam pouvait être appliqué au roi. Le roi Ekatosarot appela ses deux fils de mère royale Chao Fa Sutas (เจ้าฟ้าสุทัศน์) et Chao Fa Sisaovapak (เจ้าฟ้าศรีเสาวภาคย์)

- Le titre de Pra Yaovarat deviendra

Pra Ong Chao

- Un titre inférieur à celui de Pra Ong Chao apparaîtra, celui de **Mom Chao**

- **Somdej** Dans le royaume d'Ayudhaya, ce titre était en général réservé aux rois. Les noms des reines et des princesses étaient parfois précédés de <<Pra>> comme la reine Srisuriyothai était appelé Pra Suriyothai. Peu à peu le mot Somdej fut appliqué aux princes de rang élevé, pas nécessairement des Chao Fa.

- Le titre de **Krom**. Dans ces temps de << service civil-militaire simultané>>, les divisions, sub-divisions étaient appelées Kroms². Les fonctionnaires recevaient des titres non héréditaires selon le nombre de personnes sous leurs ordres :

Muen
Khun
Luang
Pra
Praya
Chao Praya

Dès le règne du roi Narai, en plus de son nom, un prince qui a mérité la considération royale ou que le roi veut simplement honorer recevra un titre analogue à ceux des fonctionnaires. Tout d'abord, ces titres n'étaient pas conférés au prince lui-même. Lorsqu'un prince ou une princesse se montrait capable d'être chef d'une maison comprenant un grand nombre de gens, ceux-ci formaient une division (กรม) commandée par un Chao Krom (เจ้ากรม) et c'était ce Chao Krom qui recevait ce titre. Par exemple, le Prince Krisda se vit honorer ainsi. Le chef de sa maisonnée devint Muen Nares (หมื่นนเรศวร์ฯ) et le Prince devenait donc le maître de cette division tout en conservant son nom. On l'appela Prince Krisda, Krom Muen Nares. Mais l'usage de garder le nom se perdit peu à peu et le prince n'était souvent connu que par son titre de Krom qui ne représentait plus une force d'hommes effective.

² H.R.H. Prince Chula Chakrabongse <<Lords of Life>>, p. 83

Les princes créés par le roi Rama 1er (1737 - 1809, accession 1782)

Le roi Rama 1er se basa sur le Kot Montien Ban et les coutumes du royaume d'Ayudhaya pour créer ses princes. Etant fondateur d'une lignée et roi absolu il avait une certaine liberté et ne manqua pas

de donner des titres royaux à ceux qu'il voulait récompenser ou honorer.

Il donna le titre posthume de Somdej Pra Patom Borom Maha Chanok (สมเด็จพระปฐมบรมมหาชนก) ou père royal du fondateur à son père qui se nommait Tongdi.

Il éleva ses deux sœurs aînées

S.A.R. le Prince Mahidol

de la même mère au rang de Chao Fa ainsi qu'un demi-frère qui avait pris soin de son père mort à Pisanulok, et apporté ses reliques à Bangkok et une demi-sœur au rang de Pra Ong Chao. Quant au fidèle compagnon, son frère Boonma, Chao Praya Surasih, il l'éleva au rang de Somdej Chao Fa Krom Pra Rajwang Bovorn Maha Surasinghanat ou Prince du Palais du Devant, puis d'Uparat.

Il créa les 9 enfants qu'il eut de la reine Amarin Chao Fa, mais 5 étaient morts dès avant son accession.

Il créa une de ses filles Chao Fa Kunton Tipayavadi (เจ้าฟ้ากุณฑลทิพยวดี) parce que sa mère était fille du roi de Vientiane.

Les 32 autres enfants de Chao Chom (mères non royales) furent créés Pra Ong Chao.

Se basant sur la Loi du Palais disant que les enfants de princesses du rang de Chao Fa pouvaient être Chao Fa comme leur mère, il éleva ses 10 neveux et nièces, enfants de ses deux sœurs aînées, au rang de Chao Fa, malgré le fait que leurs maris n'aient pas été élevés à de hauts rangs princiers. Le fils aîné de la sœur aînée de Rama 1er fut en outre créé Prince du Palais de l'Arrière. Une des filles de sa deuxième sœur devint la

femme de son fils aîné du rang de Chao Fa. Leurs 3 enfants furent donc Chao Fa de naissance. Le premier mourut le jour de sa naissance, mais le deuxième devait devenir Rama IV.

R a m a II (1 7 6 8 - 1 8 2 4 ,
accession 1809)

L'une des causes de régicides, de guerres civiles, de changements de dynastie dans le Royaume d'Ayudhaya était l'ambiguïté des lois de succession ou Kot Montien Ban. En fait rien n'était clairement écrit, mais il était entendu que l'Uparat était en quelque sorte l'héritier présomptif mais en dernier lieu, c'était au roi de désigner son successeur. Comme le roi créait souvent un frère Uparat lorsque son propre fils était encore enfant mais qu'au moment de sa mort, ce fils était adulte, il y eut souvent des querelles sanglantes allant jusqu'au meurtre entre neveu et oncle. La chance voulut que dans le Royaume de Bangkok, l'oncle Uparat mourût toujours avant le neveu, fils aîné du roi. Il n'y eut ainsi jamais de disputes à ce sujet, mais d'autres difficultés se firent jour.

L'Uparat frère de Rama 1er était mort et son fils aîné avait été nommé Uparat par son père 3 ans avant sa mort.

Rama II était donc le successeur désigné sans aucune contestation possible.

Rama II eut 73 enfants dont 3 Chao Fa de la reine Sisuriyen, fille d'une sœur aînée de Rama 1er et 4 Chao Fa de la Princesse Chao Fa Kunton Tipayavadi. Lorsqu'il mourut, son frère, l'Uparat qu'il avait nommé, était mort depuis 7 ans et il n'en avait pas nommé un autre. En outre, étant tombé subitement malade et dans le coma pendant 8 jours, il n'avait pas pu désigner de successeur. C'était donc le devoir du Conseil d'Accession de choisir le nouveau roi. Ils ne choisirent

pas le prince Chao Fa Mongkut, l'aîné des Chao Fa, alors âgé de 20 ans et qui venait d'entrer dans les ordres, mais le prince Tab, Krom Muen Chesdabodin, le 3ème enfant de Rama II, âgé de 37 ans, un homme expérimenté dans les affaires du Royaume, son père lui ayant confié des postes importants bien qu'il ne fût que Pra Ong Chao.

R a m a III (1 7 8 8 - 1 8 5 1 ,
accession 1824)

Devenu roi, le Rama III n'éleva pas sa sœur et son frère, nés de la même

³ Le roi Chulalongkorn dans <<Coutumes royales dans le pays de Siam>> ou "ธรรมเนียมราชตระกูลในสยาม" , p. 17.

mère que lui, Somdej Pra Sri Sulalai, au rang de Chao Fa³. <<Serait-ce parce que ces deux prince et princesse moururent en bas âge ou y aurait une coutume qui l'interdirait>> ?

Rama III n'eut aucune femme de sang royal, ainsi ses 51 enfants furent tous Pra Ong Chao. Il est intéressant de noter cependant, qu'il éleva une de ses petites-filles. Mom Chao de naissance, au rang de Pra Ong Chao, lui donnant une éducation particulièrement soignée dans l'espoir de faire d'elle la reine du règne suivant, ce qui arriva réellement. Malheureusement la Reine Somanas Vatanavadi mourut quelques jours après avoir donné naissance au premier Chao Fa du règne de Rama IV, à l'âge de 19 ans. Deux autres petites-filles de Rama III, Mom Chao Rampoei et Mom Chao Pannarai devaient devenir l'une Pra Ong Chao, puis la Reine Tepsirin, mère du roi Rama V, Chulalongkorn, et l'autre Pra Ong Chao Pannarai, mère de deux Chao Fa dont le Prince Naris.

Trois autres petites-filles, trois Mom Chao, devaient devenir les épouses du roi Rama V, élevées au rang de Pra Ong Chao et Pra Acachaya (พระอรรคชายา) et donner naissance à des Chao Fa de 2e rang.

Quand il mourut, Rama III ne voulut pas nommer un successeur et demanda au Conseil d'en choisir un librement. Il critiqua plusieurs princes, loua le prince Mongkut, mais exprima sa crainte qu'un homme qui était resté pendant tout son règne dans les ordres ne s'occupât que de la secte qu'il avait fondée. Le Conseil élut cependant le Prince Mongkut.

R a m a I V (1 8 0 4 - 1 8 6 8 ,
accession 1851)

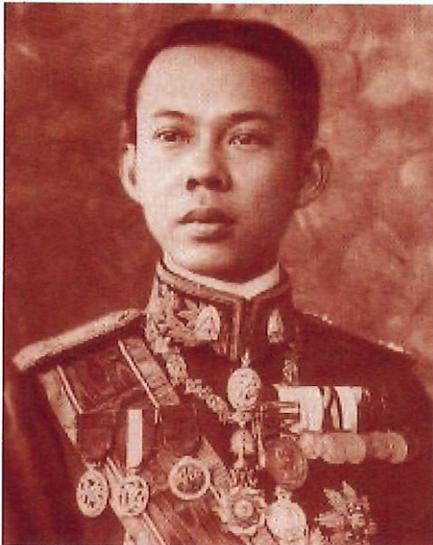
Rama IV ne créa pas d'Uparat à proprement parler, mais un Second Roi en la personne de son frère, le prince Chutamani, qui devait être connu sous le nom de Pra Pin Klao. Rama IV eut 82 enfants dont un Chao Fa de la Reine Somanas, 4 Chao Fa de la Reine Tepsirin et 2 Chao Fa de Pra Ong Chao Pannarai, quand il mourut, le Second Roi était mort depuis deux ans et aucun prince n'avait été élevé au rang d'Uparat mais il ne nomma pas son fils Chulalongkorn, l'aîné des Chao Fa comme successeur, l'estimant, à l'âge de 15 ans, trop jeune pour régner. Mais le Conseil élut le prince Chulalongkorn.

Rama V (1853 - 1910, accession 1868)

Le roi Rama V pensait, comme dans l'ancien système hindou, que la pureté du sang était d'une grande importance dans la succession. C'est pourquoi il eut des enfants du rang de Chao Fa de premier rang avec 5 de ses demi-sœurs. Ces Chao Fa dont la mère est fille de roi (ou plus tard reine) sont appelés en privé <<Toun Mom>> et leur ordre de préséance est établi selon l'ordre de primogéniture.

Liste des épouses, filles de roi, de Rama V :

1. La princesse Taksinacha – 1 fils, mort le jour de sa naissance.

2. La reine Sukhumala – 1 fille, 1 fils.

3. La reine Sunandha – 1 fille et un enfant pas encore né ; mort avec elle dans son accident.

4. La reine Savang Vadhana – 8 enfants dont le premier prince héritier.

5. La reine Saovabha Pongsi – 9 enfants dont les rois Rama VI et Rama VII.

En outre, il prit pour épouses 3 petites-filles du roi Rama III, ce que nous avons déjà mentionné, qu'il éleva au rang de Pra Ong Chao, Pra Acachaya. Les enfants de ces unions étaient leur titre officiel soit le même <<Somdej Chao Fa>>.

1. La première Pra Acachaya eut une fille.

2. La deuxième Pra Acachaya eut une fille.

3. La troisième Pra Acachaya eut 1 fils et 3 filles.

Lors de la naissance de leurs premiers enfants, Rama V ne conféra aucun titre à leurs mères, princesses du rang de Pra Ong Chao, filles de roi. La tragique mort, par noyade, de la princesse Sunandha posa le problème de l'énonciation de son titre dans les cérémonies officielles

de sa crémation. Rama V prit donc la décision de donner le titre de Reine (Pra Nang Chao) aux princesses filles de roi, avec des rangs différents pour chacune, selon la primogéniture de leur fils aîné, se conformant en cela, aux règles du Kot Montien Ban qui reconnaissait 4 rangs d'épouses principales. Ayant constaté, tout au long de l'histoire du Siam, que lorsque le roi mourait sans avoir désigné son successeur d'une façon certaine, des difficultés pouvaient surgir, Rama V décida de créer l'aîné des Chao Fa prince héritier. La reine Savang, mère du Chao Fa le plus âgé, devint la première reine sous le nom de Somdej Pra Nang Chao Savang Vadhana Pra Borom Rajtevi. Quand son fils le prince Vajirunhis atteignit l'âge de 9 ans, il fut officiellement proclamé Prince Héritier lors d'une grande cérémonie. Mais ce prince mourut à l'âge de 16 ans et le Chao Fa le plus âgé devint Prince Héritier. C'était Vajiravudh, fils de la Reine Saovabha. Celle-ci, mère du nouveau prince héritier devait donc être élevée au rang de la première Reine. Il était coutume de ne jamais enlever un titre déjà donné. Le roi Rama V trouva le moyen de le faire sans⁴ <<froisser les pétales de lotus ni

troubler l'eau de l'étang>>. Il trouva un autre titre de reine et la nomma régente avant son départ pour un long voyage en Europe en 1869. La reine Saovabha devint Somdej Pra Nang Chao, Pra Borom Rajini Nat et pendant l'absence du roi, Reine régente.

Rama V eut 77 enfants, dont 26 Chao Fa

Rama V définira aussi les titres du bas de l'échelle. Les Mom Chao sont, les enfants de Chao Fa ou Pra Ong Chao de naissance dont la mère n'est pas princesse, les Mom Rajwong, qui ne sont plus princes, sont les enfants de Pra Ong Chao élevés à ce rang. Les

⁴ Sompob CHANDRAPRAPA <<Somdej Pra Si Savarintira Pra Borom Rajtevi Pra Pan Vassa Ayi Ka Chao>> p. 124

enfants de Mom Chao sont aussi Mom Rajwong. Sous le règne de Rama IV on appelait les Mom Rajwong quelquefois <<Chao>> quelquefois <<Khun>> et même quelquefois Mom Luang. Rama V décréta que les Mom Luang seraient le rang des enfants de Mom Rajwong.

R a m a VI (1 8 8 1 - 1 9 2 5 , accession 1910)

Le prince Vajiravudh, devenu Rama VI resta longtemps célibataire. A l'âge de 39 ans il se fiança avec une de ses cousines, la princesse Vallabha Devi, mais quelque mois plus tard rompit ses fiançailles. Six mois plus tard il annonça ses fiançailles avec une jeune sœur de son ex-fiancée, la princesse Laksami. Il l'épousa l'année suivante et lui donna le titre de Pra Nang. Puis, il prit pour femme une jeune fille de la noblesse à qui il donna un titre de noblesse non-royal : Pra Sucharitsuda. Il éleva ensuite une jeune sœur de cette dernière au rang de Reine suprême : Somdej Pra Nang Chao Intrasaksajee Pra Borom Rajini parce qu'elle semblait lui donner un héritier au trône. Mais ses espoirs furent déçus et après plusieurs fausses couches, il fit ce qu'aucun roi n'avait fait, il abaissa son rang,

lui enlevant le titre de <<Borom Rajini>> et ne lui laissant que celui de << Somdej Pra Nang Chao>>. Finalement une autre jeune femme de la noblesse, sur le point de lui donner un enfant fut créée Pra Nang Chao Suvadhana et elle accoucha d'une fille la veille de la mort du roi le 26 novembre 1925. La princesse reçut le titre de Somdej Chao Fa de 2e rang.

En 1924, Rama VI proclama, dans le cadre du Kot Montien Ban, la première Loi de Succession du Royaume de Siam, Le roi, dans une monarchie absolue, a toujours le droit de désigner son successeur. Mais au cas où il ne l'aurait pas fait, de grandes difficultés pouvaient apparaître comme dans le passé. Rama VI voulut donc fixer certaines règles pour les éviter. Il se réservait aussi le droit de révoquer le prince héritier nommé par lui-même. La loi décrétait que la ligne de succession passerait d'abord par les fils de la Reine Saovabha dans l'ordre de leur primogéniture, puis par les fils de la Reine Savang, par le fils de la Reine Sukumala et enfin par tous les autres princes selon leur ordre de préséance. Suivait un certain nombre de restrictions telles que: l'héritier potentiel ne pouvait avoir une mère ou une épouse étrangère,

ne pouvait être une femme.

Dès son accession, il éleva le rang de certains princes. Il avait, au début de son règne, démultiplié le rang de Pra Ong Chao en 2 classes : Pra Voravong Theu Pra Ong Chao (correspond à Son Altesse) et Pra Chao Voravong Theu Pra Ong Chao (correspondent à Son Altesse Royale). Par exemple, le Prince Chumbot, fils du Prince Chao Fa Paripatra, fils de Rama V, né Mom Chao puis Pra Ong Chao Petit-fils royal, ensuite Pra Voravong Theu et enfin Pra Chao Voravong Theu. Le décret mentionnait que ses enfants à naître seraient Mom Chao à leur naissance. Certains princes élevés au rang de Pra Chao Voravong Theu Pra Ong Chao ne l'étaient que pour leur propre personne, ainsi quand le Prince Chula Chakrabongse eut une fille, elle ne fut que Mom Rajwong.

Il réforma aussi certains titres qui devenaient trop compliqués. Il était coutume d'énoncer le lien de parenté des princes avec le roi comme Sa Majesté la Reine Grand-mère, S.A.R. la princesse sœur. Quand le règne changeait, les titres devaient être tous changés. Dans les premiers règnes il était possible de suivre cette coutume, mais dans les derniers règnes, il devenait fastidieux de se référer

à S.A.R. le Prince arrière- arrière- arrière grand-oncle. Rama VI décréta donc que seuls, les liens de proches parentés seraient conservés comme grand'mère, frère, mère, sœur, fils, fille, petit-fils. Tous les autres princes et princesses, fils ou filles de roi n'avaient que le titre Barom avec le règne de leur père, comme Pra Chao Borom Vong Theu Pra Ong Chao Vapi Bussabakorn, règne 5, qui est la dernière fille survivante de roi Rama V.

Rama VI mourut en désignant comme successeur le Prince Prajadhipok, le plus jeune et le seul survivant de son père.

Rama VII (1893 - 1914, accession 1925, abdication 1935)

Rama VII ajouta certaines clauses au Kot Montien Ban concernant le mariage des princesses de la famille royale. Celles-ci pouvaient maintenant se marier avec un homme non-royal à condition de renoncer à leur rang princier.

Il édicta certaines règles sur la question des rangs princiers. Les enfants de Chao Fa d'une mère princesse devenaient Pra Chao Voravong Theu Pra Ong Chao (Son Altesse Royale) alors que ceux d'une

mère non princesse étaient Pra Voravong Theu Pra Ong Chao (Son Altesse) au lieu de Mom Chao au règne précédent.

Les rois Chakri devinrent monogames dès Rama VII qui épousa une cousine germaine du rang de Mom Chao et qu'il éleva au rang de Somdej Pra Nang Chao Rambhai Barni Pra Borom Rajini lors de son accession au trône. Il n'eut pas de descendance.

Trois ans après la Révolution de 1932 qui fit de la Monarchie absolue une Monarchie constitutionnelle, il abdiqua en citant les noms de quelques princes susceptibles de lui succéder mais sans se prononcer d'une façon certaine.

Le gouvernement suivit la loi de succession décrétée par Rama VI et étut Pra Voravong Theu Pra Ong Chao Ananda, âgé de 10 ans.

R a m a V I I I (1 9 2 5 - 1 9 4 6 , a c c e s s i o n 1 9 3 5)

Tous les rois précédents de la dynastie Chakri étaient fils de roi, donc du rang de Chao Fa ou Pra Ong Chao. Rama VIII, fils du Prince Chao Fa Mahidol, fils de la Reine Savang, avait une mère non-royale, il était donc né Mom Chao dans le règne de Rama VI et élevé au rang de Pra Voravong Theu Pra Ong Chao sous

le règne de Rama VII. Sa mère ne fut pas élevée au rang de princesse tout de suite, mais son frère et sa sœur furent rapidement élevés au rang de Chao Fa, ce qui est contre les coutumes, n'étant pas enfants de roi et ayant une mère non-royale, mais il n'était pas coutume non plus de voir un petit-fils et non un fils de roi accéder au trône.

Rama VIII mourut à l'âge de 21 ans, sans s'être marié. Son frère Bhumibol lui succéda.

R a m a I X (1 9 2 7 , a c c e s s i o n 1 9 4 6)

Rama IX épousa une Mom Rajwong qu'il éleva au rang de Reine et ses 4 enfants naquirent Chao Fa du 1er rang. Son fils unique fut élevé au titre de Prince Héritier et sa deuxième fille reçut le titre de <<Somdej Pra Teparat Raj Suda Siam Barom Raj Kumaree>> ce qui la place à un rang plus élevé qu'une Chao Fa ordinaire, directement derrière le Prince héritier.

TABLEAU DES RANGS PRINCIPERS DE NAISSANCE

	Equivalent en française	Père	Mère
1. Somdej Chao Fa de 1er rang	Son Altesse Royale (Certains auteurs suggèrent Son Altesse Céleste)	- Roi	Fille de roi, reine
2. Somdej Chao Fa de 2e rang	Son Altesse Royale (Son Altesse Céleste)	-Roi	Petite-fille de roi, personne élevée au rang de princesse
3. Pra Chao Voravong Theu Pra Ong Chao	Son Altesse Royale	- Roi - Chao Fa	Non-royale Princesse
4. Pra Voravong Theu Pra Ong Chao	Son Altesse	- Pra Ong Chao (fils de roi)	Non-royale Pra Ong Chao
5. Mom Chao (M.C.)	Son Altesse Sérénissime	- Pra Ong Chao (fils de roi) - Pra Ong Chao (Son Altesse Royale promu, et spécification dans le decret)	Rang indifférent Non-royale ou Mom Chao
6. Mom Rajwong (M.R.)		- Pra Ong Chao (Son Altesse Royale, promu) - Pra Ong Chao (Son Altesse) - Mom Chao	Rang indifférent indifférent
7. Mom Luang (M.L.)		- Mom Rajwong	indifférent

Remarques

- 1-5 sont des titres princiers. On s'adresse à ces personnes avec un langage spécial.

- Les princes de 1-4 n'utilisent pas de noms de famille.

- 5-7 utilisent des noms de famille. Les fils de roi, de princes du Palais de Devant, de princes du Palais de l'Arrière sont les fondateurs d'une famille. Le nom de la dynastie Chakri n'est pas utilisé comme nom de la famille.

- Les descendants de Mom Luang et les épouses non-royales de princes et portant le titre de Mom ajoutent <<Na Ayudhaya>> (d'Ayudhaya) à leur nom de famille. Tout d'abord, l'inventeur des noms de famille, le roi Rama VI avait choisi <<Na Krungtep>> (de Bangkok), mais le changes.

- Les 9 règnes des rois Chakri ne recouvrent pas la durée le 9 générations d'hommes mais celle de 6 générations. En effet, les rois Rama III et Rama IV étaient frères, les rois Rama VI et Rama VII aussi, ainsi que les rois Rama VIII et Rama IX.

- Jusqu'au roi Rama VI, une malédiction semble avoir frappé les fils premiers-nés des rois.

Quoique le roi Rama 1er ne dût son élection au trône qu'à sa propre valeur personnelle, il est intéressant de noter qu'il y avait un frère aîné, mort déjà à Ayudhaya.

Le roi Rama II avait un frère aîné, fils de la reine Amarin aussi, mort sous le règne du dernier roi d'Ayudhaya.

Le roi Rama III n'était pas l'aîné des fils de Rama II, il avait un frère plus âgé, mort déjà sous le règne de Rama 1er.

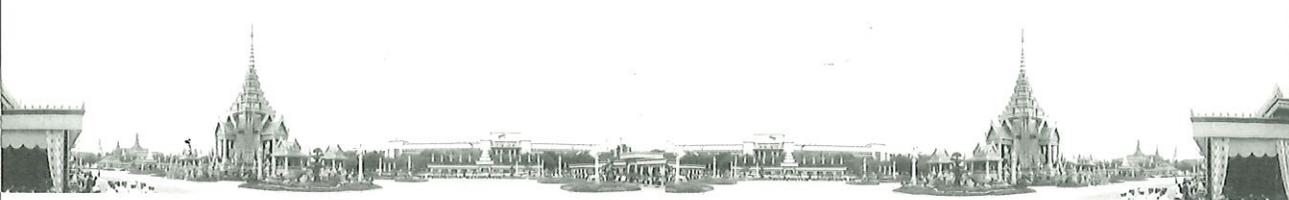
Le roi Rama IV avait un frère aîné, fils de la reine Sisuriyen aussi, mort le jour de sa naissance sous le règne de Rama 1er.

Le roi Rama V avait été précédé par le prince Chao Fa Somanas, fils de la reine Somanas, mort le jour de sa naissance.

Le roi Rama VI avait été précédé par le prince héritier Vajirunhis, fils de la reine Savang, mort à l'âge de 16 ans.

Bibliographie

กัลยาณีวัฒนา, สมเด็จพระเจ้า พี่นางเธอ เจ้าฟ้า	พระราชธิดาในรัชกาลที่ 5. จัดพิมพ์โดยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2524.
จุฬาลงกรณ์, พระบาท สมเด็จพระปรมินทรมหา	ธรรมเนียมราชตระกูลในกรุงสยาม. พระนคร: โรงพิมพ์หมานางกุฎราชวิทยาลัย, 2501.
ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา	(ในฐานะสภานายก หอพระสมุดวชิรญาณ). จดหมายเหตุเรื่องทรงตั้งพระบรมวงศานุวงศ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, 2468 (ในฐานะนายกสภาราชบัณฑิตยสภา). เรื่องเฉลิมยศเจ้านายฉบับมีรูป. พระนคร: โรงพิมพ์พิพรรฒธนากร, 2472. (โปรดให้พิมพ์). ราชสกุลวงศ์ พระนามเจ้าฟ้าและพระองค์เจ้าใน กรุงรัตนโกสินทร์ ชำระครั้งที่ 3. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, 2470.
รอง ศยามานนท์.	สมเด็จพระพุทธยอดฟ้ามหาราช (คณะกรรมการดำเนินงานเกี่ยวกับการ เทิดทูนพระราชสมัญญา ในมหามงคลสมัยสมโภช 200ปี กรุงรัตนโกสินทร์ จัดพิมพ์).
ร. แลงกัต (R. Lingat).	กฎหมายตราสามดวง เล่ม 1, พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร: องค์การของคุรุสภา ศึกษากันต์พานิชย์, 2515.
สมภพ จันทระภา.	สมเด็จพระศรีสวรินทราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ผดุงศึกษา โรงพิมพ์อักษรสมัย, 2514.
สวัสดิ์ ชวนเชย.	ประมวลภาพประวัติศาสตร์ชาวไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ยูไนเต็ดโปรดักชั่น, 2521.
“กฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการ สืบราชสันตติวงศ์”.	พระราชหัตถเลขาทรงสั่งราชการในรัชกาลที่ 5 และ 6 กับเรื่อง ประกอบ. พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, 2507 (พิมพ์พระราชทานในงาน พระราชทานเพลิงศพ จอมพลสุฤษดิ์ ธนะรัชต์)
ศิลปากร, กรม.	เฉลิมพระยศเจ้านายเล่ม 2 พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบ นายกรัฐมนตรี, 2513. ราชาศัพท์ พิมพ์ครั้งที่ 5. พระนคร: บริษัทสหอุปกรณ์ จำกัด, 2502.
Chula Chakrabongse, H.R.H.: Prince.	Lords of Life. London: Alvin Redman Limited, 1960.
Wood, W.A.R.	A History of Siam. Bangkok: Chalermnit Bookshop, 1959.

La Crémation Royale de Sa Majesté la Reine Sukhumara Marasri, la Reine du roi Chulalongkorn en 1927

Introduction

L'article sur "**la crémation royale**" est en fait tiré d'un livre **Fêtes et cérémonies de Thaïlande** de Raymond Plion-Bernier, publié en 1937. L'auteur, ayant eu l'occasion de séjourner au Siam à l'époque du Roi Rama VII, a raconté des événements qu'il a vus lors de ses séjours, y compris les coutumes, les rites religieux et les cérémonies royales.

A propos de la Crémation Royale, il nous a raconté la crémation funéraire de Sa

Majesté la Reine Sukhumal Marasri, la reine du roi Rama V qui est décédée en 1927 et que la cérémonie funéraire a eu lieu à Sanam Luang, présidée par le Roi Pra Chathipok et la Reine Rambaibannee.

Dans cet article, l'auteur nous a expliqué les événements à partir de la mort, les étapes du lavage du corps de défunt jusqu'à la procession royale de l'Urne au crématorium.

La Crémation Royale

La crémation de Sa Majesté la Reine Phra Pitoucha Chao Sukhumal Marasri, seconde épouse du roi Chulalongkorn, tante du roi Prajadhipok, et mère du Prince de Nakhon Sawan, alors Ministre de l'Intérieur, fut célébrée en 1927 et donna lieu à une cérémonie dont la splendeur et la faste demeurent célèbres.

Aussitôt après la mort d'un membre de la Famille Royale, le Roi et les Princesses procèdent à la toilette mortuaire. Le corps, joint d'eau parfumée et revêtu d'un costume de cérémonie, est étendu sur un lit recouvert

d'étoffes d'or. Une bague d'or est déposée dans la bouche du cadavre, alors que pour les gens ordinaires, c'est une pièce d'argent qui est utilisée. Le corps n'est pas placé dans un cercueil, mais dans une urne. Pour qu'il puisse y pénétrer, une sinistre opération est nécessaire : les articulations des membres sont brisées, et les bras et les jambes sont repliés et ligotés. Puis, le corps enveloppé de suaires est introduit dans une première urne de métal laquelle est elle-même placée dans une urne d'or. Cette dernière, réservée aux restes mortels des souverains et des princes

de très haut rang, est entièrement en or et inscruée de pierreries. Elle se termine en une longue pointe effilée, et l'ensemble atteint trois mètres de hauteur.

Lorsque les restes de la Reine Phra Pitoucha Chao eurent été déposés dans l'urne, cette dernière fut transportée en procession au << Pavillon Dusit Maha

Prasat>>, dans l'enceinte du Palais Royal, où elle demeura exposée en chapelle ardente jusqu'au jour de la crémation. Des services religieux furent célèbres chaque jour. Ceux des septième, cinquantième et centième jours revêtirent, ainsi qu'il est d'usage, une solennité particulière et furent célébrés en présence du Roi, de la Famille Royale, des membres du Corps Diplomatique et des hauts fonctionnaires. En arrivant, le Roi se prosternait devant l'urne, et allumait des cierges et des bâtonnets de santal. Il assistait à un sermon prononcé par le prince Patriarche ou par un chef bonze, puis il

offrait des robes aux bonzes selon le rite du <<Satapakarana>>

L'explication de ce rite est la suivante: d'après la doctrine du Bouddha, les bonzes dont les préceptes d'humilité et de pauvreté sont très stricts, devraient non seulement ne posséder aucune richesse, mais encore ne se servir que d'objets abandonnés. Ils devraient ne se nourrir que d'aumônes, et c'est pourquoi ils vont chaque matin, quêter leur nourriture. En principe, il ne leur est permis d'accepter des fidèles que les reliefs de leur repas. Mais, avec les siècles, la discipline s'est relâchée et ces principes ont perdu de leur sévérité. Il en est de même pour leur habillement. Jadis, humilité, ils recueillaient pour s'en vêtir, les étoffes abandonnées et même les suaires ayant enveloppé des cadavres. Ces suaires possédaient, de par ce contact, une vertu particulière par laquelle étaient augmentés les mérites de ceux qui les portaient. Il était alors d'usage d'envelopper les cadavres d'une grande quantité de suaires, lesquels étaient destinés aux bonzes. Dans certaines régions du Siam, il existe encore, m'a-t-on assuré (mais je n'ai jamais eu l'occasion de le constater moi-même), une survivance de cette coutume : au cours des cérémonies mortuaires, paraît-il, on met un instant les robes en contact avec le cadavre avant de les offrir aux bonzes.

Le rite du <<Satapakarana>> a donc

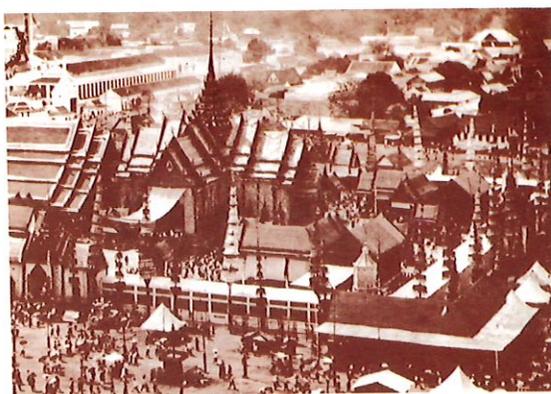
pour but de conférer aux robes offertes aux bonzes les vertus propres aux étoffes ayant été mises en contact avec un cadavre. Il y est procédé de la façon suivante : trois longues bandes d'étoffe blanche sortant de l'urne, pendent le long du catafalque au sommet duquel elle est placée. Leur extrémité repose sur trois plateaux d'or. Au moment de l'offrande, ces bandes sont déroulées devant les bonzes, et c'est sur elles que l'on dépose les robes. Ainsi se trouve établi un contact mystique entre ces robes et le cadavre.

Un tuyau adapté à l'urne intérieure permet l'écoulement des sanies du corps en décomposition. La liquéfaction des entrailles est accélérée par du mercure introduit dans le corps par la bouche. Ces sanies, recueillies dans un vase d'or, sont ensuite mélangées à santal et brûlées au <<Wat Mahathat,>> La Pagode de la Grande Relique.

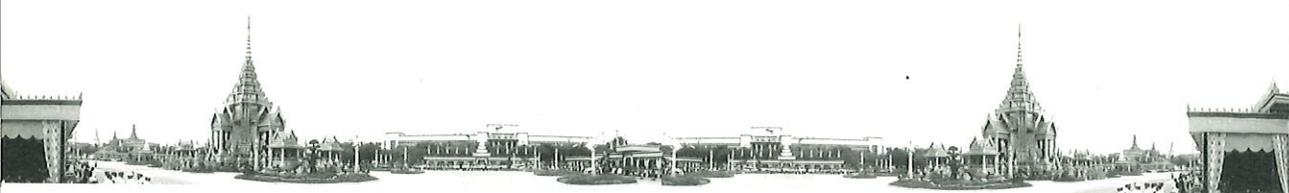
Le 16 Mai 1927, après un dernier service religieux, l'urne qui était demeurée exposée pendant dix mois, fut transportée hors du palais sur un palanquin, et hissée au moyen d'une échelle à glissières, sur un char funèbre entièrement doré, ayant la forme d'une immense barque surmontée d'un pavillon au toit en pointe. Cent vingt porteurs aux costumes écarlates mirent ce char en mouvement.

Un escadron de cavalerie de la garde royale, aux uniformes bleu ciel, ouvraient la

marche. Venaient ensuite un détachement d'artillerie, une compagnie d'aviation dont les sobres uniformes kaki apportaient une note grave dans ce défilé de couleurs vives, et un bataillon de la garde du roi Chulalongkorn, vêtu d'écarlate et coiffé de casques à plumes noires. La musique était composée de 80 porteurs de tambours, aux

costumes rouges et verts, d'un joueur de flûte tirant inlassablement de son instrument des sons déchirants, véritables gémissements rythmés par le son étrange et sourd des tambourins frappés de lanières de cuir, puis d'une quarantaine de sonneurs de trompe et de deux sonneurs de conques. Cinq porteurs de parasols à cinq étages précédaient un palanquin sur lequel avait pris place le prince Patriarche du Royaume. Douze porteurs de parasols et six porteurs d'épées marchaient en tête du char funèbre escorté de quinze bonzes. Derrière le char, venaient un porteur de parasol et un porteur d'écran, huit

brahmanes, les cheveux flottant dans le dos en signe de deuil, douze porteurs de parasols à étages et quatre porteurs d'épées. Des fonctionnaires en grand uniforme terminaient le cortège.

La procession se dirigea vers l'esplanade royale du Phra Mèn où un pavillon crématoire avait été érigé. L'édification de

ces pavillons, réservés aux membres de la famille royale, donne lieu à de considérables dépenses. La cérémonie terminée, le pavillon est démoli et les matériaux fort coûteux (bois de teck, ornements d'or, sculptures, étoffes précieuses, etc.) ne peuvent être utilisés une seconde fois.

Dans l'enceinte délimitée par quatre <<rajavats>>, treillis de bambous peints en blanc et ornés de feuillages et de fleurs, destinés à écarter les mauvais esprits, des tribunes avaient été construites devant le pavillon crématoire. Le Roi, la Famille Royale, le Corps Diplomatique et les hauts dignitaires y

prirent place. Près des entrées, des pavillons abritaient des bonzes en prières.

Lorsque la procession parvint aux portes de l'enceinte, l'urne fut descendue du char et placée à nouveau sur le palanquin qui la suivait, soulevé par douze porteurs aux costumes écarlates. Une partie du cortège pénétra dans l'enceinte. Agenouillés tout contre l'urne, deux brahmanes semblaient murmurer les derniers adieux aux corps que la flamme allait bientôt détruire.

Le Roi, en uniforme de Maréchal, prit place à la suite du palanquin, son aide de camp général et l'aide de camp de la Reine marchant après lui. Le Prince de Nakhon Sawan, fils de la reine défunte, venait immédiatement après, précédant la Famille Royale. La procession fit trois fois le tour du Mèn à l'intérieur duquel l'urne fut ensuite placée. Un service religieux fut célébré par trente bonzes, et le Prince Patriarche prononça une oraison.

Le soir tombait lorsque les tentures qui masquaient l'ouverture centrale du Phra Mèn s'ouvrirent, laissant apparaître l'urne posée sur le bûcher. Le pavillon s'illumina soudain d'innombrables lumières faisant ressortir ses tons mauve et or sur fond blanc, tandis que de chaque côté des portes de l'enceinte d'immenses fleurs de lotus s'épanouissaient en une lumière rose. Les toits effilés du Palais et les chédhis de la Pagode du Bouddha

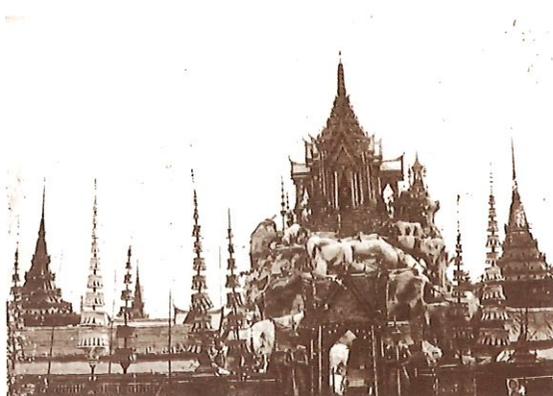

d'Émeraude qui se profilait sur le ciel, paraissaient eux aussi illuminés par les reflets pourpres du soleil couchant. L'angoissante mélodie de la flûte s'était tue, un silence impressionnant planait sur les milliers d'assistants recueillis. Le Roi gravit alors les marches du pavillon crématoire. Il alluma les cierges placés devant l'urne, et après s'être prosterné trois fois, il mit le feu au bûcher. Seule une flamme provenant directement du soleil est assez pure pour consumer un corps quasi-divin. Elle est obtenue au moyen d'une loupe, et communiquée à une lampe emplies d'huile consacrée, elle est conservée dans la Pagode du Bouddha d'Émeraude pendant les quelques jours qui précèdent la crémation.

Lorsque la flamme s'éleva, un clairon lança à longs intervalles, un lugubre appel répercuté à l'infini dans le silence qui en paraissait plus pesant. Puis une salve d'artillerie rompit brusquement cette impression d'angoisse, les fanfares militaires et les conques sacrées retentirent bruyamment.

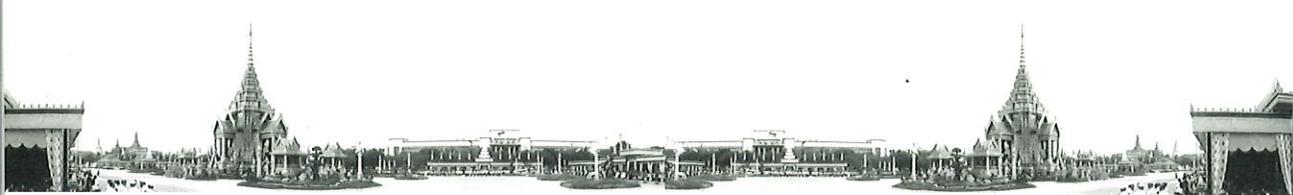
Précédés par les Princes, les assistants gravirent à leur tour les marches du pavillon crématoire et déposèrent devant l'urne les cierges, les bâtonnets et les copeaux de santal rituels. La Reine qui, de son pavillon, avait assisté à ces cérémonies, accomplit également le rite, suivie des princesses et des dames de la cour. Puis les souverains

regagnèrent le Palais. Après leur départ, la foule fut admise à se prosterner devant l'urne. Pendant quelques heures, le bûcher allumé par le Roi fut alimenté par les bâtonnets et les copeaux de santal déposés par la foule, mais sans que les flammes détruisissent le corps. Ce ne fut que dans la nuit, vers dix heures, que la crémation commença réellement.

Jusqu'à une heure fort avancée, la foule gravit les marches du Phra Mèn, et vint faire ses dévotions devant le brasier.

Le lendemain matin, à 7 heures, après que le Roi eut aspergé le bûcher d'eau parfumée -rite commémorant la pluie, qui selon la légende éteignit le bûcher crématoire du Bouddha, - les cendres royales furent recueillies dans une petite urne d'or, et transportées en procession au Palais où elles furent exposées sur un autel surmonté d'un parasol à cinq étages. Un service religieux fut célébré par trente bonzes en présence du Roi. Le lendemain, l'urne fut transportée avec

le même cérémonial au <<Wat Rajabopitr>> et déposée dans un mausolée.

Cette crémation fut l'une des dernières grandes cérémonies de l'ancien régime. En 1930 fut célébrée, également avec grand éclat, la crémation du Prince Mahidol de

retrouva son aspect des anciens jours : le Gouvernement y fit célébrer, en Février 1934, la crémation des quatorze soldats de Bangkok victimes de l'insurrection d'Octobre 1933. Symbole des temps nouveaux, l'architecture et la décoration du pavillon crématoire étaient inspirées des conceptions les plus modernes. Les rites demeurèrent cependant les mêmes. Et l'aspect était impressionnant, de ces quatorze bûchers surmontés de leurs cercueils, autour desquels la foule défilait en une longue procession pour y déposer les offrandes rituelles de cierges et de bâtonnets de santal .

Songkha, l'héritier présomptif du trône. Puis survint la révolution de Juin 1932 qui transforma la monarchie absolue en monarchie constitutionnelle, et depuis lors, aucune crémation princière n'a pris place au Phra Mèn. Celle du prince de Lopburi eut lieu en Mars 1933 dans une pagode dont l'exigüité en réduisit forcément le faste.

Une seule fois depuis le changement de régime, l'esplanade du Phra Mèn

*Le pavillon crématoire (Phra Men) et les cérémonies funéraires royales**

Une antique tradition royale encore observée de nos jours veut que lors du décès d'un roi, d'une reine, ou encore d'un membre éminent de la famille royale ayant beaucoup œuvré pour le pays, la dépouille du défunt soit déposée dans une urne funéraire royale (Phra Kot)- composée d'une urne extérieure plaquée d'or et rehaussée de pierreries et d'une urne intérieure dépourvue de toute ornementation – avant d'être placée en

grand appareil sur un catafalque doré dans une salle du palais royal.

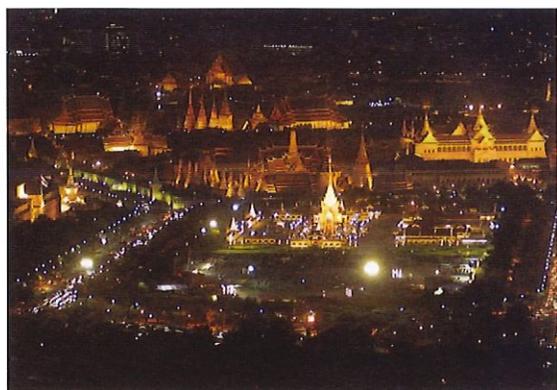
À l'approche de la crémation, un pavillon crématoire temporaire appelé Phra Men est érigé au centre de la ville. Le terme << Phra Men >>> est la forme thaïe du nom du mont Meru, axe du monde selon la cosmologie brahmanique. En effet, la croyance bouddhique veut qu'à la mort d'un personnage de grand mérite, l'âme de celui-ci gagne le << ciel >> Dao Dung, séjour

*จากแผนพับภาษาฝรั่งเศสในงานพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

de paix et de félicité situé sur les hauteurs du mont Meru. La taille, l'architecture et la somptuosité du pavillon crématoire ont beaucoup varié selon les époques et la munificence du défunt.

La tradition artistique et les rituels associés à la crémation royale, transmis de génération en génération, constituent

désormais une part précieuse de notre héritage culturel. Ainsi, le pavillon crématoire de Son Altesse Royale la Princesse Galyani Vadhana Krom Luang Naradhiwas Rajanagarindra est un édifice de bois cruciforme qui reprend les caractéristiques architecturales du prasat. La partie contenant le bûcher est couverte d'un toit à plusieurs pentes surmonté d'une flèche fuselée à plusieurs niveaux décroissants couronnée par un parasol blanc à sept étages. Ce parasol, emblème royal, a été attribué à titre posthume par Sa Majesté le Roi Bhumibol Adulyadej à sa sœur aînée,

en signe de haute estime et c'est pourquoi un tel parasol a aussi été suspendu au-dessus de l'urne funéraire royale dans la salle du trône du pavillon Dusit Maha Prasat.

La base, les piliers et les murs du pavillon crématoire sont décorés de motifs traditionnels – floraux et autres - découpés dans une étoffe de fil doré (et non dans des feuilles à dorure comme il est de pratique courante). Des rideaux en tissu de fil doré et des panneaux peints sont disposés sur les quatre côtés de la section centrale, qui seront tenus fermés pendant la crémation proprement dite. Le pavillon est par ailleurs orné de diverses statues : déités agenouillées portant des éventails traditionnels munis de lampes qui brûlent toute la nuit, déités debout tenant des parasols à cinq étages, animaux mythologiques – tels que aponsiha (mi-femmes mi-lionnes), oiseaux tanthima et kinnari (mi-femmes mi-oiseaux) – qui selon la cosmologie brahmanique peuplent la forêt Himaphan sur les flancs du mont Meru. Au sommet des poteaux qui délimitent l'enceinte du pavillon sont perchés des cygnes mythologiques (hong) tenant dans leur bec une lanterne.

Le pavillon crématoire s'élève au centre d'un enclos carré dont les abords sont plantés de fleurs. À mi-distance, sur

chaque côté du pavillon, se dresse une entrée flanquée d'une clôture appelée rajavat. Aux angles de la clôture s'élèvent des tours carrées appelées sang dans lesquelles des groupes de quatre moines réciteront des passages des textes sacrés bouddhiques pendant les rites de la crémation. Des galeries couvertes et des pavillons sont destinés à accueillir les visiteurs venus assister à la crémation. Le plus important d'entre eux a pour nom Phra Thinang Song Tham – ce que l'on pourrait traduire librement par << Pavillon royal des sermons >>. C'est en effet dans ce pavillon que le Roi viendra, en compagnie de membres de la famille royale, écouter les sermons et accomplir les cérémonies funéraires. Dans ce pavillon se tiendront aussi les membres du Conseil privé du souverain et les membres du Gouvernement, les personnalités du Parlement, les hauts fonctionnaires de la Justice, des forces armées et de la fonction publique, ainsi que les représentants des corps diplomatique et consulaire.

À l'est du pavillon crématoire se dresse un pavillon destiné à recevoir l'urne extérieure après qu'on aura placé l'urne intérieure dans le pavillon crématoire, ainsi que les divers objets et insignes qui seront utilisés lors de la crémation.

La cérémonie de la crémation royale

se tiendra le samedi 15 novembre 2551 EB (2008 EC). Dès sept heures du matin, Son Altesse Royale le Prince héritier Maha Vajiralongkorn, représentant Sa Majesté le Roi Bhumibol Adulyadej, se rendra à la salle du trône du pavillon Dusit Maha Prasat pour accomplir le rite dit Sadappakon, rite qui consiste à déposer une offrande

d'habits monastiques sur une pièce de tissu en contact avec l'urne funéraire et au cours duquel trente moines psalmodient des formules pali dites du Bangsukul. Ce rite bouddhique, destiné à transmettre les mérites ainsi gagnés au défunt, sera répété plusieurs fois au cours de la cérémonie de crémation par des groupes de moines plus ou moins nombreux.

L'urne royale sera ensuite transportée hors du palais par la porte ouest sur un palanquin doré à trois brancards puis placée sur le chariot funéraire d'apparat appelé Pichai Rajarot (Chariot royal de

victoire) en attente devant le monastère Phra Chetuphon. Tout au long de ce trajet, l'urne sera accompagnée par un cortège composé de Son Altesse Royale le Prince héritier Maha Vajiralongkorn, Son Altesse Royale la princesse Maha Chakri Sirindhorn, et Thanpuying Tasna-valaya Sorasongkram, fille de la princesse défunte

hautbois traditionnel et conque – ainsi que des fonctionnaires du Bureau de la maison du roi portant des parasols à étage et des parasols de cérémonie. Le grand chariot funéraire sera suivi à pied par l'unique petit fils de la Princesse portant, sur un plateau d'or, une offrande de fleurs avec un bâton d'encens et une bougie ainsi que par certains membres de la famille royale portant les insignes royaux et décorations de la Princesse. Immédiatement derrière marchera Son Altesse Royale le Prince héritier Maha Vajiralongkorn à la tête d'un cortège formé des principaux membres de la famille royale, de hauts fonctionnaires, de membres de l'entourage de la Princesse et de représentants des écoles, universités et autres institutions associées à l'œuvre de la Princesse. Des détachements des forces armées fermeront la marche. Tout au long de la procession, une musique funèbre sera jouée par les musiciens du cortège.

marchant derrière les insignes royaux de Son Altesse Royale Somdech Phra Chao Phi Nang Thoe Chao Fa Galyani Vadhana Krom Luang Naradhiwas Rajanagarindra.

Une fois l'urne arrimée sur le chariot, au signal de claquettes d'ivoire, la grande procession funéraire s'ébranlera, menée par un détachement de cavalerie et autres soldats en grand uniforme, suivis par des moines de haut rang dans un chariot puis par le grand chariot funéraire. Les deux chariots, tirés par des hommes en costume traditionnel, seront entourés par des files de musiciens – tambours, trompettes,

Une fois le chariot parvenu devant la porte nord du pavillon crématoire, l'urne royale sera déposée sur un palanquin à trois brancards pour la dernière étape du trajet : une procession faisant par trois fois le tour du pavillon dans le sens inverse des aiguilles d'une montre, menée par les membres de la famille royale et l'entourage de la défunte Princesse. L'urne royale sera ensuite hissée sur la plateforme du

pavillon crématoire. Là, l'urne intérieure sera transférée de l'urne extérieure à une autre de forme similaire mais faite uniquement de bois de santal sculpté.

À 16 h 30, le Roi, la Reine et les membres de la famille royale prendront place à l'intérieur du « Pavillon royal des sermons » pour l'accomplissement de rites religieux. Ensuite, ils graviront les marches du pavillon crématoire et le Roi mettra symboliquement le feu au bûcher au moyen d'une flamme sacrée, imité ensuite par les membres de la famille royale et tous les assistants.

À 22 heures, le Roi, accompagné de la famille royale, procédera à la mise à feu de la crémation réelle, laquelle sera suivie de rites religieux.

Après la crémation, le feu sera entretenu toute la nuit avant d'être éteint avec de l'eau parfumée. Le lendemain matin, aura lieu une cérémonie de donation d'habits et de nourriture aux moines, cérémonie qui sera suivie du rite Sadappakon évoqué plus haut. Sa Majesté le Roi Bhumibol Adulyadej procédera alors à la collecte des ossements qu'il déposera dans une petite urne funéraire dorée rehaussée de pierres. Cette urne, placée sur le palanquin Rajendarayan, ainsi que le reste des cendres recueilli dans une seconde urne funéraire appelée Pha-op

et placé sur le palanquin Sivikakan, seront ensuite conduits en procession au Grand Palais.

En fin d'après-midi le lundi 17 novembre 2551 EB (2008 EC), de même que le lendemain mardi 18 novembre 2551 EB (2008 EC) au matin, le Roi et la Reine présideront des cérémonies d'acquisition

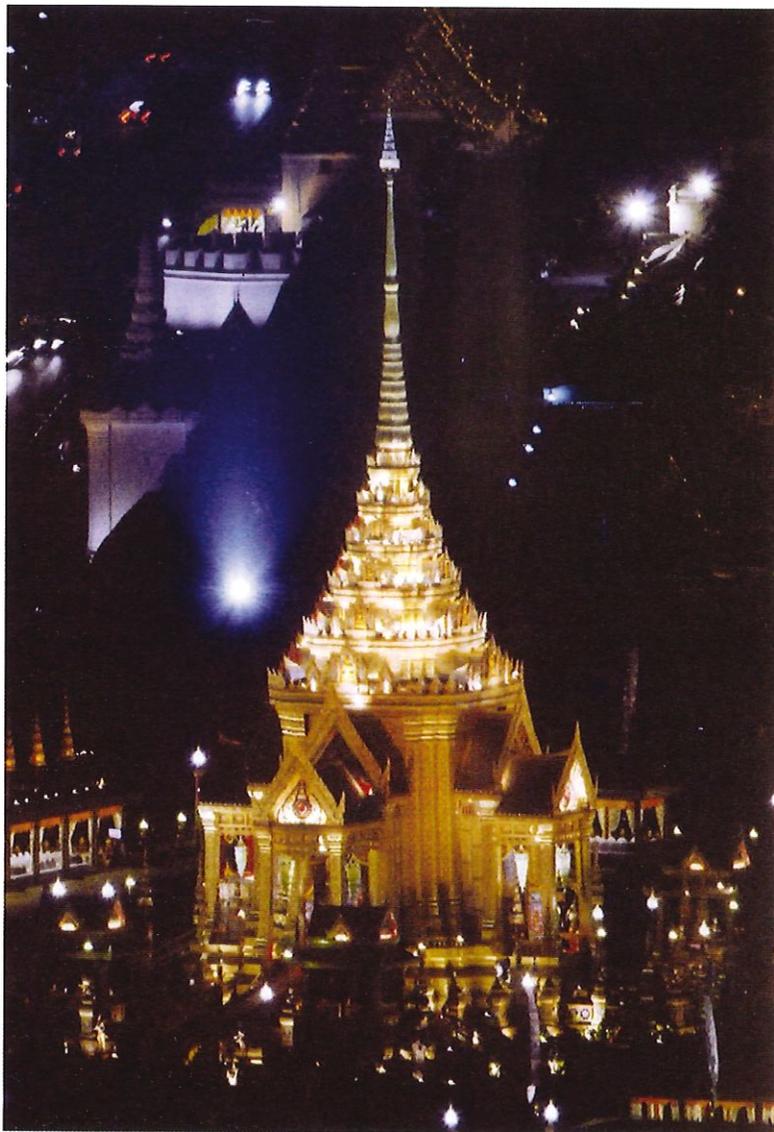
de mérites dans la salle du trône du pavillon Dusit Maha Prasat avant que l'urne funéraire contenant les ossements ne soit transportée sur un palanquin dans la chambre des reliques de la salle du trône du pavillon Chakri Maha Prasat. Avant que la procession ne quitte la salle du trône du pavillon Dusit Maha Prasat, quatre-vingt-quatre moines (un nombre équivalent à l'âge atteint par la Princesse) accompliront le rite Sadappakon.

Le mercredi 19 novembre 2551 EB (2008 EC) à 16 h 30, l'urne funéraire contenant le reste des cendres de la

Princesse sera transféré de la chapelle du Bouddha d'Emeraude au mausolée Rangsi Vadhana au monastère Rajabophitr dans une limousine royale précédée d'un détachement de cavalerie. En présence du Roi, de la Reine et de membres de la

famille royale, trente moines accompliront alors une dernière fois le rite Sadappakon, concluant ainsi les cérémonies de la crémation de Son Altesse Royale la Princesse Galyani Vadhana Krom Luang Naradhiwas Rajanagarindra.

*Le calendrier des cérémonies**

De source officielle: la première cérémonie religieuse de la crémation royale aura lieu le vendredi 14 novembre à 17h30, dans la salle du trône du Dusit Maha Prasat qui fait partie du Grand Palais.

Le samedi 15 novembre à 7h du matin, le cercueil sera porté en procession de la salle du trône du Dusit Maha Prasat au crématorium, sur l'esplanade royale (Sanam Luang).

Il sera d'abord amené sur un palanquin royal pour être placé sur le <<Pra Maha Pichai Ratcharot>> ou Grand Chariot de la Victoire, en attente devant

le Wat Pho. Puis le cortège suivra Sanam Chai Road et Ratchadamnoen Nai Road, pour ensuite tourner à gauche dans la rue centrale qui traverse Sanam Luang. Puis, de nouveau placé sur un palanquin royal, le cercueil fera trois fois le tour du site dans le sens contraire des aiguilles d'une montre, avant d'être installé dans la crématorium.

Le cortège sera présidé par le Prince héritier Vajiralongkon et la Princesse Maha Chakri Sirindhorn, suivis par des moines de haut rang, tous installés sur des chars sacrés qui seront tirés par des soldats en costumes de cour. Des détachements des forces armées feront la marche. Tout au long de la procession, une musique funèbre sera jouée par les musiciens du cortège.

Initiée par le roi lui-même, la première phase du rituel de crémation débutera à 16h30 lorsque des fleurs en bois de santal seront offertes aux 3 000

invités (membres de la famille royale et du gouvernement, sénateurs, députés, ambassadeurs, hauts fonctionnaires et représentants du secteur privé). Le même rituel sera conduit au même moment dans d'autres temples de Bangkok et dans tout le royaume. La crémation elle-même commencera à 22h.

จากหนังสือ Gavroche N° 169 octobre 2008

Dans la nuit du 15 au 16 auront lieu des spectacles de théâtre d'ombres, de marionnettes et des concerts de musique classique et traditionnelle, en face de l'université Thammasart. **Le dimanche 16 novembre, à 8h**, aura lieu la cérémonie de collecte des cendres et des restes de la dépouille mortelle qui seront ramenés par deux palanquins en cortège à la salle du trône du Dusit Maha Prasat.

Le lundi 17 novembre, à 16h30, une cérémonie religieuse aura de nouveau

lieu dans la salle du trône du Dusit Maha Prasat. Le lendemain, mardi 18 novembre, à 10h30, toujours dans la salle du trône du Dusit Maha Prasat, départ de l'urne contenant les cendres royales pour être enchâssée dans la salle du trône du Chakri Maha Prasat, qui fait aussi partie du Grand Palais. **Le mercredi 19 novembre**, les restes non calcinés de la dépouille mortelle seront transportés pour être enchâssée au Rangsi Vadhana Memorial du Wat Ratchabophit, à Bangkok.

พระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ๑๔-๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ตามโบราณราชประเพณีที่สืบทอดกันมา เมื่อพระมหากษัตริย์ สมเด็จพระราชินีหรือพระบรมวงศานุวงศ์ ซึ่งทรงประกอบคุณงามความดีแก่ชาติบ้านเมืองเสด็จสวรรคตหรือสิ้นพระชนม์ พระบรมศพหรือพระศพจะเชิญพระโกศทรงพระบรมศพหรือพระศพ แล้วจึงเชิญขึ้นประดิษฐานเหนือพระแท่นสุวรรณเบญจดล ภายในพระมหาปราสาท ในพระบรมมหาราชวัง

เมื่อถึงกาลอันควร จะมีการเชิญ

พระบรมศพไปถวายพระเพลิง ณ พระเมรุมาศ หรือเชิญพระศพไปพระราชทานเพลิง ณ พระเมรุที่สร้างขึ้นใจกลางพระนคร เรียกว่า การออกพระเมรุ ซึ่งการสร้างพระเมรุมาศหรือพระเมรุจะมีขนาดและแบบงดงามวิจิตรแตกต่างกันตามยุคสมัยและเป็นไปตามพระอิสริยยศและพระอิสริยยศักดิ์ รวมทั้งยึดถือการบำเพ็ญพระราชกุศลตามหลักของพระพุทธศาสนา ที่เชื่อว่าเมื่อยามใดที่ผู้ทรงพระเกียรติยศสูงส่งถึงการดับสิ้นไป นั่นคือการเสด็จสวรรคตขึ้นดาวดึงส์ บนเขาพระสุเมรุ เพื่อบรรลुकุศลกรรมถึงภพแห่งความดีงาม

ด้วยโบราณราชประเพณี ประกอบกับงานช่างศิลป์ไทยที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมไทยอันล้ำค่า พระเมรุในพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาส

ราชนครินทร์ จึงจัดสร้างเป็นทรงปราสาทจตุรมุขย่อมุมไม้สิบสอง ยอดพระเมรุประกอบด้วยยอดชั้นเชิงกลอน ๕ ชั้น เพื่อบรรจุพระโกศอย่างสูงสุดในฐานะ

สมเด็จพระโสภราชโรชนครินทร์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังเช่นที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานเสวตฉัตร ๗ ชั้น แก่พระโกศ ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท

ที่ฐานเสา และผนังพระเมรุประดับด้วยผ้าทองย่นตัดเป็นลวดลาย อาทิ ลายหน้ากระดาน กรวยเชิง พุ่มข้าวบิณฑ์ ดอกไม้วางเป็นต้น เป็นการประดับแทนการปิดทองคำเปลวที่มุงทั้ง ๔ ด้าน มีบันไดทอดขึ้นพระเมรุ ซึ่งมีฉากบังเพลิงประกอบ และฉากนี้จะถูกปิดในช่วงเวลาของการพระราชทานเพลิง รบพระเมรุราช

จากแผนผังในงานพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

ล้อมด้วยรูปเทวดานั่งคุกเข่า ถือบังแทรกตรงกลาง เป็นโคมไฟ มีรูปเทวดายืนถือฉัตร ๕ ชั้น มีสัตว์หิมพานต์ ประกอบด้วย อัปสรสี่นะ นกหัสติมา และกนิรี อีกทั้งเสารั้วหงส์ห้อยโคมไฟ

พระเมรุตั้งอยู่ตรงกลางบริเวณทลที่มีผังรูปจตุรัส ประดับด้วยสวนดอกไม้ ล้อมด้วยรั้วราชวัติรอบบริเวณทลที่เปิดทางเข้าที่กึ่งกลางทั้ง ๔ ด้าน ที่มีมุขราชวัติมีหอที่เรียกว่า ช่างสำหรับพระสงฆ์ ๔

รูป สวดพระอภิธรรมตลอดงานพระเมรุ ตรงข้ามพระเมรุด้านตะวันตกเป็นอาคารโถงขนาดใหญ่ เรียกว่า พระที่นั่งทรงธรรม ใช้เป็นสถานที่สำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประทับสดับพระธรรม และทรงประกอบพระราชพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลในการออกพระเมรุ ทั้งมีที่สำหรับพระบรมวงศานุวงศ์ คณะองคมนตรี คณะรัฐมนตรี สมาชิกวุฒิสภา คณะตุลาการ ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน ตลอดจนคณะทูตานุทูตเผ่าทูตละของอุลิสระบาท ส่วนผู้นำศาสนาหลักที่นับถือกันในประเทศไทยจะนั่งรวมกันในศาลาที่เรียกว่า ทับเกษตร ทางด้านทิศเหนือ

ทิศตะวันออกของพระเมรุ มีอาคารทรงไทย เรียกว่า หอเปลื้อง เป็นสถานที่สำหรับเก็บ

พระโกศหลังจากได้เชิญพระศพขึ้นประดิษฐานบนพระจิตกาธานแล้ว และใช้เป็นที่เก็บเครื่องประกอบต่าง ๆ ในการพระราชพิธี

พระราชพิธีพระราชทานเพลิง พระศพ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ กำหนดจัดขึ้นในวันเสาร์ที่ ๑๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เวลา ๐๗.๐๐ นาฬิกา สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร จะเสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไปยังพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะพระศพ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระพุทธรูปประจำพระชนมวาร ทรงทอดผ้าไตร ก่อนเชิญ พระโกศ พระราชาคณะ ๓๐ รูป สดับปกรณ์ การสดับปกรณ์นี้จะดำเนินไปอีกหลายรอบระหว่างพระราชพิธี โดยมีจำนวนพระสงฆ์ที่สดับปกรณ์แตกต่างกันไป เป็นการทรงอุทิศพระราชกุศลพระราชทานแด่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

จากนั้น เจ้าพนักงานจะเชิญพระโกศลงจากพระแท่นสุวรรณเบญจดล ไปประดิษฐานบนพระยานมาศสามลำคานเพื่อเชิญออกจากประตูกำแพงแก้วด้านตะวันตกของพระบรมมหาราชวัง โดยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี และท่านผู้หญิงทัศนาวลัย ศรสงคราม พระธิดาในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จะเสด็จพระราชดำเนิน และเดินตามพระโกศออกจากพระบรมมหาราชวัง พร้อมด้วยกระบวนเชิญเครื่องประกอบพระอิสริยยศและเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไป

เทียบยังพระมหาพิชัยราชรถ หน้าวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

เมื่อประดิษฐานพระโกศเหนือพระมหาพิชัยราชรถ เจ้าหน้าที่จะรื้อรับพวงงาแล้วรื้อกระบวนแห่พระศพจึงเคลื่อนออก มีกระบวนทหารในเครื่องแบบเต็มยศเดินนำกระบวนหรือรื้อกระบวนทหารม้ามีการชักลากรถน้อยสำหรับพระสงฆ์ผู้ทรงสมณศักดิ์สูง ตามด้วยพระมหาพิชัยราชรถ จุดชักหน้าหลังโดยเจ้าพนักงานแต่งกายตามประเพณี แวดล้อมไปด้วยกระบวนประโคมสังข์ แตร ปี่ กลองชนะ และเจ้าพนักงานเชิญฉัตรและเครื่องสูง พระนัดดาในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เชิญเครื่องทองน้อยนำรื้อกระบวนเครื่องอิสริยยศและเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินนำกระบวนพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าหลวง มหาดเล็ก ข้าราชการบริพาร สมาชิกโรงเรียน มหาวิทยาลัย และองค์กรที่สมเด็จพระเจ้า พี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงอุปถัมภ์ กระบวนทั้งหมดร่วมเดินในจังหวะเดินเปลี่ยนสูง โดยมีวงดุริยางค์นำกระบวนและปิดท้ายรื้อกระบวนบรรเลงเพลงพญาโคกตลอดเส้นทาง

เมื่อพระมหาพิชัยราชรถเคลื่อนเข้าท้องสนามหลวง ทางราชวัติพระเมรุด้าน ทิศเหนือ เจ้าพนักงานจะเชิญพระโกศลงประดิษฐานบนพระยานมาศสามลำคาน แล้วกระบวนพระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการบริพาร เข้าร่วมเดินเวียนอุตราวัฏ (เวียนซ้าย) รอบพระเมรุ ๓ รอบ จากนั้นจึงเชิญพระโกศขึ้นสู่เมรุ แล้วเปลื้องพระโกศทองใหญ่ขึ้นนอกเพื่อประกอบแทนด้วยพระโกศไม้

จันทน์ที่สลักลวดลายอย่างวิจิตร

เวลา ๑๖.๓๐ นาฬิกา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ เสด็จพระราชดำเนินขึ้นสู่พระที่นั่งทรงธรรม เพื่อทรงบำเพ็ญพระราชกุศล หลังจากนั้นจึงเสด็จพระราชดำเนินขึ้นพระเมรุ เพื่อพระราชทานเพลิงพระศพ ตามด้วยผู้ที่มาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท

ส่วนประชาชนที่มาเฝ้าส่งเสด็จบริเวณท้องสนามหลวง ได้ถวายดอกไม้จันทน์ ฐูปเทียน ตามจุดที่จัดเตรียมไว้แล้ว ซึ่งเจ้าหน้าที่จะรวบรวมเพื่อถวายหลังการพระราชทานเพลิงครั้งสุดท้าย สำหรับประชาชนในอีก ๗๕ จังหวัด ที่ไม่สามารถเดินทางเข้ามาร่วมในวันนั้น สามารถถวายสักการะส่งเสด็จได้ที่วัด ซึ่งได้รับมอบหมายในอำเภอต่าง ๆ ทั่วประเทศ

เวลา ๒๒.๐๐ นาฬิกา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์ เสด็จขึ้นพระราชทานเพลิงและถวายพระเพลิงพระศพเป็นครั้งสุดท้าย ซึ่งก่อนและหลังพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพนั้นได้มีพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลด้วยแล้ว

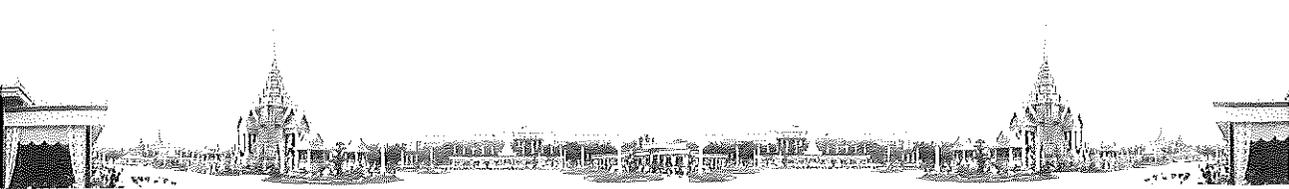
ตลอดการพระราชทานเพลิงพระศพ จะมี เจ้าพนักงานกำกับดูแลไฟตลอดคืนจนรุ่งสางจึงใช้น้ำพระสุคนธ์รดดับ เข้าวันอาทิตย์ที่ ๑๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะเสด็จพระราชดำเนินไปยังพระเมรุ เพื่อพระราชทานน้ำพระสุคนธ์สรงพระอัฐิ และทรงทอดผ้าไตร ทรงประเคนสำรับภัตตาหารพระสงฆ์สดับปกรณ์ ทรงเก็บพระอัฐิประมวลลงในพระโกศทองคำลงยาประดับพลอย แล้วเจ้าพนักงานเชิญขึ้นประดิษฐานบนบุษบกพระที่นั่งราชนทรยาน เชิญพระผอบพระศรีรังคารจากพระเมรุประดิษฐานบนพระวอสีวิกาภาณูจน์เคลื่อนจากพระเมรุ ท้องสนามหลวง มีริ้วกระบวนตามพระโกศพระอัฐิเข้าสู่พระบรมมหาราชวัง

ช่วงบ่ายของวันจันทร์ที่ ๑๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปยังพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท เพื่อทรงประกอบพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลพระอัฐิ และเช้าวันถัดมา พระสงฆ์ ๖๖ พระราชทานฉันเพล หลังจากนั้นจึงเชิญพระโกศพระอัฐิโดยพระที่นั่งราชนทรยาน เพื่อเคลื่อนกระบวนไปยังพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ขึ้นประดิษฐาน ณ พระวิมาน ทั้งนี้ก่อนที่กระบวนเคลื่อนออกจากพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท พระสงฆ์จำนวน ๘๔ รูป จำนวนเท่าพระชนมายุ

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ สดับปกรณ์

วันพุธที่ ๑๙ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เวลา ๑๖.๓๐ นาฬิกา เชิญพระศรีรังคารจากวัดพระศรีรัตนศาสดารามโดยรถยนต์พระที่นั่งไปยังอนุสรณ์สถานรัชชีวัฒนา วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม โดยมีกระบวนทหารม้า นำ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลพระสงฆ์ ๓๐ รูป สดับปกรณ์ครั้งสุดท้าย เป็นอันเสร็จสิ้นการพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

ที่ ๒๓/๒๕๕๑

หม่ายกำหนดการ

พระราชพิธี

พระราชทานเพลิงพระศพ

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

ณ พระเมรุ ท้องสนามหลวง

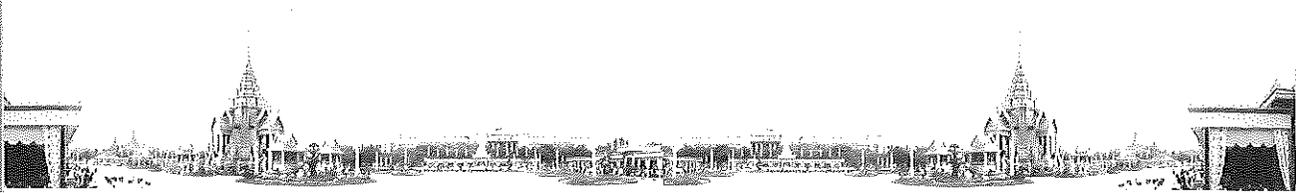
พดศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

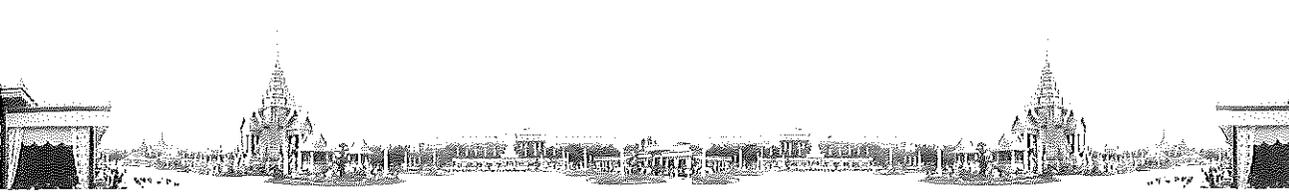
วัน	เวลา	รายการ	ที่	แต่งกาย
ศุกร์ที่ ๑๕ พฤศจิกายน	๑๗.๓๐ น.	<p>พระราชกุศลออกพระเมรุ</p> <p>พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะพระศพ ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระพุทธรูปประจำพระชนมวาร ถวายทอดวงที่ระลึกงานออกพระเมรุแก่สมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะที่จะถวายพระธรรมเทศนา และพระราชาคณะที่สวด สราทธพรต ๓๐ รูป พระสงฆ์ที่จะสดับปกรณ์ ๘๘ รูปเท่าพระชันษา สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาส- ราชนครินทร์ บรรพชิตจีนและญวน ๒๐ รูป ถวายไทยธรรม บูชากัณฐกัมภีร์และทอดผ้าไตรถวายพระเทศน์ พระสวดสราทธพรต พระสงฆ์เท่าพระชันษา บรรพชิตจีนและญวน สดับปกรณ์ ทรงจุดธูปเทียนที่พระสงฆ์ สวดพระอภิธรรม เสด็จ ๔ กลับ</p> <p>เชิญพระโกศออกพระเมรุ พระราชทานเพลิงพระศพ</p>	พระที่นั่งดุสิต มหาปราสาท	เต็มยศ มงกุฎไทย ไว้ทุกข์
เสาร์ที่ ๑๕ พฤศจิกายน	๑๗.๐๐ น.	<p>สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ๔ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงจุดธูปเทียน เครื่องราชสักการะพระศพ ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการ บูชาพระพุทธรูปประจำพระชนมวาร ทรงทอดผ้าไตร ก่อนเชิญ พระโกศ พระราชาคณะ ๓๐ รูป สดับปกรณ์ โปรดเกล้าฯ ๔ ให้มีสิ่งพระสองทองใหญ่ประกอบพระโกศออก เชิญพระโกศลงจกพระแท่นสุวรรณเบญจดล ไปประดิษฐานที่พระยามหาศาสถาลำลาน ที่ประตูกำแพงแก้ว พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท เสด็จ ๔ ตามไปส่งที่สามพระที่นั่งดุสิต- มหาปราสาทมณฑลเหนือ เชิญพระโกศด้วยพระยานมาศสามลำลาน ออกจากพระบรมมหาราชวัง โดยขบวนพระอิสริยยศไปยัง พระมหาพิชัยราชรถ หน้าวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม โปรดเกล้าฯ ๔ ให้</p>	พระที่นั่งดุสิต มหาปราสาท	เต็มยศ จักร์ ไว้ทุกข์

วัน	เวลา	รายการ	ที่	แต่งกาย
		สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ๑ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ๑ สยามบรมราชกุมารี เสด็จ ๑ แทนพระองค์ตามพระโกศไปยังพลับพลา หน้าวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ทรงทอดผ้าไตร ๒๐ ไตร ที่ท้ายกรีนปี่ต้นนอกพระมหาพิชัยราชรถ พระสงฆ์สวดปกรณ์เดี่ยวละ ๕ รูป เชิญพระโกศทองใหญ่ขึ้นประดิษฐานในมณฑป พระมหาพิชัยราชรถ ขบวนขบวนแก่เชิญพระโกศไปยังพระเมรุ ท้องสนามหลวง โปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ๑ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ๑ สยามบรมราชกุมารี เสด็จ ๑ แทนพระองค์ตามพระโกศ	หน้าวัด พระเชตุพน พระมหาพิชัยราชรถ	
		ขบวนกองทหาร ขบวนพระอิสริยยศ แก่เชิญพระโกศ เข้าสู่ท้องสนามหลวง เทียบพระมหาพิชัยราชรถ เชิญพระโกศ ทรงเชิญจากพระมหาพิชัยราชรถโดยกรีนปี่สี่แถว ประดิษฐานพระโกศทองใหญ่ที่พระยามาศสามลำคาน ตั้งขบวนพระอิสริยยศ เข้าสู่ในราชวัติ เวียนพระเมรุ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ๑ สยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ๑ สยามบรมราชกุมารี สมเด็จพระเจ้าสุทนต์มณี เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี บุลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี พระราชวงศ์ พร้อมด้วย ท่านผู้หญิงทัศนาวลัย ศรสงคราม พระจิตาในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนเรศวรธิราชชนกสิริมหาร์ และครอบครัว เสด็จ ๑ ตามพระโกศ เวียนพระเมรุครบ ๓ รอบแล้ว สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ๑ สยามมกุฎราชกุมาร และพระบรมวงศานุวงศ์ เสด็จ ๑ ประทับ ณ พระที่นั่งทรงธรรม เทียบพระยามาศสามลำคานทรงพระโกศทองใหญ่ ที่กรีนปี่ต้นนอกพระเมรุ เชิญพระโกศโดยกรีนปี่เข้าสู่	พลับพลา วัดพระเชตุพน ถนนสนามไชย ถนนราชดำเนินใน พระเมรุ ท้องสนามหลวง ถนนสี่กั๊ก สนามหลวง หน้าพลับพลา พระเมรุ	

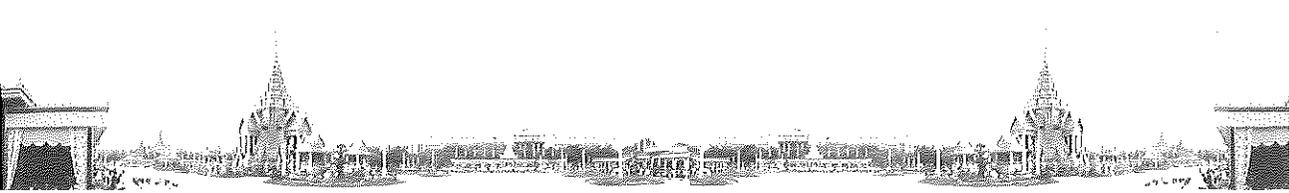

วัน	เวลา	รายการ	ที่	แต่งกาย
เสาร์ที่ ๑๕ พฤศจิกายน บ่าย	๑๖.๓๐ น.	<p>พระอนุประดิษฐา ๗ พระจิตกาธาน ปิดพระฉากและพระวิสูตร ประกอบพระโกศกันหน้ ตั้งแต่เสร็จเรียบร้อยแล้วเปิดพระฉาก และพระวิสูตร สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จขึ้นสู่พระอนุ ทรงจุดธูปเทียนเครื่องทองน้อยสักการะพระศพ เสด็จลงจากพระอนุ เสด็จขึ้นผ่านพระที่นั่งทรงธรรม ไปประทับรอยน้พระที่นั่งหลังพระที่นั่งทรงธรรม เสด็จ ฯ กลับ</p> <p style="text-align: center;">พระราชทานเพลิงพระศพ</p> <p>เสด็จ ฯ มาขังพระที่นั่งทรงธรรม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจุดธูปเทียนเครื่องทรงธรรม โปรดเกล้า ฯ ให้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงจุดธูปเทียนเครื่องทองน้อยสำรับพระศพทรงธรรมที่พระอนุ พระราชกณะถวายพระธรรมเทศนาจบ พระราชกณะ ๕๐ รูป สวดศราทธพรต ถวายเษขรรณูฆาภิธานท์และทรงทอด ผ้าไตรถวายพระเศสั พระสงฆ์ที่สวดศราทธพรต</p> <p>พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จขึ้นพระอนุ พระราชทานเพลิงพระศพ ชาวพนักงานประโคม สังข์ แตรมอญ แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะ และปี่พาทย์ ทหารกองเกียรติยศ ๓ เหล่าทัพ ถวายความเคารพ เป่าแตรมอญ และยิงปืนกลียาว เถลิมพระเกียรติพร้อมกันทหารปี่พาทย์ บึงปีเหลลิมพระเกียรติ ๒๑ นัด เสด็จ ฯ ประทับมุขหน้าพระที่นั่งทรงธรรม</p>	พระที่นั่ง ทรงธรรม หน้าอสนสงฆ์ พระอนุ พระที่นั่ง ทรงธรรม	เต็มยศ จักรี ไว้ทุกข์
		<p>พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จขึ้นพระอนุ พระราชทานเพลิงพระศพ ชาวพนักงานประโคม สังข์ แตรมอญ แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะ และปี่พาทย์ ทหารกองเกียรติยศ ๓ เหล่าทัพ ถวายความเคารพ เป่าแตรมอญ และยิงปืนกลียาว เถลิมพระเกียรติพร้อมกันทหารปี่พาทย์ บึงปีเหลลิมพระเกียรติ ๒๑ นัด เสด็จ ฯ ประทับมุขหน้าพระที่นั่งทรงธรรม</p>	พระอนุ	

วัน	เวลา	รายการ	ที่	แต่งกาย
		<p>ลำดับชั้นถวายพระเพลิงพระศพ</p> <p>สมเด็จพระสังฆราช สมเด็จพระราชาคณะ และบรรพชิต พระบรมวงศานุวงศ์ ประธานองคมนตรี องคมนตรี นายกรัฐมนตรี อธิบดีนายกรัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา ประธานสภาฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน กณะตุตตามุข รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการทหาร-พลเรือน ผู้มีตำแหน่งเฝ้าฯ เสด็จฯ กลับ</p>		
	๒๒.๐๐ น.	<p>เสด็จฯ มายังพระที่นั่งทรงธรรม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงทอดผ้าไตรถวายพระสงฆ์ ๑๐ รูป พระสงฆ์สดับปกรณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จขึ้นพระเมรุ พระราชทานเพลิงพระศพ เสด็จฯ ประทับมุขหน้าพระที่นั่งทรงธรรม พระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการองครักษ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวถวายพระเพลิงพระศพ เจ้าพนักงานปฏิบัติการถวายพระเพลิงพระศพเสร็จแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จขึ้นพระเมรุ ทรงทอดผ้าไตรที่พระจิตกาธาน พระสงฆ์ ๑๐ รูปสดับปกรณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จฯ กลับ</p>	พระที่นั่ง ทรงธรรม พระเมรุ	ปกติขาว ไว้ทุกข์

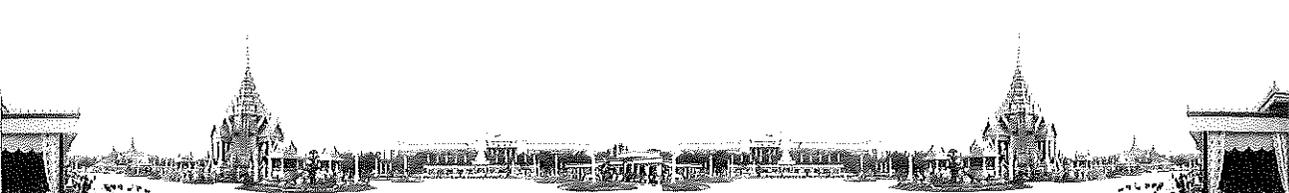

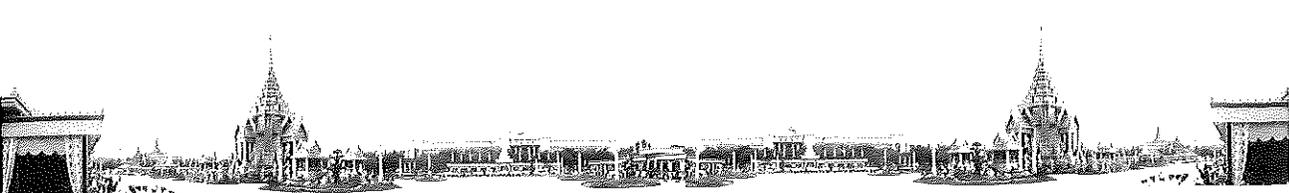
วัน	เวลา	รายการ	ที่	แต่งกาย
		<p>เจ้าพนักงานควบคุมเวลาเจริญพระอภิธรรมเช้าประดิษฐานในบุษบก พระที่นั่งราชมนฑลยาน เจริญพระศรีรังการประดิษฐานใน พระวอสิวิกาถุญจน์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จออกจากพระที่นั่งทรงธรรมโดยรถยนต์พระที่นั่ง ไปทรงรอบรั้วพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท โปรดเกล้า ฯ ให้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จ ฯ แทนพระองค์ตามพระอภิธรรมเช้าผู้พระบรมมหาราชวัง ขาดจำนวนพระอภิธรรมเจริญพระอภิธรรมเช้า-พระศรีรังการ พระศรีรังการแยกเข้าวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ทางประตู掖หลังวัด เจริญพระหมอบพระศรีรังการพักไว้ที่พระศรีรัตนเจดีย์ ขบวนพระอภิธรรมเจริญพระอภิธรรมเช้าประสูติยานเฝ้าขบวน เฝ้าชมพระที่นั่งราชมนฑลยานที่โดยพระที่นั่งอาคารทักษิณปราสาท</p>	<p>พระที่นั่ง ทรงธรรม</p> <p>ถนนตัดกลาง สนามหลวง ด้านเหนือ ถนนหน้าพระลาน</p> <p>เข้าประตู วิเศษไชยศรี</p>	
		<p>พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จ ฯ ทรงรอบรั้วพระที่นั่ง ดุสิตมหาปราสาท เจ้าพนักงานควบคุมเวลาเจริญพระอภิธรรมจาก พระที่นั่งราชมนฑลยานเข้าสู่พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ประดิษฐานที่บุษบกแห่งฟ้าทอง สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จขึ้นเฝ้า ฯ ที่พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท เจ้าพนักงานควบคุมเวลาประดิษฐานพระอภิธรรมเรียบร้อยแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะพระอภิ ธรรมเช้า เสด็จ ฯ กลับ</p>	<p>พระที่นั่งดุสิต มหาปราสาท</p>	

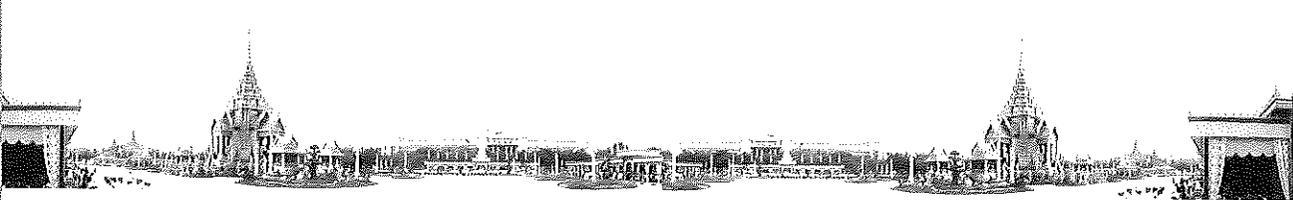
วัน	เวลา	รายการ	ที่	แต่งกาย
อังคารที่ ๑๘ พฤษภาคม	๑๐.๓๐ น.	<p>เสด็จ ฯ มาซึ่งพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท</p> <p>เสด็จ ฯ เสด็จขึ้นประดิษฐาน</p> <p>เชิญพระอัฐิขึ้นประดิษฐาน</p> <p>ทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะพระอัฐิมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ- เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการ บูชาพระพุทธรูปประจำพระนมวาร พระสงฆ์ ๓๐ รูป ที่สวดพระพุทธมนต์แต่ก่อน ถวายพรพระ ทรงประเคนภัตตาหาร พระสงฆ์รับพระราชทานฉันแล้ว ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา ทรงจุดธูปเทียน เครื่องทรงธรรม ทรงศีล พระราชกษัตริย์ถวายพระธรรมเทศนา ถวายอนุโมทนา (บนธรรมมาสน์) พระ ๔ รูป รับอนุโมทนา ทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรมบูชากัณฑ์เทศน์ และทรงทอดผ้าไตร ถวายพระเทศน์และพระสงฆ์ที่สวด รับอนุโมทนา ๕ รูป สดับปกรณ์ ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา พระสงฆ์ ๘๔ รูป ถวายพระขมาสน์ถึงพระเจ้านางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ขึ้นนั่งยังอาสนสงฆ์ สวดมณฑิลา ทรงทอดผ้าไตร พระสงฆ์สดับปกรณ์เป็นเที่ยว ๆ จบครบ ๘๔ รูป (เที่ยวแรก สดับปกรณ์แล้ว ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา ที่ยาวต่อไปขึ้นพิจารณาแล้ว ถวายอดิเรก ๘๔ รูป) เสด็จ ฯ กลับ</p> <p>เสร็จการพระราชกุศลเชิญ</p> <p>พระโกศพระอัฐิประดิษฐาน</p> <p>พระวิมานพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท</p> <p>เจ้าพนักงานเชิญพระที่นั่งราชรถรบานที่พระที่นั่งอภิศยามไพจิตรปราสาท คั้งขบวนพระอัฐิรथศ เชิญพระโกศพระอัฐิ</p>	<p>ในพระบรม มหาราชวัง</p> <p>มณฑลสุพรรณ มณฑลอุดร พระที่นั่ง ทองสุคนธ์เสด็จ</p> <p>อาสนสงฆ์</p> <p>พระที่นั่งดุสิต มหาปราสาท</p> <p>พระที่นั่งดุสิต มหาปราสาท</p>	<p>เดิมนยศ จุดจอมเกล้า ไว้ทุกข์</p> <p>เดิมนยศ จุดจอมเกล้า ไว้ทุกข์</p>

วัน	เวลา	รายการ	ที่	แต่งกาย
พุธที่ ๑๕. พฤศจิกายน	๑๖.๓๐ น.	<p>โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯฯ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ เสด็จฯ ตามเชิญพระโกศพระอัฐิ ขึ้นประดิษฐานที่พระวิมานบนพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท เสด็จฯ กลับ</p> <p style="text-align: center;">บรรจู่พระสร้รางวัลการ</p> <p>ขบวนกองทหารม้านำและตาม ตั้งพร้อมเชิญพระสร้รางวัลการ จาก วัดพระศรีรัตนศาสดารามโดยรถยนต์พระที่นั่งออกจาก พระบรมมหาราชวังทางประตูวิเศษไชยศรี ไปยังวัดราชบพิธ โดยขบวนทหารม้า นำ โปรดเกล้าฯฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯฯ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ โดยรถยนต์พระที่นั่งตาม กองทหารม้าตาม เชิญพระสร้รางวัลการรถยนต์พระที่นั่ง เข้าประตูวัด ถนนราชพิพิธไปยังพระอุโบสถ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการพระพุทธองค์ศรีส ประชานพระอุโบสถ ทรงจุดเครื่องทองน้อยถวายราชสักการะ พระบรมราชสร้รางวัลการ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑ และพระราชสร้รางวัลการสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๑ พระสร้รางวัลการสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงทอดผ้าไตร ถวายพระสงฆ์ ๓๐ รูป สดับปกรณ์ เจ้าพนักงานภูษามาลาเชิญพระหอบพระสร้รางวัลการ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ไปยังอนุสรณ์สถานรั้งมีวัฒนา สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯฯ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ตาม</p>	<p>พระที่นั่ง จักรีมหาปราสาท</p> <p>สนามหญ้า หน้าศาลา สภที่สมภม มหาราชวัง</p> <p>พระอุโบสถ วัดราชบพิธ</p>	<p>เต็มยศ จุดจอมเกล้า ไว้ทุกข์</p>

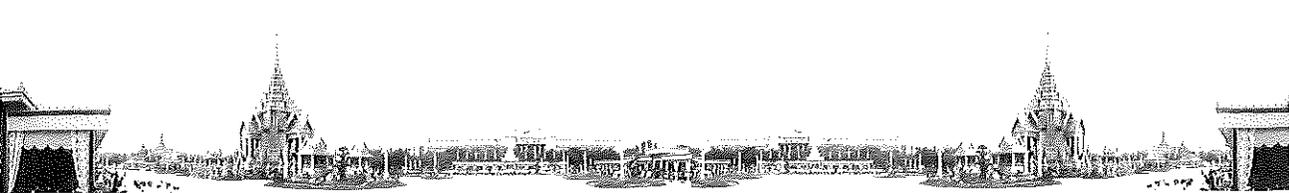
วัน	เวลา	รายการ	ที่	แต่งกาย
	๑๗.๐๐ น.	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จ ฯ มายังอนุสรณ์สถานรังษีวิวัฒนา สุสานหลวง วัดราชบพิธ ทรงบรรจุพระสรีรังคาร ณ อนุสรณ์สถานรังษีวิวัฒนา ทรงวางพวงมาลา ทรงจุดธูปเทียนเครื่องทองน้อยสักการะ เสด็จ ฯ กลับ	อนุสรณ์สถาน รังษีวิวัฒนา สุสานหลวง วัดราชบพิธ	

นายกรัฐมนตรี ในตำแหน่งบังคับบัญชาสำนักพระราชวัง รับพระบรม-
ราชโองการเหนือเกล้า ฯ สั่งว่า สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ พระชนษา ๘๔ ปี ๗ เดือน ๒๗ วัน ประชวร
สิ้นพระชนม์ที่โรงพยาบาลศิริราช เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๑
เวลา ๒ นาฬิกา ๕๔ นาที ได้ถวายพระลงทองใหญ่ประกอบพระโกศตามพระอิสริยยศ
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
ขึ้นประดิษฐานเหนือพระแท่นสุวรรณเบญจดลจำลองที่ประดิษฐานประดิษฐานที่
สัปตปฎลเศวตฉัตร แวดล้อมด้วยพระอภิรมชุมสาย พุ่มดอกไม้ทองเงิน และ
เครื่องพระอิสริยยศ ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาทในพระบรมมหาราชวัง และได้ทรงบำเพ็ญ
พระราชกุศลสวดตมวาร พระราชกุศลปัญญาสมวาร และพระราชกุศลสวดมวาร
ตามลำดับและทุกสัปดาห์ที่บรรจบวันสิ้นพระชนม์ มีพระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม
พนักงานประโคม สังข์ แตรรอน แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะ ประจำยามตามราชประเพณี
แต่กาลก่อน และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาต
ให้พระบรมวงศานุวงศ์ คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม ข้าราชการและราษฎร
ทุกคณะหมู่เหล่าบำเพ็ญกุศลน้อมเกล้าอุทิศถวาย ตลอดจนพสกนิกรขึ้นเฝ้า
ถวายบังคมสักการะพระศพ

การที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาส-
ราชนครินทร์ สิ้นพระชนม์นี้ คณะรัฐมนตรีได้ประชุมลงมติจัดงานพระศพถวายสนอง
พระกรุณาธิคุณให้เป็นไปตามราชประเพณีทุกประการ ทั้งได้ประชุมปรึกษาแต่งตั้ง
คณะกรรมการอำนวยการจัดงานพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการอำนวยการ ประกอบด้วยรัฐมนตรี ผู้ทรงคุณวุฒิ
และเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ เป็นคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ

บัดนี้นายกรัฐมนตรีในตำแหน่งบังคับบัญชาสำนักพระราชวังได้กราบบังคม
ทูลทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า คณะกรรมการอำนวยการจัดงานพระราชพิธี
พระราชทานเพลิงพระศพ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวง-
นราธิวาสราชนครินทร์ พร้อมด้วยคณะอนุกรรมการต่าง ๆ ได้ดำเนินการจัดปลูกสร้าง
พระเมรุ ณ ท้องสนามหลวง และเตรียมการพระราชพิธีทั้งปวงพร้อมที่จะพระราชทานเพลิง-
พระศพตามราชประเพณีได้แล้ว

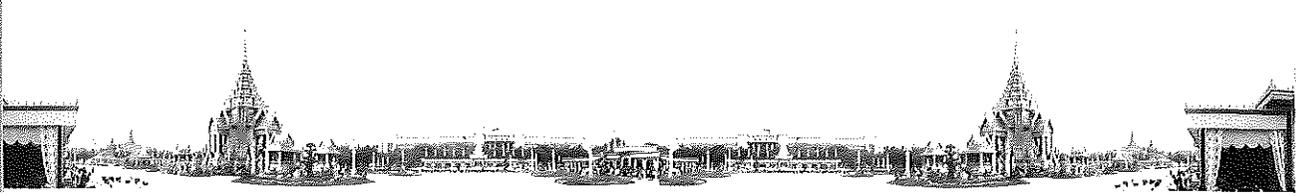
จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ๑ ให้กำหนดการพระราชพิธีบำเพ็ญพระราชกุศล
ออกพระเมรุ พระราชทานเพลิงพระศพ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ดังรายการต่อไปนี้

งานพระราชกุศลออกพระเมรุ

เจ้าพนักงานพระราชพิธีตักแต่งที่ประดิษฐานพระศพสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ
เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท
ในพระบรมมหาราชวังสำหรับการพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลออกพระเมรุไว้พร้อม

วันศุกร์ที่ ๑๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์
พระที่นั่งจากพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต เข้าสู่พระบรมมหาราชวัง
ผ่านหน้าพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ทหารกองเกียรติยศถวายความเคารพ แตรวง
บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี

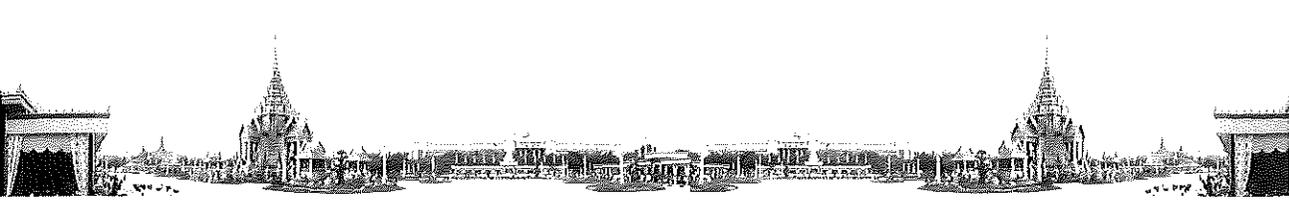
เวลา ๑๗ นาฬิกา ๓๐ นาที เสด็จขึ้นสู่พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท
ทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะและเครื่องทองน้อยสักการะพระศพ
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
ชาวพนักงานประโคม สังข์ แตรวงอง แครฝรั่ง ปี่ และกลองชนะ ทหารกองเกียรติยศ
พระศพถวายความเคารพ แตรวงบรรเลงเพลงมหาชัย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระพุทธรูปประจำพระชนมวารของ
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ที่หน้า
พระแท่นราชบัลลังก์นพปฎลมหาเศวตฉัตรแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ถวายพัตรองที่ระดึกลงนอกพระเมรุพระศพสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ แต่สมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติ
หน้าที่สมเด็จพระสังฆราช สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะที่จะถวายพระธรรม
เทศนา และพระราชาคณะสวดสราทธพรต ๓๐ รูป พระสงฆ์ที่จะสดับปกรณ์ ๘๘ รูป

เท่าพระชันษา บรรพชิตจีนและญวน ๒๐ รูปแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงจุดธูปเทียนเครื่องทรงธรรม ทรงจุดธูปเทียนเครื่องทองน้อยสำหรับพระศพสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงธรรม พระราชาคณะถวายศีลและถวายพระธรรมเทศนาถันท์ ๑ แล้ว พระสงฆ์ ๓๐ รูป สวดศราทธพรต จบ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรมบุชชาภันท์เทศน์ และทรงทอดผ้าไตร ถวายพระราชาคณะที่ถวายพระธรรมเทศนา และพระสงฆ์ที่สวดศราทธพรต ๓๐ รูปสดับปกรณ์ พระสงฆ์ทั้งนั้นถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา แล้วเจ้าพนักงานนิมนต์พระสงฆ์ ๘๔ รูปเท่าพระชันษา ขึ้นนั่งยังอาสนสงฆ์ สวดมาติกา จบ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงทอดผ้าไตร ย่ามที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงพระศพ พระสงฆ์ ๘๔ รูปสดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา แล้วบรรพชิตจีนและญวน ๒๐ รูป ขึ้นนั่งยังอาสนสงฆ์ สวดมาติกา จบแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงทอดผ้าไตรและย่ามที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงพระศพ บรรพชิตจีนและญวนสดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนา ถวายพระพรลา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจุดธูปเทียนเครื่องบูชากระบะมุกที่แท่นมณฑลสวดพระอภิธรรม พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมจนถึง เวลา ๒๔ นาฬิกา รุ่งขึ้นรับพระราชทานฉันและท้าวพนักงานประโคม สังข์ แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะ ประจำยามตามราชประเพณี

เสด็จพระราชดำเนินกลับ ทหารกองเกียรติยศถวายความเคารพ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี

เชิญพระโกศออกพระเมรุ

พระราชทานเพลิงพระศพ

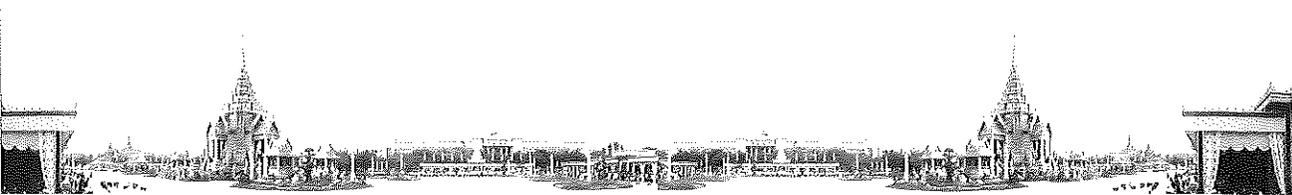
วันเสาร์ที่ ๑๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เจ้าพนักงานเตรียมการพระราชพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลที่พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท เทียบพระยานมาศสามลำคานที่เชิญพระโกศออกพระเมรุ โดยขบวนพระอิสริยยศ ตกแต่งพระที่นั่งทรงธรรม พระจิตกาธาน พระเมรุ ณ ท้องสนามหลวง ไว้พร้อม

ตั้งขบวนกองทหารเกียรติยศนำ ขบวนกองทหารเกียรติยศตาม และขบวนพระอิสริยยศ สำหรับแห่เชิญพระโกศโดยพระมหาพิชัยราชรถไปบำเพ็ญพระราชกุศลพระราชทานเพลิงพระศพตามพระราชประเพณี

อนึ่ง ตามแนวราชวิถีที่ขบวนกองทหารเกียรติยศและขบวนพระอิสริยยศแห่เชิญพระโกศ โดยพระมหาพิชัยราชรถ มีราชรถสมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช นั่งอ่านพระอภิธรรมนำ จัดทหารมหาดเล็กและนักเรียนเตรียมทหารรายทางถวายเป็นพระเกียรติ ดำรงฉัตรบาล สารวัตรทหารยืนรักษาการณ์ไว้พร้อม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ เสด็จพระราชดำเนิน โดยรถยนต์พระที่นั่งเข้าสู่พระบรมมหาราชวังผ่านหน้าพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ทหารกองเกียรติยศถวายความเคารพ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี

เวลา ๗ นาฬิกา สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จขึ้นสู่พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะและเครื่องทองน้อยสักการะที่หน้าพระแท่นสุวรรณเบญจดลประดิษฐานพระโกศแล้ว ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระพุทธรูปประจำพระองค์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ที่หน้าพระแท่นราชบัลลังก์นพปฎลมหาเศวตฉัตร ทรงทอดผ้าไตร พระสงฆ์ ๑๐ รูปสดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ออกจากพระที่นั่ง

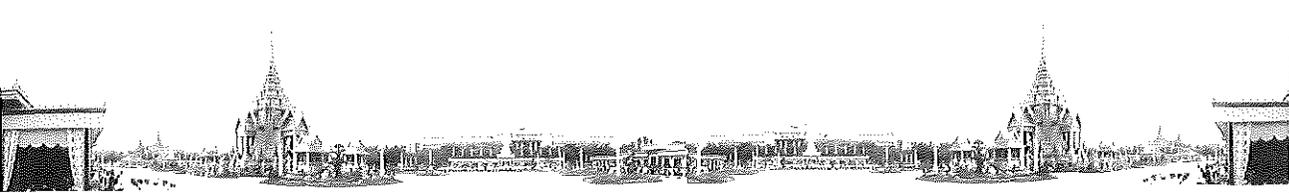
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงานเปลื้องพระลองทองใหญ่ประกอบพระโกศ ถวายศาดคคลุมแล้ว ดำรวจหลวงเชิญลงจากพระแท่นสุวรรณเบญจดล นายทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์เชิญพระโกศออกพระทวารทางมุขตะวันตกลงจากพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ไปประดิษฐานที่พระยานมาศสามลำคานหน้าประตูกำแพงแก้วด้านตะวันตก

ขณะที่เชิญพระโกศจากพระแท่นสุวรรณเบญจดลนั้น ทหารปืนใหญ่ยิงปืนถวายพระเกียรตินาทีละ ๑ นัด ตลอดเวลาที่เชิญพระโกศไปเทียบยังพระมหาพิชัยราชรถหน้าวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามจึงหยุดยิงและเมื่อนายทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์เชิญพระโกศลงจากพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ทหารกองเกียรติยศพระศพ ถวายความเคารพ แตรวงบรรเลงเพลงมหาชัย

เสด็จลงจากพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาททางบันไดพระทวารมุขเหนือไปประทับที่ชานชาลาหน้าพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ในการเชิญพระโกศขึ้นประดิษฐานที่พระยานมาศสามลำคานเจ้าพนักงานภูษามาลาขึ้นถวายบังคมประคองหน้าหลัง ข้าราชการพลเรือนชั้นผู้ใหญ่ ทหารนายพลราชองครักษ์เป็นคู่เคียง

ขณะที่เปลื้องพระลองทองใหญ่ประกอบพระโกศ ณ ที่ประดิษฐานพระแท่นสุวรรณเบญจดลภายใต้สัปตปฎลเศวตฉัตรนั้น ชาวพนักงานในริ้วขบวนจะได้ประโคม สังข์ แตรวงอน แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะ ตลอดเวลา และหยุดประโคมเมื่อเทียบพระยานมาศสามลำคานที่เกรินพระมหาพิชัยราชรถ

พร้อมแล้ว เชิญพระโกศทองใหญ่โดยพระยานมาศสามลำคานออกจากพระบรมมหาราชวัง มีนายทหารราชองครักษ์เชิญธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายในนำ ขณะนั้นทหารกองเกียรติยศพระศพถวายความเคารพแตรวงบรรเลงเพลงมหาชัย พระยานมาศสามลำคานเชิญพระโกศออกทางประตูศรีสุนทร ประตูเทวภิรมย์ เข้าประจำริ้วขบวนพระอิสริยยศ เจ้าหน้าที่ยกสัปตปฎลเศวตฉัตรคันดาลถวายกางกั้นพระโกศ คู่เคียงข้าราชการพลเรือนชั้นผู้ใหญ่ ทหารนายพลราชองครักษ์ อินทร์ พรหม พระกลด บังพระสุรย์ พระประยูรญาติ เชิญเครื่องพระอิสริยยศ เครื่องราชอิสริยาภรณ์เข้าประจำที่ในริ้วตามลำดับ ยาดราชขบวนพระอิสริยยศ ๔ สาย มีเจ้าพนักงานนำริ้ว ธง ๓ ชาย คู่หน้านายทหารบก นายทหารเรือ นายทหารอากาศ ดำรวจหลวงถือหอก มหาดเล็กหลวง

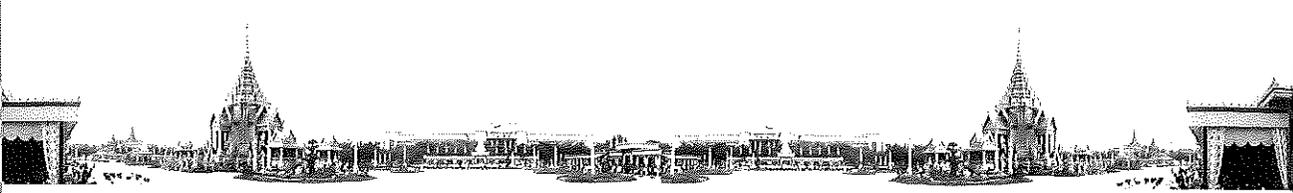
คู่แท้ สมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช
นั่งเสด็จกลีบบัวอ่านพระอภิธรรมนำข้าราชการพลเรือนชั้นผู้ใหญ่กระทรวงวัฒนธรรม
เป็นคู่เคียง อินทร์ พรหม นาลิวัน ขบวนพระอิสริยยศประกอบด้วย พระอภิรมชুমสาย
พระแสงหว่างเครื่อง แตรงอน แตรฝรั่ง สังข์ ปี่ กลองชนะ ประโคมแห่เชิญพระโกศ
ทองใหญ่ตามราชประเพณีไปตามถนนมหาราช ถนนท้ายวัง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินตามพระโกศไปยังพลับพลายก
หน้าวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในการบำเพ็ญ
พระราชกุศลสดับปกรณ์ที่ท้ายเกรินพระมหาพิชัยราชรถ แล้วเสด็จพระราชดำเนิน
ตามขบวนพระอิสริยยศ พระบรมวงศานุวงศ์ ท่านผู้หญิงทัศนาวลัย ศรสงคราม
พระธิดาในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาส
ราชนครินทร์ และครอบครัว ข้าหลวง มหาดเล็ก และข้าราชการบริพารในพระองค์
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
ตามขบวนพระอิสริยยศ

พลับพลายกหน้าวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

พระมหาพิชัยราชรถ

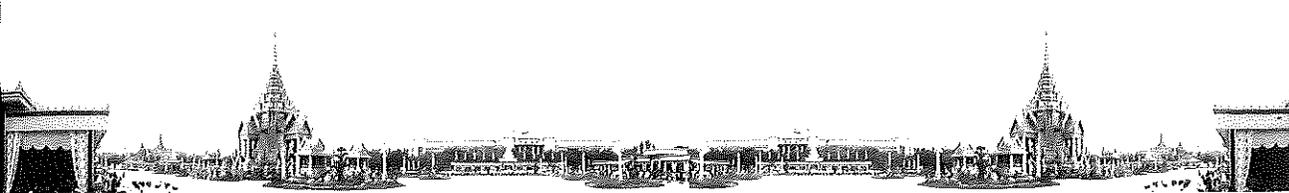
ขบวนพระอิสริยยศเชิญพระโกศถึงพลับพลายกหน้าวัดพระเชตุพน-
วิมลมังคลาราม ขบวนหน้าตั้งแต่น้ำรัวธง ๓ ขาย คู่หน้าขบวน นายทหารเรือ
นายทหารอากาศ ตำรวจหลวงถือหอก มหาดเล็กหลวงคู่แท้ เครื่องสูง ฉัตรพระนำ
เสด็จกลีบบัวพระนำ และเครื่องสูงหักทองขวาง พระแสงหว่างเครื่อง ซึ่งเป็นขบวนหน้า
พระยานมาศสามลำคานเดินหลักพระมหาพิชัยราชรถ ไปหยุดตั้งแถวตามลำดับต่อ
ท้ายขบวนกองทหารแล้ว หันกลับสู่ที่ตั้งพระมหาพิชัยราชรถ สมเด็จพระพุฒาจารย์
ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ลงจากเสด็จกลีบบัว เปลี่ยนไปขึ้น
นั่งในบุษบกราชรถพระนำ คู่เคียง อินทร์ พรหม เข้าประจำที่ราชรถพระนำ

พระยานมาศสามลำคานทรงพระโกศทองใหญ่เทียบที่เกรินบันไดนาค พระมหาพิชัยราชรถ เจ้าพนักงานภูษามาลาเลื่อนพระโกศทองใหญ่ จากพระยานมาศสามลำคานเข้าสู่ท้ายเกรินบันไดนาคเข้าที่แล้วถอยพระยานมาศสามลำคานออกไปยังพระเมรุ ท้องสนามหลวง เจ้าหน้าที่ยื่นสัปตปฎลเศวตฉัตรคั่นดาลถวายกางกั้นพระโกศทองใหญ่แล้ว สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ๑ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ ทรงทอดผ้าไตรที่พระโกศทองใหญ่ท้ายเกรินบันไดนาค เทียวละ ๕ ไตร พระสงฆ์สดับปกรณ์จวนครบ ๒๐ รูป แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปประทับพลับพลา ยก เจ้าพนักงานภูษามาลาขึ้นนั่งท้ายเกรินบันไดนาคถวายบังคมแล้วประคองพระโกศ เจ้าหน้าที่ยื่นชุดชกพระมหาพิชัยราชรถถวายบังคมพร้อมกันกับเจ้าพนักงานภูษามาลา แล้วเลื่อนเกรินเชิญพระโกศขึ้นสู่ขบวนพระมหาพิชัยราชรถ ขณะนั้นขบวนพระอิสริยยศ ประโคม สังข์ แตรวงดนตรีฝรั่ง ปี่กลองชนะ กองทหาร ถวายความเคารพ แตรวงโยชวาทิตบรรเลงเพลงมหาชัย จบแล้วขบวนหน้าทั้งหมดหันกลับสู่ราชวิถีที่จะเชิญพระมหาพิชัยราชรถไปยังพระเมรุ ท้องสนามหลวง

พร้อมแล้วจะได้เริ่มยatra ขบวนพระอิสริยยศเชิญพระโกศโดยพระมหาพิชัยราชรถ เมื่อเคลื่อนขบวน ทหารปืนใหญ่ยิงปืนถวายพระเกียรตินาทีละ ๑ นัด จนกว่าพระโกศทองใหญ่ขึ้นประดิษฐานบนพระจิตกาธานในพระเมรุแล้วจึงหยุดยิง ขบวนพระอิสริยยศมี สังข์ แตรวงดนตรีฝรั่ง ปี่ และกลองชนะ ประโคมตลอดเวลา และหยุดประโคม เมื่อเปิดพระวิสูตรพระเมรุแล้ว

เมื่อประคองขบวนพระอิสริยยศท้ายพระมหาพิชัยราชรถเดินผ่านพลับพลาที่ประทับหน้าวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามไปแล้ว สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ๑ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ๑ สยามบรมราชกุมารี เสด็จเข้าขบวนตามโดยมีตำรวจหลวง ๑ คู่ นายทหารมหาดเล็กรักษาวัลลภรักษาพระองค์เชิญธงยาวราชใหญ่ นำเสด็จ นายทหารราชองครักษ์ ข้าราชการมหาดเล็กประจำพระองค์เชิญเครื่องราชอิสริยยศ และทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์แซงเสด็จแล้วต่อด้วย พระบรมวงศานุวงศ์ ท่านผู้หญิงทัศนาวลัย ศรสงคราม พระธิดาในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และครอบครัว ข้าหลวง มหาดเล็ก และข้าราชการบริพารในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

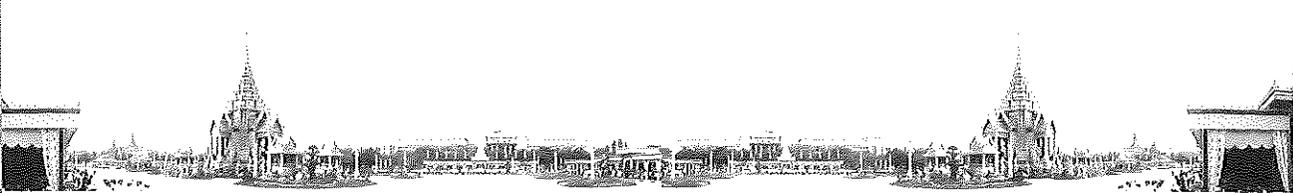
พระเมรุ ท้องสนามหลวง

ทหารกองเกียรติยศขบวนหน้าพระโกศทองใหญ่ยাত্রาไปตามถนนสนามไชย ถนนราชดำเนินใน เลี้ยวเข้าถนนตัดกลางท้องสนามหลวง แล้วเลี้ยวเข้าไปตั้งแถว แต่ละกองพัน ในสนามด้านเหนือ หลังแถวทหารกองเกียรติยศพระศพ หน้าพลับพลาฯ นอกราชวัติพระเมรุ

ขบวนพระอิสริยยศตอนหน้าพระมหาพิชัยราชรถ ตรงไปตามถนนตัดกลาง ท้องสนามหลวง ท้ายราชรถพระนำที่มุมราชวัติต่อถนนพระจันทร์ ส่งสมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ลงจากราชรถพระนำไปพักที่ท้ายพระที่นั่งทรงธรรม แล้วราชรถพระนำเลยไปพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร พร้อมด้วยฉัตรพระนำ สมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช คู่เคียง อินทร์ พรหม คู่แห่ นายทหารบก นายทหารเรือ นายทหารอากาศ นำวีรุธ ๓ ชาย สังข์ แตรงอน แครฝรั่ง ปี่ กลองชนะ เดินเข้าไปตั้งแถวในพระเมรุตามแนวริมราชวัติด้านเหนือ ด้านตะวันออก และด้านใต้ ฉัตรเครื่องสูงหักทองขวาง พระแสงหว่างเครื่องหน้าและหลัง เข้าตั้งขบวนรอบในราชวัติพระเมรุ

เมื่อพระมหาพิชัยราชรถกำลังเข้าเทียบสะพานเกรินบันไดนาคหน้าพลับพลาฯ นอกราชวัติพระเมรุ ทหารกองเกียรติยศพระศพถวายความเคารพ แครวงบรรเลง เพลงมหาชัย ทหารกองเกียรติยศหน้าพระศพถวายความเคารพ ท้ายพระมหาพิชัยราชรถที่สะพานเกรินบันไดนาค คู่เคียง อินทร์ พรหม และเครื่องสูงหักทองขวาง พระแสงหว่างเครื่อง พระประยูรญาติที่เชิญเครื่องพระอิสริยยศ นาลิวัน ประคูลหลังเดินชิดขวาเทียบข้างพระมหาพิชัยราชรถริมขอบสนามไปตั้งแถวในราชวัติรวมกับเครื่องสูงขบวนหน้า

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปประทับพลับพลาฯ ทอดพระเนตรการเชิญพระโกศลงจากพระมหาพิชัยราชรถสู่พระยานมาศสามลำคาน เพื่อเตรียมเวียนพระเมรุ ขบวนตามเสด็จของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี พักรอที่ท้ายพลับพลาฯ

พระบรมวงศานุวงศ์ ท่านผู้หญิงที่ศนาวลัย ศรสงคราม พระธิดา-
ในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และ
ครอบครัว ข้าหลวง มหาดเล็ก และข้าราชการบริพารในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ
เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ขึ้นเฝ้า ฯ ที่ท้ายพลับพลาฯ
ขบวนทหารเกียรติยศกองหลังเสด็จเข้าถนนตัดกลางสนามหลวง แล้ว
เสด็จย้ายไปตั้งแถวตรงประตูราชวัติพระเมรุด้านตะวันออกและด้านใต้ตามลำดับกองพัน
เทียบพระมหาพิชัยราชรถที่เกรินบันไดนาค ตรงประตูราชวัติและเทียบ
พระยานมาศสามลำคานเรียบร้อยแล้ว เจ้าพนักงานภูษามาลาถวายบังคมพร้อมกับ
ผู้จุดชักพระมหาพิชัยราชรถ เสร็จแล้วเจ้าพนักงานภูษามาลาเลื่อนพระโกศทองใหญ่
เคลื่อนลงทางเกรินบันไดนาคประดิษฐานที่พระยานมาศสามลำคานภายใต้
สัปตปฎลเศวตฉัตร ตั้งขบวนพระอิสริยยศอย่างน้อย มีคู่เคียง ข้าราชการพลเรือน
ชั้นผู้ใหญ่ ทหารนายพลราชองครักษ์ อินทร์ พรหม และสมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธาน
คณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชนั่งเสด็จกลับบัวอ่านพระอภิธรรมนำข้าราชการ
พลเรือนชั้นผู้ใหญ่กระทรวงวัฒนธรรมเป็นคู่เคียงพระนำ และอินทร์ พรหม พนักงาน
นำริ้ว ประตุน้ำ ธง ๓ ชาย เครื่องสูงหักทองขวาง พระแสงหวางเครื่องหน้าหลัง และ
พระประยูรญาติเชิญเครื่องพระอิสริยยศ นาฬิกาวัน ประตูลัง พระโกศทองใหญ่
โดยพระยานมาศสามลำคานเวียนพระเมรุ เมื่อเคลื่อนพระยานมาศสามลำคาน
เข้าสู่พระเมรุ ทหารกองเกียรติยศพระศพถวายความเคารพ แดรวงบรรเลงเพลงมหาชัย
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตน-
ราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเวียนพระเมรุ โดยมีตำรวจหลวง ๑ คู่
ทหารมหาดเล็กเชิญธงยาวราชใหญ่ นายทหารราชองครักษ์ ข้าราชการมหาดเล็ก
ในพระองค์เชิญเครื่องพระราชอิสริยยศ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร
ทหารมหาดเล็กแซงเสด็จ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี
ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี พระราชวงศ์
ท่านผู้หญิงที่ศนาวลัย ศรสงคราม พระธิดาในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และครอบครัว ข้าหลวง มหาดเล็ก และข้าราชการบริพาร
เวียนพระเมรุโดยอุตราวัฏครบ ๓ รอบแล้ว สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร

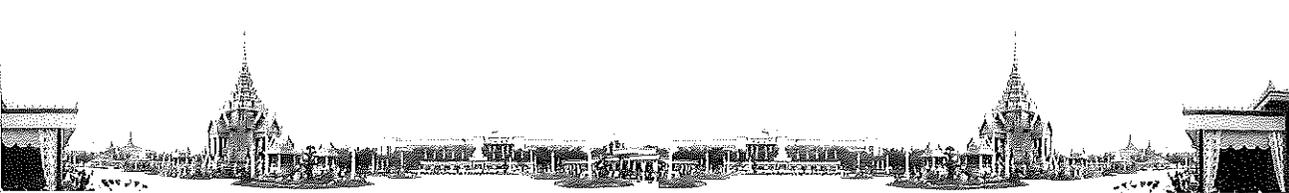
เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ขึ้นประทับ ณ มุขพระที่นั่งทรงธรรม
เทียบพระยานมาศสามลำคานที่สะพานเกรินบันไดนาคพระเมรุ

อนึ่ง ในขณะที่เสด็จพระราชดำเนินตามพระโกศเวียนพระเมรุ ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้า ฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้พระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการ
ทหาร - พลเรือน คณะทูตานุทูต ที่เฝ้า ฯ อยู่บนพระที่นั่งทรงธรรมไม่ต้องลงมาเฝ้า ฯ
ที่พื้นชั้นล่างหน้าพระที่นั่งทรงธรรม

เมื่อเทียบพระยานมาศสามลำคานที่สะพานเกรินบันไดนาคพระเมรุ เรียบร้อยแล้ว
เจ้าพนักงานภูษามาลาเลื่อนพระโกศทองใหญ่เชิญขึ้นเกรินบันไดนาคแล้ว ดอຍ
พระยานมาศสามลำคานออกไปยังพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร เจ้าหน้าที่
ยกสัปตปฎลเศวตฉัตรคันดาล ถวายกางกั้นพระโกศแล้ว เจ้าพนักงานภูษามาลาขึ้น
ถวายบังคมประคองพระโกศ เจ้าหน้าที่เลื่อนเกรินเชิญพระโกศขึ้นสู่ที่ตั้งพระจิตกาธาน
ในพระเมรุ ครั้นถึงที่แล้วปิดพระวิสูตร พระฉาก เพื่อเปลื้องพระลองทองใหญ่
ที่ประกอบพระโกศออก ประกอบพระโกศจันทน์ ตั้งแต่ง แวดล้อมด้วยฉัตร
ดอกไม้สด ๔ มุมพระจิตกาธาน ทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ เข้ามายืนยาม
ถวายพระเกียรติยศ ๔ มุมพระจิตกาธาน และวางยามตามมุมนันใดพระเมรุ พร้อมแล้ว
เปิดพระฉาก พระวิสูตร หยุดประโคม สังข์ แตรงอน แตรฝรั่ง ปี่ และกลองชนะ
ทหารปี่ใหญ่หยุดยิงปืนถวายพระเกียรติยศ

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตน-
ราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จขึ้นสู่พระเมรุ ดำรงหลวง ๑ คู่ ทหารมหาดเล็ก
เชิญธงยาวราชใหญ่ นายทหารราชองครักษ์นำเสด็จ ราชองครักษ์ตามเสด็จ
ทรงจุดรูปเทียนเครื่องทองน้อยสักการะพระศพแล้ว เสด็จลงจากพระเมรุไปยัง
พระที่นั่งทรงธรรม แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปประทับรถยนต์พระที่นั่งหลังพระที่นั่ง
ทรงธรรม เสด็จพระราชดำเนินกลับ ทหารกองเกียรติยศถวายความเคารพ แตรวง
บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี

ต่อจากนี้ พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมประจำวันทั้งกลางวัน กลางคืน จนกว่า
จะเชิญพระอัฐิขึ้นประดิษฐานที่บุษบกในพระที่นั่งทรงธรรม ชาวพนักงานประโคม สังข์
แตรงอน แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะ ประจำยามตามราชประเพณี

ขบวนกองทหารเกียรติยศหน้าและตามขบวนพระอิสริยยศแห่งเชิญพระโกศ
เล็กขบวนกลับ

พระราชทานเพลิงพระศพ

วันนี้เวลาบ่าย เจ้าพนักงานเตรียมการพระราชทานเพลิงพระศพที่พระเมรุ
พระที่นั่งทรงธรรมไว้พร้อม

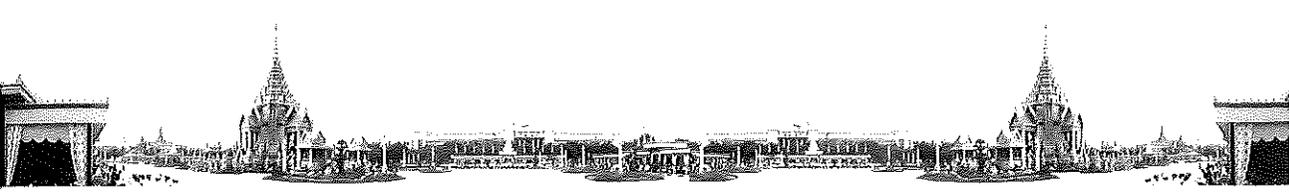
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ
เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งจากพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวัง
ดุสิต ไปยังพระเมรุ ท้องสนามหลวง

เวลา ๑๖ นาฬิกา ๓๐ นาที รถยนต์พระที่นั่งเทียบที่หลังพระที่นั่งทรงธรรม
ทหารกองเกียรติยศถวายความเคารพ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี
เสด็จขึ้นสู่พระที่นั่งทรงธรรม โดยมี ๘ ตำรวจหลวง นายทหารราชองครักษ์เชิญ
ธงชัยพระครุฑพ่าห์ ธงชัยราชกระบี่ยุทธนำเสด็จ นายทหารราชองครักษ์ตามเสด็จ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ
ประทับพระราชอาสน์ ทรงจุดธูปเทียนเครื่องทรงธรรม

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร
ทรงจุดธูปเทียนเครื่องทองน้อยสำหรับพระศพทรงธรรมที่พระเมรุ ทรงศีล พระราชาคณะ
ถวายศีล และถวายพระธรรมเทศนาถันท์ ๑ แล้ว พระสงฆ์ ๕๐ รูป สวดสราทธพรต
จบ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรมมุขากันท์เทศน์
และทรงทอดผ้าไตร ถวายพระราชาคณะที่ถวายพระธรรมเทศนา และพระสงฆ์ ๕๐ รูป
ที่สวดสราทธพรต สดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก กลับ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ
เสด็จพระราชดำเนินจากพระที่นั่งทรงธรรมไปขึ้นพระเมรุ โดยมี ๘ ตำรวจหลวง
และนายทหารราชองครักษ์เชิญธงชัยพระครุฑพ่าห์ ธงชัยราชกระบี่ยุทธนำเสด็จ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงวาง

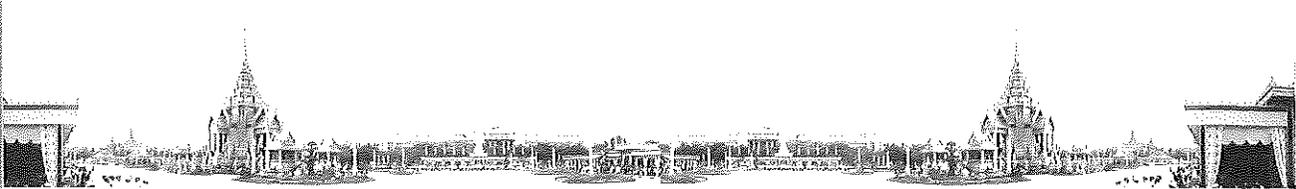
เครื่องราชสักการะพระศพ ทหารกองเกียรติยศพระศพ เป้าแดรเดี้ยวสัญญาณอน
จบแล้ว

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ
ทรงจุดธูปเทียนดอกไม้จันทน์พระราชทานเพลิงพระศพสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ
เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ชาวพนักงานประโคม สังข์
แตรวง แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะ และปี่พาทย์ กองเกียรติยศ ทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ
ถวายความเคารพ แตรวงบรรเลงเพลงมหาชัย และยิงปืนเล็กยาวถวายพระเกียรติ
พร้อมกันกับทหารปืนใหญ่ยิงปืนถวายพระเกียรติ ๒๑ นัด

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ
เสด็จพระราชดำเนินจากพระเมรุไปประทับ ณ มุขหน้าพระที่นั่งทรงธรรม กองทหาร
เกียรติยศพระศพ ๓ เหล่าทัพ ที่ในราชวัติพระเมรุ เลิกแถวกลับ

สมเด็จพระสังฆราช สมเด็จพระราชาคณะ บรรพชิต พระบรมวงศานุวงศ์
ประธานองคมนตรี อองคมนตรี นายกรัฐมนตรี อดีตนายกรัฐมนตรี ประธานสภา
ผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธาน
ศาลปกครองสูงสุด ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประธานกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตแห่งชาติ ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ทูตานุทูต ผู้แทนรัฐบาล
ต่างประเทศ รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการทหาร -
พลเรือน และผู้มีตำแหน่งเฝ้า ฯ จะได้ขึ้นถวายพระเพลิงพระศพตามลำดับ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ
เสด็จพระราชดำเนินกลับโดยรถยนต์พระที่นั่ง ออกหลังพระที่นั่งทรงธรรม
ทหารกองเกียรติยศถวายความเคารพ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี

พระราชทานเพลิงพระศพ

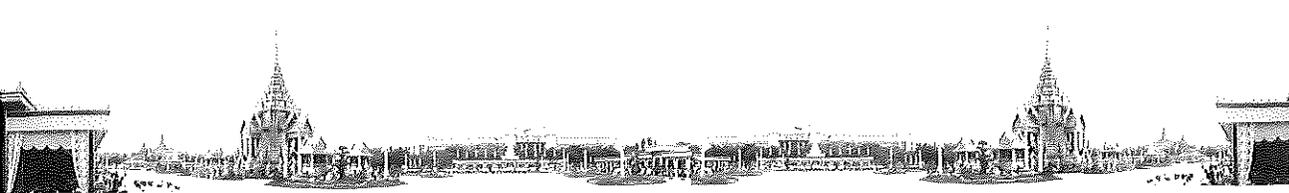
เวลา ๒๒ นาฬิกา

เวลากลางคืน เจ้าพนักงานภูษามาลาและสนมพลเรือน กองพระราชพิธี
สำนักพระราชวัง พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่กรมศิลปากรเตรียมการที่จะพระราชทานเพลิง-
พระศพสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
ที่พระจิตกาธานพระเมรุไว้พร้อม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ
เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งจากพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต
ไปยังพระที่นั่งทรงธรรม พระเมรุ ท้องสนามหลวง

เวลา ๒๒ นาฬิกา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงทอดผ้าไตร
ถวายพระสงฆ์ ๓๐ รูป สดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก แล้ว
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จขึ้น
พระเมรุ พระราชทานเพลิงพระศพสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ แล้วเสด็จลงจากพระเมรุ ประทับ ณ มุขหน้า
พระที่นั่งทรงธรรม พระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการและองคมนตรีพระบาท ขึ้นถวายพระเพลิง
พระศพ

เจ้าพนักงานปฏิบัติกรพระราชทานเพลิงพระศพเสร็จสิ้นแล้ว
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จขึ้น
พระเมรุทรงทอดผ้าไตรถวายพระสงฆ์ ๑๐ รูป สดับปกรณ์ เสด็จพระราชดำเนินกลับ
โดยรถยนต์พระที่นั่ง ออกจากหลังพระที่นั่งทรงธรรม

เก็บพระอัฐิ

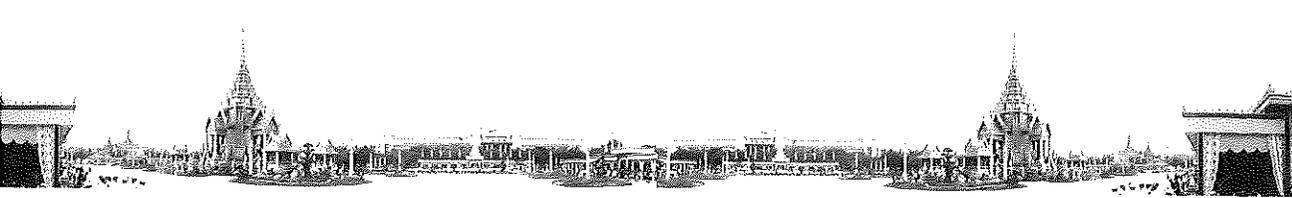
วันอาทิตย์ที่ ๑๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เจ้าพนักงานตบแต่งเตรียมการพระราชกุศลเก็บพระอัฐิ ที่พระที่นั่งทรงธรรม จัดตั้งพระแท่นแว่นฟ้าบุษบกสำหรับประดิษฐานพระโกศพระอัฐิ และเตรียมโศกสำหรับคาวหวานสามหาบถวายพระสงฆ์ พร้อมเครื่องสังเค็ดมีสารานุกรมสำหรับเยาวชนพร้อมตู้บรรจุ และเตรียมจัดตั้งขบวนพระอิสริยยศ แห่งเชิญพระโกศพระอัฐิด้วยพระที่นั่งราชนทรยาน และพระวอสีวิกาภาณูจน์สำหรับเชิญพระสร้อยการ คู่แห่ เครื่องสูง สังข์ แตรวงดนตรีฝรั่ง ปี กลองชนะ ทหารกองเกียรติยศของพระอัฐิไว้พร้อม

เวลาเช้าเจ้าพนักงานจะได้เสี้ยงภัตตาหารแก่พระพิธีธรรมที่สวดพระอภิธรรมประจำข้างพระเมรุ

ที่พระเมรุจัดทอดพระราชอาสน์ที่ประทับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเทียบข้างพระจิตกาธาน เจ้าพนักงานภูษามาลาดับพระเพลิงด้วยน้ำพระสุคนธ์ ประมวลพระอัฐิ และพระสร้อยการ ถวายคลุมด้วยผ้าตาดที่เพดานเหนือพระจิตกาธานแขวนสัปตภูลเสวตฉัตรถวายกางกั้น ตั้งเครื่องพระสุคนธ์ ขันทองคำ สำหรับสงพระอัฐิพระโกศทองคำลงยาประดับเพชร สำหรับทรงพระอัฐิพร้อมด้วยเครื่องราชสักการะตามราชประเพณีไว้พร้อม

เวลา ๘ นาฬิกา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งจากพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิตไปยังพระเมรุ ท้องสนามหลวง เทียบรถยนต์พระที่นั่งหลังพระที่นั่งทรงธรรม ถนนหน้าพระธาตุ ทหารกองเกียรติยศถวายความเคารพ แครวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เสด็จขึ้นพระที่นั่งทรงธรรม โดยมี ๘ ตำรวจหลวง นายทหารราชองครักษ์เชิญธงชัยพระครุฑพ่าห์ ธงชัยราชกระบี่ยุทธินำเสด็จ นายทหารราชองครักษ์ตามเสด็จ ประทับพระราชอาสน์ หน้าอาสนสงฆ์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินไปยังพระเมรุ โดยมี ๘ ตำรวจหลวง นายทหารราชองครักษ์เชิญธงชัยพระครุฑพ่าห์ ธงชัยราชกระบี่ยุทธินำเสด็จ นายทหารราชองครักษ์ตามเสด็จ ประทับพระราชอาสน์ข้างพระจิตกาธาน เจ้าพนักงาน

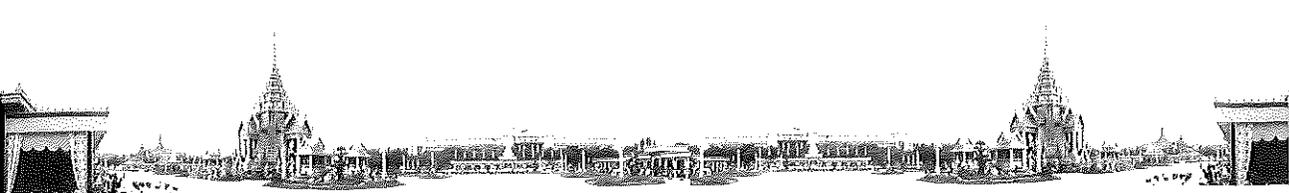

เปิดคลุมพระอัฐิ ทรงจุดรูปเทียนเครื่องราชสักการะพระอัฐิแล้ว ถวายน้ำพระสุคันธ์ พระอัฐิ เจ้าพนักงานถวายเปิดคลุมพระอัฐิ ทรงจุดรูปเทียน เครื่องทองน้อยสำหรับ พระอัฐิบูชาพระสงฆ์ แล้วทรงทอดผ้าไตรสามหาบ บนผ้าตาดที่ปิดคลุมพระอัฐิ สมเด็จพระราชาคณะ และพระราชาคณะ ๖ รูป สดับปกรณ์ ขึ้นนั่งข้างพระจิตกาธาน ครั้งละ ๑ รูป จนครบ ๖ รูป เจ้าพนักงานภูษามาลา เปิดคลุมพระอัฐิ ทรงเก็บพระอัฐิ สรงพระสุคันธ์ในขันทองคำแล้วประมวลงลงในพระโกศทองคำลงยาประดับเพชร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงานภูษามาลาเชิญพระโกศพระอัฐิลงจากพระเมรุ ไปยังพระที่นั่งทรงธรรม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินตาม แล้วประทับพระราชอาสน์ที่หน้าอาสนสงฆ์ เจ้าพนักงานภูษามาลา เชิญพระโกศ พระอัฐิประดิษฐานในบุษบกเหนือพระแท่นแว่นฟ้าทอง ส่วนพระสรีรางคารเจ้าพนักงาน จะได้ประมวลงลงในพระผอบโลหะปิดทอง พักไว้ในพระเมรุ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงจุดรูปเทียนเครื่องราชสักการะพระอัฐิแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงประเคนโตกภัตตาหารสามหาบแก่สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะ ๖ รูป ที่ได้ สดับปกรณ์พระอัฐิแล้วนั้น พระสงฆ์รับพระราชทานฉันแล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ถวายหนังสือสารานุกรมสำหรับเยาวชน เครื่องสังเค็ดงานพระราชทานเพลิงพระศพ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ รวม ๓๐ พระอาราม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก กลับ เจ้าพนักงาน นิมนต์พระสงฆ์อีก ๓๐ รูป ขึ้นนั่งยังอาสนสงฆ์ สวดมาติกา จบ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงทอดผ้าไตรถวายพระสงฆ์ ๓๐ รูป สดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรกกลับ

ในระหว่างพระสงฆ์รับพระราชทานฉันภัตตาหารสามหาบ เจ้าหน้าที่จะได้ ดั่งริ้วขบวนพระอิสริยยศเทียบพระที่นั่งราชนทรยานสำหรับเชิญพระโกศพระอัฐิและ เทียบพระวอสีวิกากาญจน์ที่หน้าพระที่นั่งทรงธรรม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงาน ภูษามาลา เชิญพระโกศพระอัฐิจากบุษบกแว่นฟ้าทองไปประดิษฐานในบุษบก พระที่นั่งราชนทรยาน เชิญพระผอบพระสรีรางคารจากพระเมรุประดิษฐานใน พระวอสีวิกากาญจน์

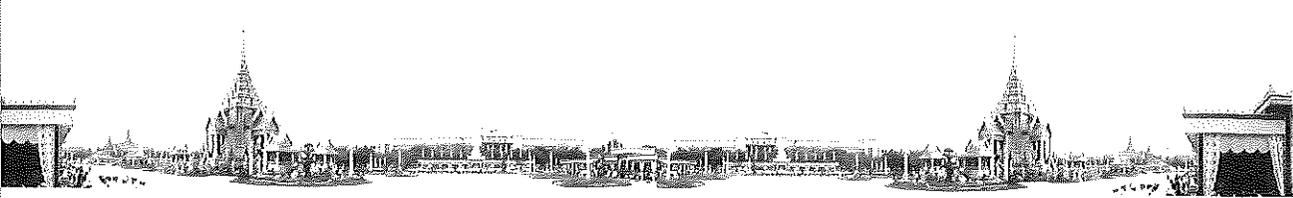

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนิน แทนพระองค์ พร้อมด้วย พระบรมวงศานุวงศ์ ท่านผู้บัญชาการหน่วย ศรสงคราม พระธิดาในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และครอบครัว ข้าหลวง มหาดเล็ก และข้าราชการบริพารใน สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ตามพระอัฐิเชิญเข้าสู่พระบรมมหาราชวัง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินจากพระที่นั่งทรงธรรมไปประทับรถยนต์พระที่นั่งหลังพระที่นั่ง ทรงธรรม โดยมี ๘ ตำรวจหลวงและนายทหารราชองครักษ์เชิญธงชัยพระครุฑพ่าห์ ธงชัยราชกระบี่ยูทธรณ์นำเสด็จ ทหารราชองครักษ์ตามเสด็จ ทหารกองเกียรติยศ ถวายความเคารพ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี รถยนต์พระที่นั่งเข้าสู่ พระบรมมหาราชวัง ทางประตูวิเศษไชยศรี เทียบรถยนต์พระที่นั่งที่ประตูกำแพงแก้ว พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท เสด็จขึ้นพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ประทับรอพระอัฐิ

ตั้งขบวนพระอิสริยยศ ๔ สาย มีเจ้าพนักงานนำริ้ว ธง ๓ ชาย นายทหารบก นายทหารเรือ นายทหารอากาศ ตำรวจหลวงถือหอก มหาดเล็กหลวงเป็นคู่แห่ ข้าราชการพลเรือนชั้นผู้ใหญ่ ทหารนายพลราชองครักษ์เคียงพระที่นั่งราชเนทรยาน ทรงพระโกศพระอัฐิ และอินทร์ พรหม ที่พระวอสีวิภาคาณจน์ทรงพระผอบ พระสรีรางคารมีข้าราชการในพระองค์และอินทร์ พรหม เคียงข้าง พร้อมด้วย เครื่องสูงอภิรัฐมนตรีสายหักทองขวาง พระกลด บังพระสุริย์ พัดโบก เจ้าพนักงาน ภูษามาลาประคองพระโกศพระอัฐิและพระสรีรางคาร พระประยูรญาติเชิญเครื่อง พระอิสริยยศตามราชประเพณี

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ ตามพระโกศพระอัฐิ โดยมีตำรวจหลวง ๑ คู่ นายทหารราชองครักษ์เชิญธงยาวราชใหญ่ นำเสด็จ ข้าราชการ มหาดเล็กในพระองค์ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เชิญเครื่องพระราชอิสริยยศ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และนายทหารราชองครักษ์ตามเสด็จ พร้อมด้วย พระบรมวงศานุวงศ์ ท่านผู้บัญชาการหน่วย

ศรสงคราม พระธิดาในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และครอบครัว ข้าหลวงมหาดเล็ก และข้าราชการบริพารในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ยাত্রาขบวนพระอิสริยยศ เชิญพระอัฐิและพระสรีรารการออกทางประตูราชวัติ พระเมรุด้านเหนือ ทหารกองเกียรติยศพระอัฐิถวายความเคารพ แตรวงบรรเลงเพลงมหาชัย ขบวนพระอิสริยยศ เลี้ยวขวาดนดัดกลางท้องสนามหลวง ออกถนนราชดำเนินใน ถนนหน้าพระลาน เข้าสู่พระบรมมหาราชวัง ทางประตูวิเศษไชยศรี ถนนจักรีจรรัญ ขบวนพระวอสีวิกากาญจน์ กู่เคียง อินทร์ พรหม พระกลด บังพระสุรย์ พัดโบก ภูษามาลาประคอง แยกออกไปเลี้ยวถนนหน้าศาลาสหทัยสมาคมเทียบพระวอสีวิกากาญจน์ ที่ประตูเกยหลังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เจ้าพนักงาน เชิญพระศพพระสรีรารการ ขึ้นพระราชยานไปประดิษฐานพักไว้ในพระศรีรัตนเจดีย์

ขบวนพระอิสริยยศพระอัฐิตรงไปเข้าประตูพิมานไชยศรี เลี้ยวขวาดนดัด
อมรวิดิเทียบพระที่นั่งราชนทรยานที่เกยพระที่นั่งอาภรณ์พิโมกข์ปราสาท

ขบวนสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ๑ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตน-
ราชสุดา ๑ สยามบรมราชกุมารี ดำรวจหลวงและนายทหารราชองครักษ์เชิญ
ธงเขวราชใหญ่ นำส่งเสด็จ ที่ประตูกำแพงแก้ว พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ๑ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตน-
ราชสุดา ๑ สยามบรมราชกุมารี เสด็จขึ้นเฝ้า ๑

เทียบพระที่นั่งราชนทรยานที่เกยพระที่นั่งอาภรณ์พิโมกข์ปราสาทเรียบร้อยแล้ว
เจ้าพนักงานภูษามาลาเชิญพระโกศพระอัฐิจากพระที่นั่งราชนทรยานเข้าสู่พระที่นั่ง
ดุสิตมหาปราสาท สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ๑ สยามมกุฎราชกุมาร และ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ๑ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินตาม

เจ้าพนักงานภูษามาลาเชิญพระโกศพระอัฐิขึ้นประดิษฐานในบุษบกทองเหนือ
พระแท่นสุวรรณเบญจดล ณ มุขตะวันตกพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท เสร็จแล้ว
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ๑ พระบรมราชินีนาถ
ทรงจุดธูปเทียนเครื่องสักการะพระอัฐิ แล้วเสด็จพระราชดำเนินกลับ

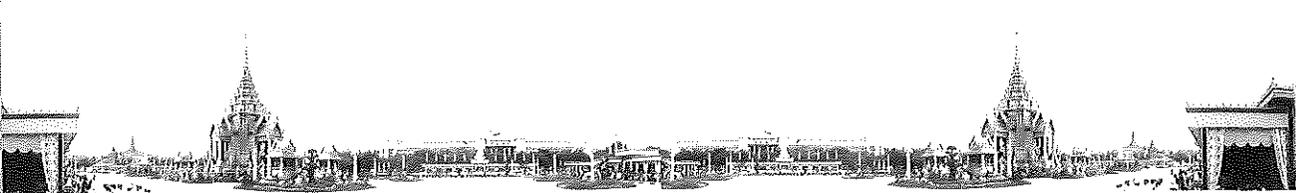
พระราชกุศลพระอัฐิ

วันจันทร์ที่ ๑๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เจ้าพนักงานเตรียมการพระราชกุศลพระอัฐิสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ที่พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท เชิญพระโกศพระบรมอัฐิ และพระอัฐิสมเด็จพระบรมราชบุพการีออกประดิษฐาน ณ พระแท่นมุกราชบัลลังก์ นพปฎลมหาเศวตฉัตร แวดล้อมด้วยต้นไม้ทองเงิน เครื่องบรมราชอิสริยยศราชูปโภค เครื่องราชสักการะ และเชิญพระพุทธรูปประจำพระชนมวารของพระบรมอัฐิและพระอัฐิ สมเด็จพระบรมราชบุพการี พระพุทธรูปประจำพระชนมวารของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ประดิษฐานที่พระแท่นมณฑลมุก ทอดเครื่องนมัสการไว้พร้อม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งจากพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต ไปยังพระบรมมหาราชวัง

เวลา ๑๖ นาฬิกา ๓๐ นาที เสด็จเข้าสู่พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงจุดธูปเทียน เครื่องราชสักการะพระบรมอัฐิและพระอัฐิสมเด็จพระบรมราชบุพการี ที่เชิญออกประดิษฐาน ณ พระแท่นมุกราชบัลลังก์นพปฎลมหาเศวตฉัตร แล้วทรงจุดธูปเทียน เครื่องราชสักการะพระอัฐิสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ซึ่งประดิษฐานในบุษบกของพระแท่นสุวรรณเบญจดล

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระพุทธรูปประจำพระชนมวารพระบรมอัฐิและพระอัฐิที่พระแท่นมณฑลมุก ถวายพักรองที่ระลึก งานออกพระเมรุแก่พระราชอาคันตุกะถวายพระธรรมเทศนา พระราชาคณะ ๓๐ รูป สวดพระพุทธมนต์ พระรับอนุโมทนา ๔ รูป และพระสงฆ์สดับปกรณ์ ๑๐ รูป พระสงฆ์ ๓๐ รูป สวดพระพุทธมนต์ จบแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงทอดผ้าไตร ถวายพระสงฆ์ ๓๐ รูป ที่สวดพระพุทธมนต์ สดับปกรณ์พระอัฐิ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงจูดรูปเทียนเครื่องทรงธรรม ทรงจูดรูปเทียนเครื่องทองน้อยสำหรับพระบรมอัฐิและพระอัฐิของสมเด็จพระบรมราชูปถัมภ์และสำหรับพระอัฐิสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงธรรม พระราชาคณะถวายศีลและถวายพระธรรมเทศนาถันท์ ๑ จบแล้ว ถวายอนุโมทนา พระ ๔ รูป รับอนุโมทนา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรมบูชาภัณฑ์เทศน์ และทรงทอดผ้าไตรถวายพระเทศน์และรับอนุโมทนา ๕ รูป สดับปกรณ์ ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงทอดผ้าไตรอีก ๑๐ ไตร ถวายพระสงฆ์ ๑๐ รูป สดับปกรณ์พระบรมอัฐิและพระอัฐิสมเด็จพระบรมราชูปถัมภ์ที่เชิญออกประดิษฐานในการพระราชกุศลนี้ แล้ว ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา

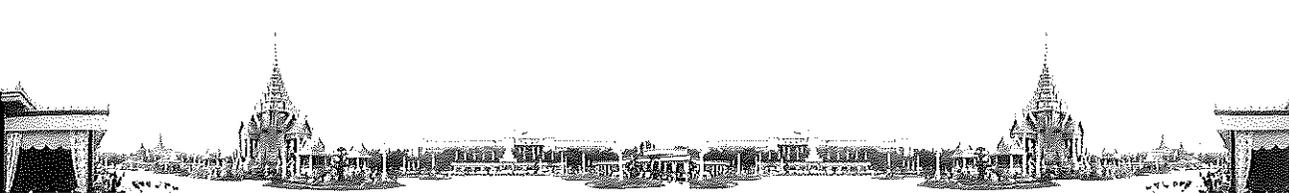
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินกลับ

วันอังคารที่ ๑๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งจากพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต ไปยังพระบรมมหาราชวัง

เวลา ๑๐ นาฬิกา ๓๐ นาที เสด็จเข้าสู่พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงจูดรูปเทียนเครื่องราชสักการะ พระอัฐิสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ซึ่งประดิษฐานในมุขบทของพระแท่นสุวรรณเบญจดล

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจูดรูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระพุทธรูปประจำพระนมวาระของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ประดิษฐานบนพระแท่นมุกราชบัลลังก์นพปฎลมหาเศวตฉัตรแล้ว พระสงฆ์ ๓๐ รูป ที่สวดพระพุทธรมนต์แต่วันก่อนถวายพรพระ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงประเคนภัตตาหารแด่พระสงฆ์ พระสงฆ์ รับพระราชทานฉัน เสร็จแล้ว ทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา

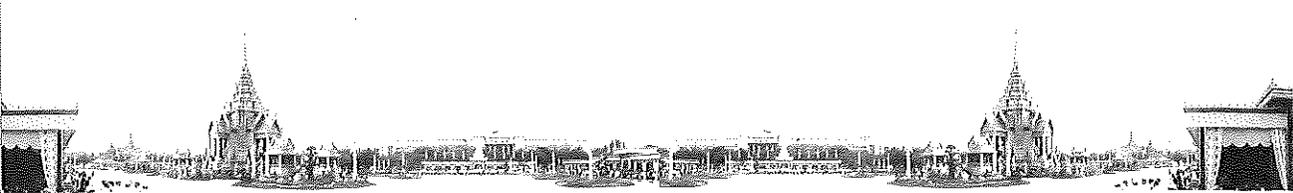

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงจุดธูปเทียนเครื่องทรงธรรม ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงจุดธูปเทียนเครื่องทองน้อย สำหรับพระอัฐิสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงธรรม พระราชาคณะถวายศีลและถวายพระธรรมเทศนากัณฑ์ ๑ จบแล้ว ถวายอนุโมทนา แล้วพระ ฯ ๔ รูปรับอนุโมทนา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระเคนจตุปัจจัยไทยธรรมบูชาภัณฑ์เทศน์ และทรงทอดผ้าไตรถวายพระเทศน์และ รับอนุโมทนา พระสงฆ์ ๕ รูปสดับปกรณ์ ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา แล้ว เจ้าพนักงานนิมนต์พระสงฆ์ ๘๔ รูป เท้าพระชันษาสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ขึ้นนั่งยังอาสนสงฆ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงทอดผ้าไตร พระสงฆ์สดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา เสด็จพระราชดำเนินกลับ

เชิญพระอัฐิขึ้นประดิษฐาน ณ พระวิมาน พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท

ในระหว่างพระสงฆ์รับพระราชทานฉันในพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท เจ้าพนักงานจะได้เทียบพระที่นั่งราเชนทรยานสำหรับเชิญพระโกศพระอัฐิ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ไว้ที่เกยพระที่นั่งอาภรณ์พิโมกษ์ปราสาท

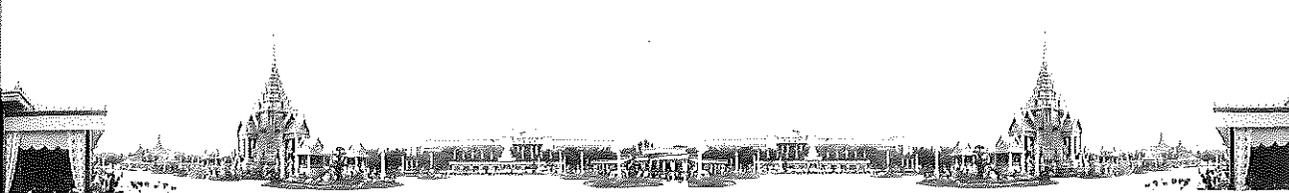
ตั้งขบวนพระอิสริยยศ ดำรงหลวง มหาดเล็กหลวงเป็นคู่แท้ ๔ สาย ข้าราชการ พลเรือนชั้นผู้ใหญ่ ทหารนายพลราชองครักษ์เป็นคู่เคียงพระที่นั่งราเชนทรยาน ทรงพระโกศพระอัฐิพร้อมด้วยเครื่องพระอภิรุมชুমสาย สังข์ แตรทอง แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะ พระแสงหว่างเครื่อง พระกลด บังพระสุริย์ พัดโบก ภูษามาลาประคอง และพระประยูรญาติเชิญเครื่องพระอิสริยยศ ไว้พร้อม

ให้เจ้าพนักงานภูษามาลาเชิญพระโกศพระอัฐิสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ลงจากนุชบกพระแท่นสุวรรณเบญจดล ไปออกพระทวารพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาทมุขตะวันตกออกไปยังเกยพระที่นั่ง อารณีย์พิมุกข์ปราสาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินตาม

เจ้าพนักงานภูษามาลาประดิษฐานพระโกศพระอัฐิในนุชบกพระที่นั่งราชนทรยาน ขบวนพระอิสริยยศประโคม สังข์ แตรวง ปี่ กลองชนะ พร้อมแล้วขบวน ขบวนพระอิสริยยศเชิญพระอัฐิจากพระที่นั่งอารณีย์พิมุกข์ปราสาทไปยังพระที่นั่ง จักรีมหาปราสาท สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินตาม พร้อมด้วย พระบรมวงศานุวงศ์ ท่านผู้หญิงทัศนาวลัย ศรสงคราม พระธิดาในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และครอบครัว

เมื่อเทียบพระที่นั่งราชนทรยานที่อู่จอดจันทร์ตะวันออกพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท แล้ว เจ้าพนักงานภูษามาลาเชิญพระโกศพระอัฐิขึ้นพระที่นั่งจักรีมหาปราสาทไปยัง พระวิมาน เมื่อประดิษฐานพระโกศพระอัฐิในพระวิมานทองแล้ว สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงจุดธูปเทียนท้ายที่นั่งบูชาพระพุทธสัมพรโลภาคแล้ว ทรงจุดธูปเทียน เครื่องสักการะพระอัฐิแล้ว เสด็จพระราชดำเนินกลับ

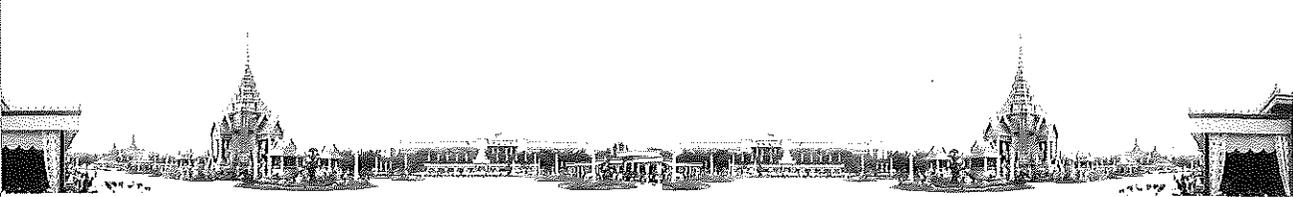
บรรจพพระสร้รการ

วันพุทที่ ๑๕ พุทศจิกายน พุทศักราร ๒๕๕๑ เจ้พนักงนเตรียมการ
 พระราชพิธีบรรจพพระสร้รการสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
 กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ในพระอุโบสถวัดราชบพิศสถิตมหาสีมาราม ไว้พร้อม
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรม-
 โอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม-
 ราชกุมารี ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์
 พระที่นั่งไปยังวัดพระศรีรัตนศาสดารามในพระบรมมหาราชวัง

เวลา ๑๖ นาฬิกา ๓๐ นาที เจ้พนักงนภูษามาลาเชิญพระผอบพระสร้รการ
 สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
 โดยพระราชนาจากพระศรีรัตนเจดีย์ ไปออกประตูเกยหลังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
 เชิญขึ้นประดิษฐานในรถยนต์พระที่นั่ง

ยาดราชขบวนเชิญพระสร้รการออกจากพระบรมมหาราชวัง ทางประตู
 วิเศษไทยศรี มีขบวนกองเกียรติยศทหารม้ารักษาพระองค์แห่หน้า

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตน-
 ราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินโดยขบวนรถยนต์พระที่นั่ง ต่อตามรถยนต์
 พระที่นั่งเชิญพระสร้รการ แล้วทหารม้ารักษาพระองค์ กองเกียรติยศขบวนหลังตาม
 ขบวนเชิญพระสร้รการไปตามถนนหน้าพระลาน เลี้ยวขวาถนนสนามไชย เลี้ยวซ้าย
 ถนนกัลยาณมิตร ข้ามสะพานช้างโรงสี เลี้ยวขวาก่อนอัยการ เลี้ยวซ้ายถนนราชบพิศ
 ขบวนหน้าทหารม้ารักษาพระองค์แห่หน้า รถยนต์พระที่นั่งพระสร้รการ เทียบที่ประตู
 ทางเสด็จ วัดราชบพิศสถิตมหาสีมาราม เจ้พนักงนภูษามาลาเชิญพระผอบ
 พระสร้รการเข้าซุ้มประตูวัด รถยนต์พระที่นั่งที่เชิญพระสร้รการเคลื่อนเลยไป รถยนต์
 พระที่นั่งเข้าเทียบที่หน้าประตูวัดแล้ว สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร
 และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินตาม
 พระสร้รการ ทหารกองเกียรติยศถวายความเคารพ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญ
 พระบารมี เจ้พนักงนภูษามาลาเชิญพระผอบพระสร้รการไปประดิษฐานที่โต๊ะหมู่ทอง
 ในพระอุโบสถข้างพุทธบัลลังก์พระพุทธอังคีรส

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงจูดรูปเทียน
เครื่องนมัสการบูชาพระพุทธองค์ศรีประธานพระอุโบสถและทรงจูดรูปเทียนเครื่องทองน้อย
ถวายราชสักการะพระบรมราชสรีรางคารพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ ๗ พระราชสรีรางคารสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗
และพระสรีรางคารสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาส
ราชนครินทร์แล้ว สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงทอดผ้าไตร
ถวายพระสงฆ์วัดราชบพิธ ๓๐ รูป พระสงฆ์สดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก
เจ้าพนักงานภูษามาลาเชิญพระผอบพระสรีรางคารสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ
เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ไปยังอนุสรณ์สถานรั้ววัดมหา
สมเด็จพะบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ
สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินตาม

เวลา ๑๗ นาฬิกา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ
พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งจากพระตำหนักจิตรลดาร
โหฐาน พระราชวังดุสิตไปยังอนุสรณ์สถานรั้ววัดมหา สุสานหลวง วัดราชบพิธสถิต
มหาสีมาราม ทรงเชิญพระสรีรางคารลงในถ้ำศิลาแล้ว ทรงปิดฝาถ้ำศิลาและ
เลื่อนเชิญเข้าสู่ที่บรรจุแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ
พระบรมราชินีนาถ ทรงวางพวงมาลา ทรงจูดรูปเทียนเครื่องทองน้อยสักการะ ขณะนั้น
ชาวพนักงานประโคม สังข์ แตรฆ้อง เป่า กลองชนะ ทหารกองเกียรติยศ
ถวายความเคารพ แตรวงบรรเลงเพลงมหาชัย

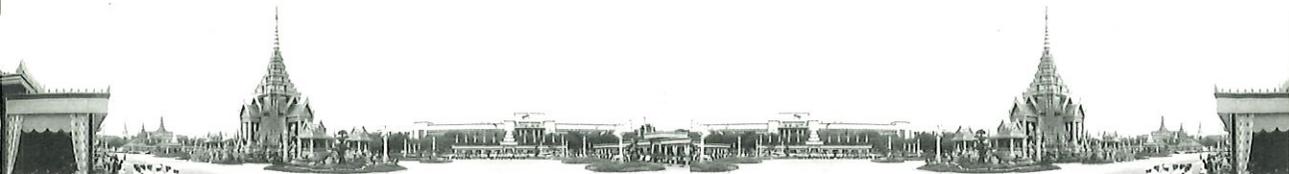
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ
เสด็จพระราชดำเนินไปประทับรถยนต์พระที่นั่งที่ประตูอนุสรณ์สถาน วัดราชบพิธสถิต
มหาสีมาราม ถนนอัยยาศ์ เสด็จพระราชดำเนินกลับ ทหารกองเกียรติยศ
ถวายความเคารพ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี แล้วเจ้าหน้าที่จะได้ปิดผนึก
ที่บรรจุพระสรีรางคาร

ประมวลภาพพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

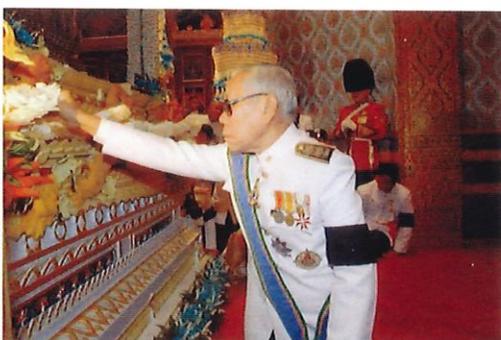
๑๔-๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

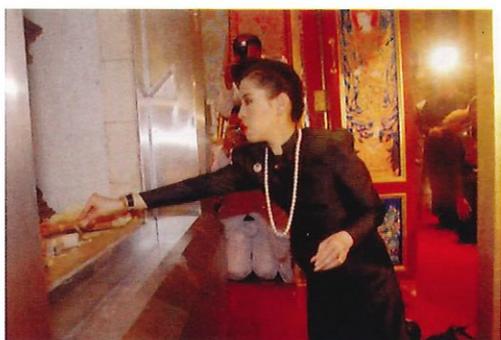

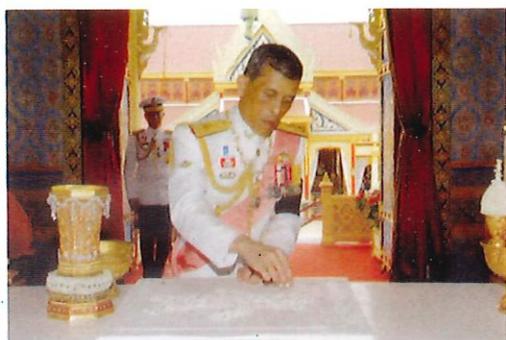

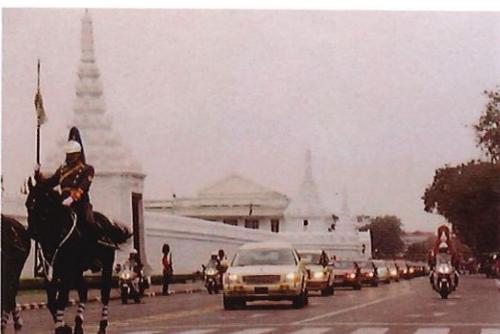
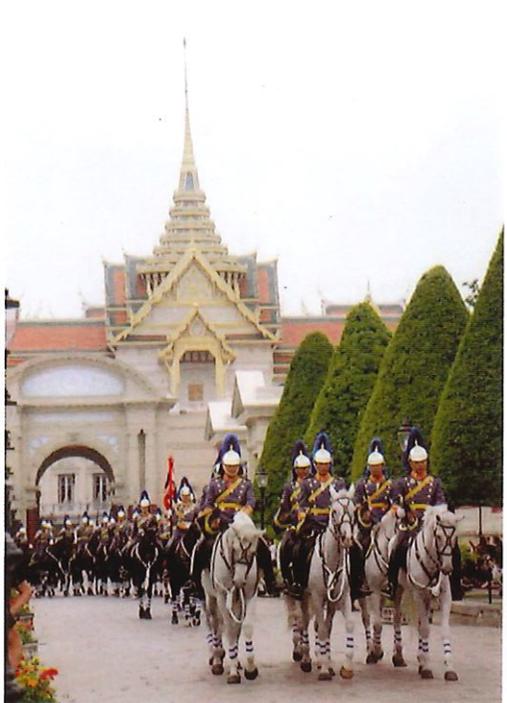

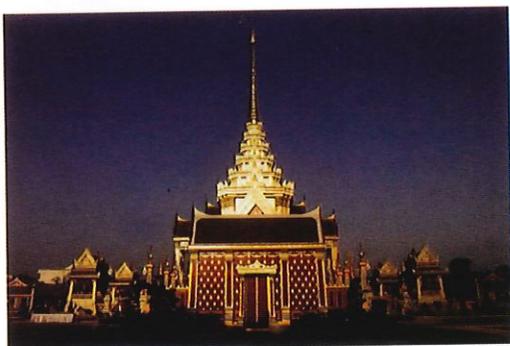

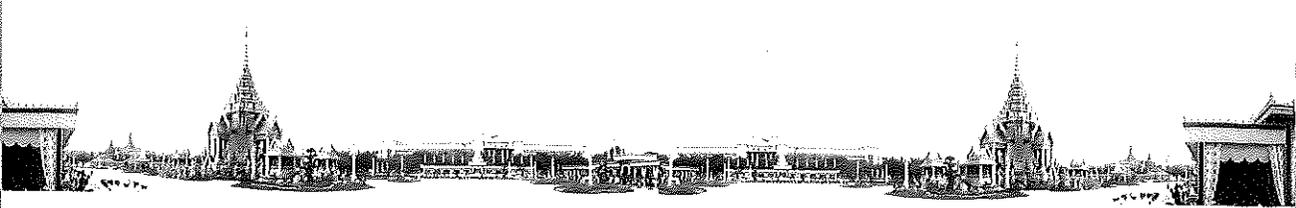

แสงหนึ่ง

เนื้อร้อง / ทำนอง โดย บอย โกสิยพงษ์

รู้ไหมว่าเราจับขังใจแคไหน
และรู้ไหมว่าเรานั้น ปลาบปลื้มเท่าไร
ที่ใดมีเธอ เป็นพลังอันสำคัญ
เพราะว่าเราทำเธอทำเพื่อใคร
เหน็ดเหนื่อยแคไหน เธอไม่ไหวหวั่น
เพื่อที่จะให้เรานั้นได้เดินต่อไป

แม้ว่าจะไม่มีใครมองเห็นเธอ
แต่สำหรับเรานั้น...

เธอเหมือนดั่งกับแสง ที่มองไม่เห็น
แต่เมื่อส่องมาสะท้อน สิ่งที่ย้อนเร้น
ก็เด่นชัดขึ้นทันที
เปรียบเธอกับแสง แม้ไม่มีสี
แต่เธอก็สะท้อน ความจริงให้โลกนี้
ได้พบเห็นสิ่งดี ๆ ว่างดงามเพียงใด

ถึงแม้ว่าพรุ่งนี้ จะเป็นเช่นไร
วันและคืนจะหมุนเปลี่ยนสักเท่าไร
เรานั้นก็แนใจ ถ้าจะมีเธอยืนอยู่ข้างหลัง

แม้ว่าจะไม่มีใครมองเห็นเธอ
แต่สำหรับเรานั้น...

เธอเหมือนดั่งกับแสง ที่มองไม่เห็น
แต่เมื่อส่องมาสะท้อน สิ่งที่ย้อนเร้น
ก็เด่นชัดขึ้นทันที
เปรียบเธอกับแสง แม้ไม่มีสี
แต่เธอก็สะท้อน ความจริงให้โลกนี้
ได้พบเห็นสิ่งดี ๆ ว่างดงามเพียงใด

จึงอยากขอมอบเพลง เพลงนี้ให้
ให้เธอรับรู้สำหรับเรานั้น เธอสำคัญเพียงไหน

เธอเป็นดั่งแสง ที่มองไม่เห็น
แต่เมื่อส่องมาสะท้อน สิ่งที่ย้อนเร้น
ก็เด่นชัดขึ้นทันที
เปรียบเธอกับแสง แม้ไม่มีสี
แต่เธอก็สะท้อน ความจริงให้โลกนี้
ได้พบเห็นสิ่งดี ๆ ว่างดงามเพียงใด
แต่เธอก็สะท้อน ความจริงให้โลกนี้
ได้พบเห็นสิ่งดี ๆ ว่างดงามเพียงใด

Eternel jour

version française par Surapee Rujopakarn

L'émotion qui coule de notre cœur
De tout profond, de tout notre bonheur
Témoigne qu'elle consacre toute sa vie.
Nous savons qu'elle est fatiguée
Jamais sa peine ne s'est montrée
Pour que nos vies soient douces et plus
belles.

Même si personne ne la remarque,
Elle est toujours pour nous,

L'éternel jour, même invisible,
Mais quand elle reflète, la beauté cachée
Du monde se dévoile.
Elle est le jour, même incolore,
Mais elle nous montre la réalité,
Le côté beauté en toutes les couleurs.

Bien que demain soit dur et austère,
Qu'il pleuve sur nous de grandes misères,
Elle allumera le rayon de notre espoir.

Même si personne ne la remarque,
Elle est toujours pour nous,

L'éternel jour, même invisible,
Mais quand elle reflète, la beauté cachée
Du monde se dévoile.
Elle est le jour, même incolore,
Mais elle nous montre la réalité,
Le côté beauté en toutes les couleurs.

Cette chanson n'est que la preuve pure
De notre profonde gratitude. Tellement
elle est aimée.

L'éternel jour, même invisible,
Mais quand elle reflète, la beauté cachée
Du monde se dévoile.
Elle est le jour, même incolore,
Mais elle nous montre la réalité,
Le côté beauté en toutes les couleurs.
Mais elle nous montre la réalité,
Le côté beauté en toutes les couleurs.

La version française de cette chanson n'est rédigée que pour but de l'enseignement du français langue étrangère.

Vocabulaire

Jour (n.m.) la clarté, la lumière, la lumière du soleil
L'émotion (n.f.) la réaction affective intense
Couler (v.intr.) sortir
Témoigner (v.tr.) exprimer, faire connaître, montrer
La peine (n.f.) la souffrance morale, la douleur,
le malheur, le souci
Invisible (adj.) qui ne peut être vu
Incolore (adj.) qui est sans couleur
Se dévoiler (v.pr.) se montrer, se manifester,
devenir connu

Dur (adj.) difficile, insupportable
Austère (adj.) sévère, triste et froid
Qu'il pleuve (verbe pleuvoir au présent du sub-
jonctif) tomber
La misère (n.f.) le malheur, la souffrance, la
pauvreté
La preuve (n.f.) la justification, la marque, la signe
La gratitude (n.f.) le sentiment d'affection, la recon-
naissance

แก้วกัลยา

เนื้อร้อง / ทำนอง โดย ประภาส ชลศรานนท์

แก้วกัลยาทรงคุณค่าเหนือจิตใจ
คือดอกไม้แห่งความรักและการแบ่งปัน
องค์พระพี่นางพระราชทานเป็นมิ่งขวัญ
ให้ผองผู้พิการไทยทั้งปวง

ดอกไม้ฟ้า แห่งภรรณา ประทานลงมาแสนชื่นใจ
ดั่งดอกไม้จากเทวาลัยจากแดนสวรรค์
ดอกไม้ฟ้า แก้วกัลยา แทนใจทั้งปวง
แทนความรักความเป็นห่วงความชื่นชม

ขาดแขนขาหรือดวงตามองไม่เห็น
ใช่จะลำเค็ญใช่จะทุกข์หรือตรอมตรม
ยังมีหัวใจสู้ต่อไปอย่างสุขสม
คือชีวิตที่ชื่นชมโลกงดงาม

ดอกไม้ฟ้า แห่งภรรณา ประทานลงมาแสนชื่นใจ
ดั่งดอกไม้จากเทวาลัยจากแดนสวรรค์
ดอกไม้ฟ้า แก้วกัลยา แทนใจทั้งปวง
แทนความรักความเป็นห่วงความชื่นชม

Fleur céleste

Version française par Surapee Rujopakarn

*Cœur Kalaya, fleur de signe, de valeur,
De l'amour et du partage de bonheur
Que la Princesse Galyani a créée
Pour encourager les handicapés.*

*Fleur céleste, témoin d'amour, témoin de sa compassion,
Elle soulage tous les maux, les misères.
Fleur céleste, étant offerte pour renforcer
La valeur de la vie appréciée.*

*Même aveugle, même sans jambe, même sans bras,
Mais leur cœur ne manque jamais d'éclat,
Comblée de force, de fierté, et de joie
C'est la vie inspirée de cette fleur.*

*Fleur céleste, témoin d'amour, témoin de sa compassion,
Elle soulage tous les maux, les misères.
Fleur céleste, étant offerte pour renforcer
La valeur de la vie appréciée.*

La version française de cette chanson n'est rédigée que pour but de l'enseignement du français langue étrangère.

Vocabulaire

La signe (n.f.) une marque, une indication
La valeur (n.f.) un prix, l'importance, la qualité
Le partage (n.m.) l'action du verbe partager
Encourager quelqu'un (v.tr.) lui donner du courage à agir
Les handicapés (le handicapé, la handicapée) (n.) une personne diminué
physiquement
céleste (adj.) qui appartient au ciel
un témoin (n.m.) une preuve
la compassion (n.f.) le sentiment de pitié, l'amour universel
soulager (v.tr.) diminuer, alléger, calmer

les maux (le mal) (n.m.) la peine, la douleur
les misères (n.f. plu.) les peine, les calamités
renforcer (v.tr.) rendre plus fort, plus solide
aveugie (adj., n.) privé de la vue, une personne qui ne peut pas voir
manquer de (v. tr. Indirect) ne pas avoir en quantité suffisante
comblé de (verbe comblé de) remplir quelque chose de...
la force (n.f.) la vigueur, la capacité d'agir
la fierté (n.f.) caractère d'une personne fière
la joie (n.f.) le bonheur ; la gaieté
inspiré de (adj.) qui a pris le model de...

รายงานประจำปี

สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย ตั้งแต่ 1 มกราคม 2551 - 21 ตุลาคม 2551

มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมจำนวน 47 คน ครอบคลุมประชุมตามข้อบังคับของสมาคมฯ นางธิดา บุญธรรม อุปนายก ประจำปี 2550-2551 ทำหน้าที่ประธานที่ประชุมซึ่งสาระสำคัญของการประชุมมีดังต่อไปนี้

วาระที่ 1 รายงานกิจการของสมาคม ฯ ในรอบปี 2550

นางสาวณัฐสรวิญ ลีศิริเสริญ เลขานุการ ได้กล่าวรายงานกิจการของสมาคม ฯ ในรอบปี 2551 เพื่อให้สมาชิกได้รับทราบทั่วกันดังนี้

1. งานบริหาร

คณะกรรมการบริหารสมาคม ฯ ได้ประชุมเพื่อดำเนินกิจการของสมาคม ฯ นับตั้งแต่วันอังคารที่ 1 มกราคม 2551 จนถึงวันประชุมใหญ่สามัญประจำปี คือวันอังคารที่ 21 ตุลาคม 2551 รวมทั้งสิ้น 8 ครั้ง สรุปสาระการประชุมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสมาคม ฯ ได้ดังนี้

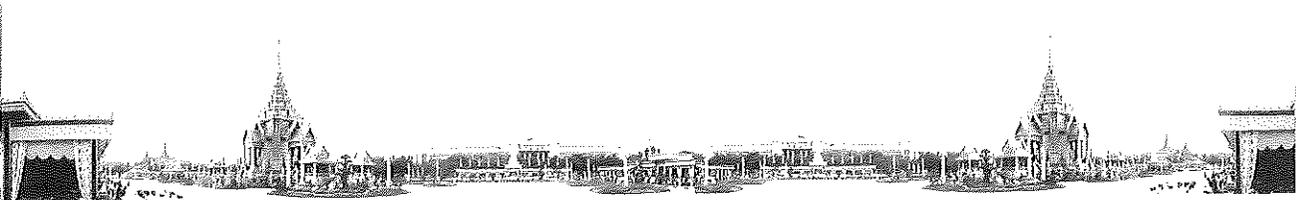
- 1.1 ประชาสัมพันธ์เพื่อหาสมาชิกทั้งประเภทบุคคลและประเภทสถาบัน
- 1.2 จัดทำโครงการของสมาคม ฯ ปี 2551
- 1.3 จัดทำโครงการความร่วมมือกับสำนักทูตวัฒนธรรมฝรั่งเศส ปี 2551
- 1.4 จัดทำโครงการความร่วมมือกับสมาคมฝรั่งเศส กรุงเทพ ปี 2551

2. หุนประเภทต่าง ๆ

ในรอบปีที่ผ่านมา สมาคม ฯ ได้ติดต่อขอหุนประเภทต่าง ๆ เพื่อสมาชิกดังนี้

2.1 หุนฝึกอบรม 2 เดือน 2008 จำนวน 6 หุน ระยะเวลา 2 เดือน สำหรับครูที่สอนภาษาฝรั่งเศส เพื่อฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ณ ประเทศฝรั่งเศส สมาคม ฯ ได้จัดสอบคัดเลือก ทั้งการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์ เมื่อวันที่เสาร์ที่ 16 กุมภาพันธ์ 2551 ณ ห้องประชุมสมาคมฝรั่งเศสกรุงเทพ ถนนสาทรใต้ กรุงเทพ ฯ ผู้ได้รับหุน คือ

ลำดับที่ 1 นางฐิติมา ศิลปไชย โรงเรียนเบญจมราชูทิศ ราชบุรี ราชบุรี

ลำดับที่ 2 นางวราภรณ์ กฤตธรรม	โรงเรียนวัดมโนทัยพายัพ เชียงใหม่
ลำดับที่ 3 นางสาวนันทภัทร์ แก้วสุวรรณ	โรงเรียนศึกษานารี กรุงเทพฯ ฯ
ลำดับที่ 4 นายเกรียงศักดิ์ ศรีน้ำเงิน	โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย ร้อยเอ็ด
ลำดับที่ 5 นางพาชื่น อังค์วรรณดี	โรงเรียนศิลาจารย์พัฒนา กรุงเทพฯ ฯ
ลำดับที่ 6 นางพรทิพย์ โดมอญ	โรงเรียนสีกัน (วัดน่านันทอุปัถม์) กรุงเทพฯ ฯ
สำรอง ลำดับที่ 1 นางพรรณราย จันทยศ	โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ เชียงราย
ลำดับที่ 2 นางนภา ไสตติพันธ์	โรงเรียนบางกะปิ กรุงเทพฯ ฯ

ผู้ได้รับทุนทั้ง 6 ราย ได้เข้ารับการปฐมนิเทศในช่วงเช้าของวันพฤหัสบดีที่ 27 มีนาคม 2551 ณ สำนักทูตวัฒนธรรมฝรั่งเศส ถนนสาทรใต้ กรุงเทพฯ ฯ และได้เดินทางไปรับการฝึกอบรม ณ เมือง Vichy ประเทศฝรั่งเศส ในเวลาค่ำของวันเดียวกัน

2.2 ทุนนักเรียนเรียนดีวิชาภาษาฝรั่งเศส 2008 จำนวน 9 ทุน ระยะเวลา 1 เดือน สำหรับนักเรียนที่มีผลการเรียนดี วิชาภาษาฝรั่งเศส ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียนศิลป์- ภาษา จำนวน 4 ทุน แผนการเรียนวิทยาศาสตร์จำนวน 1 ทุน และสำหรับนิสิต นักศึกษา จำนวน 4 ทุน เพื่อไปศึกษา และทัศนศึกษา ณ ประเทศฝรั่งเศส สมาคม ฯ ได้จัดสอบคัดเลือก ทั้งการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2551 ณ สมาคมฝรั่งเศส กรุงเทพฯ ผู้ได้รับทุน คือ

ระดับมัธยมศึกษา - แผนการเรียนศิลป์-ภาษา

1. นายกันตภณ อินทมาตย์	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา กรุงเทพฯ ฯ
2. นายธนินษฐ์ นีละโยธิน	โรงเรียนทวีธาภิเศก กรุงเทพฯ ฯ
3. นายอรรถพล แยมบุรี	โรงเรียนวรนาเรีเฉลิม สงขลา
4. นางสาวชนกนันท์ มรรคผล	โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย สงขลา

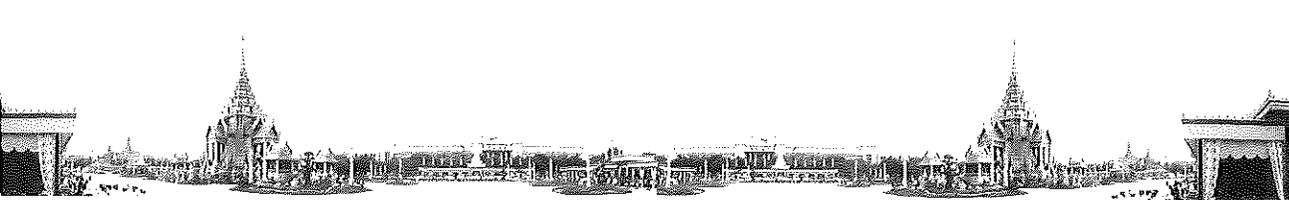
สำรอง - นางสาวอมรรวรรณ สุจริยชัย โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ กรุงเทพฯ ฯ

ระดับมัธยมศึกษา - แผนการเรียนวิทยาศาสตร์

1. นางสาวณิชา เวทย์วิทยวัฒนา	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา กรุงเทพฯ ฯ
สำรอง 1 - นายชามูเอล จันทรหอม	โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพฯ ฯ
สำรอง 2 - นายธัญพัทธ์ ชูกำเหนิด	โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย สงขลา

ระดับมหาวิทยาลัย

1. นางสาวธัญญา วัฒนประสิทธิ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ ฯ
2. นางสาวศิริธร สุนทรธรรม	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่
3. นางสาวอัจฉราวรรณ สังข์ทอง	มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพฯ ฯ
4. นายประพันธ์ ตามประดิษฐ์	มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี

สำรอง - นางสาวสลิษฐ์ จิตราพันธ์ทวี มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม

ผู้รับทุนทั้ง 9 ราย ได้เข้ารับการปฐมนิเทศเมื่อวันศุกร์ที่ 26 กันยายน 2551 ณ สำนักทูตวัฒนธรรมฝรั่งเศส ถนนสาทรใต้ กรุงเทพฯ และนักเรียน นักศึกษา ที่ได้รับทุนได้ออกเดินทางไปศึกษา และทัศนศึกษา ณ เมือง Brest ประเทศฝรั่งเศส เมื่อวันอาทิตย์ที่ 28 กันยายน 2551 โดยสายการบิน Air France เที่ยวบินที่ AF 169 เวลา 23.05 น.

3. การประชุมทางวิชาการ

ในรอบปี 2551 สมาคมฯ ได้จัดประชุมทางวิชาการ ดังนี้

3.1 การบรรยายทางวิชาการเกี่ยวกับการศึกษาประเทศที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสผ่านทางบทเพลง (La francophonie à travers la chanson) โดย Monsieur Louis-Jean CALVET ศาสตราจารย์ทางภาษาศาสตร์ประจำมหาวิทยาลัยโพรวงซ์ ประเทศฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2551 ณ ห้องประชุมอาคารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

3.2 การอบรมครู-อาจารย์ผู้สอนภาษาฝรั่งเศส ในระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา รวมทั้งผู้สนใจ หัวข้อ "การออกแบบหลักสูตรภาษาฝรั่งเศสสำหรับกลุ่มผู้เรียนทั่วไป «Le français pour tous»" ระหว่างวันที่ 20 - 22 ตุลาคม 2551 ณ กรุงเทพมหานคร วิทยาลัย

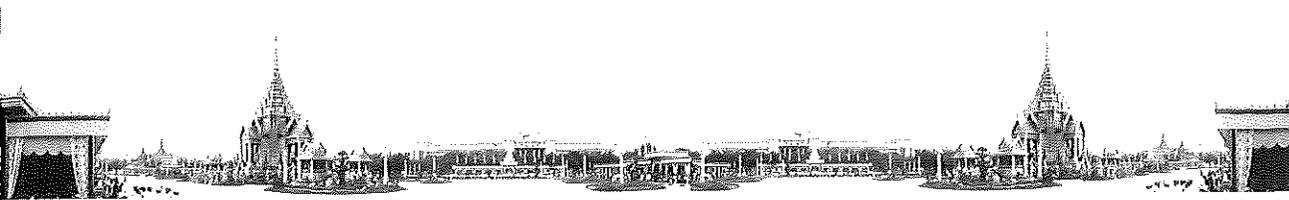
4. กิจกรรมเทิดพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

4.1 การเป็นเจ้าภาพในการสวดพระอภิธรรมถวายสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

สมาคมฯ และสมาชิก พร้อมแขกผู้มีเกียรติ ได้ร่วมกันบำเพ็ญกุศลในการเป็นเจ้าภาพสวดพระอภิธรรมพระศพสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2551 ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ในพระบรมมหาราชวัง อนึ่ง ในการเป็นเจ้าภาพครั้งนี้ได้มีสมาชิกร่วมบริจาคทรัพย์ทำบุญผ่านสมาคมฯ เป็นเงินทั้งสิ้น 164,850.50 บาท (หนึ่งแสนหกหมื่นสี่พันแปดร้อยห้าสิบบาทห้าสิบบสตางค์) สมาคมฯ ได้มอบเงินทั้งหมด แก่สำนักพระราชวัง เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการสวดพระอภิธรรม และถวายเพื่อร่วมสมทบในการสร้างพระเมรุ

4.2 จัดพิมพ์วารสารฉบับพิเศษ " La Princesse dans nos Coeurs " เพื่อแจกแก่ผู้มาร่วมพิธีสวดพระอภิธรรมพระศพสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2551 ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ในพระบรมมหาราชวัง

4.3 ประสานงานกับสำนักพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพ ครูสภา จัดกิจกรรมเทิดพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ชื่องาน การประชุมวิชาการเทิดพระเกียรติ "สมเด็จพระเจ้าฟ้าอาจารย์... ของครูภาษาฝรั่งเศส" เมื่อวันศุกร์ที่ 28 มีนาคม

2551 เวลา 09.00-16.00 น. ณ ห้องประชุมบุญฤกษ์ หอประชุมคุรุสภา

4.4 การส่งผู้แทนสมาคม ฯ เข้าร่วมในริ้วขบวนงานพระราชทานเพลิงพระศพ สมาคม ฯ ได้มอบหมายให้นายสุพจน์ โล่ห์คุณสมบัติ ประชาสัมพันธ์ สคฝท. เป็นผู้แทนสมาคม ฯ เข้าร่วมเดินในริ้วขบวนในงานพระราชทานเพลิงพระศพสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ โดยเข้าร่วมฝึกซ้อมตามกำหนดการ

5. การจัดกิจกรรม

5.1 กิจกรรมประจำปี 2551

สมาคม ฯ ได้กำหนดจัดงานกิจกรรมประจำปี 2551 โดยมีชื่องานว่า « Hommage à la Princesse bien aimée » ในวันที่ 29 พฤศจิกายน 2551 ณ มหาวิทยาลัยเซนตจอร์จส์ ลาดพร้าว กรุงเทพฯ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียน นิสิต นักศึกษาที่เรียนภาษาฝรั่งเศสได้แสดงความสามารถทางภาษาฝรั่งเศสและมีโอกาสเพิ่มพูนประสบการณ์ ตลอดจนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

6. การประสานงานกับหน่วยงานภายในประเทศ

6.1 ประสานงานกับสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อร่วมกันพิจารณาเกี่ยวกับความช่วยเหลือ ของรัฐบาลฝรั่งเศสในด้านการเรียนการสอน การจัดสรรทุนและความช่วยเหลือด้านเอกสาร ตลอดจนตำราภาษาฝรั่งเศส โดยสมาคม ฯ เป็นสื่อกลางจัดการประชุมอนุกรรมการสถาบันเพื่อศึกษาปัญหาต่าง ๆ

6.2 ประสานงานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 1,2,3 โดยส่งเสริมให้กรรมการสมาคม ฯ ผู้ทรงคุณวุฒิไปเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้สอนภาษาฝรั่งเศสของโรงเรียนส่วนกลางและภูมิภาค

6.3 ประสานงานกับสำนักทูตวัฒนธรรมฝรั่งเศส เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสทุกระดับ โดยให้ความร่วมมือด้านต่าง ๆ เช่น การสัมมนา การประชุมทางวิชาการ การอบรมครู การจัดสรรทุนประเภทต่าง ๆ จากรัฐบาลฝรั่งเศส

6.4 ประสานงานกับสมาคมฝรั่งเศส กรุงเทพฯ เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย-ฝรั่งเศสในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านละครและดนตรี โดยสมาคม ฯ ให้ความร่วมมือประชาสัมพันธ์ไปยังสถานศึกษาต่าง ๆ

6.5 ประสานงานกับ Service de Coopération et d'Action Culturelle (SCAC) สมาคม ฯ ให้ความร่วมมือในการคัดเลือกนักเรียนเพื่อร่วมการแข่งขันในงาน Olympiades Francophones ณ ศูนย์ RELC ประเทศสิงคโปร์ เมื่อวันที่ 26-30 พฤษภาคม 2551 นักเรียนที่ได้รับคัดเลือก คือ

1. นางสาวชุติมา ดัตตเกษม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา กรุงเทพฯ ฯ
  2. นางสาววิษฐา นาคกรทรรพ โรงเรียนจิตรลดา กรุงเทพฯ ฯ
- โดยมีนางสาวไพริน ศิริอังกูร กรรมการบริหารสมาคม ฯ เป็นผู้ดูแลนักเรียน

6.6 ประสานงานกับมหาวิทยาลัยรังสิต ในการจัดกิจกรรม « Vive le français »

ในวันศุกร์ที่ 5 กันยายน 2551 โดยมีชื่อกิจกรรมว่า La langue française est habitée de Sa présence สมาคม ฯ ได้ให้ความร่วมมือโดยส่งผู้แทนของกรรมการบริหารสมาคม ฯ ไปร่วมเป็นกรรมการตัดสินการแข่งขันทางวิชาการ กิจกรรมนี้จัดขึ้นโดยคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต นอกจากนี้ สมาคม ฯ ได้มอบกระเป๋าใส่เอกสารของสมาคม ฯ จำนวน 10 ใบ เป็นของรางวัลสำหรับผู้ชนะการแข่งขันในงานนี้ด้วย

6.7 ประสานงานกับศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส เขตการศึกษาที่ 1 ในภาคีสถำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดงาน "รวมพลคนเรียนภาษาฝรั่งเศส" ในวันศุกร์ที่ 22 สิงหาคม 2551 ณ โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพฯ ฯ

7. การประสานงานกับหน่วยงานต่างประเทศ

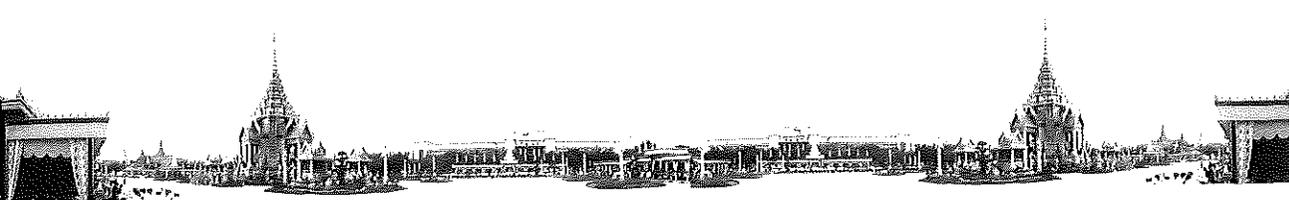
7.1 ประสานงานกับ FÉDÉRATION INTERNATIONALE DES PROFESSEURS DE FRANÇAIS (FIPF) โดยสมัครเป็นสมาชิกของ FIPF เพื่อรับเอกสารเกี่ยวกับการค้นคว้าและความเคลื่อนไหวด้านการสอนภาษาฝรั่งเศสทั่วโลก และนำมาพิมพ์เผยแพร่ในเอกสารของสมาคม ฯ รวมทั้งได้ส่งผู้แทนของสมาคม ฯ 2 คน คือ รศ. ดร. ธิดา บุญธรรม อุปนายก สคผท. และ ผศ. ดร.สิริจิตต์ เดชอมรชัย สารานีเยกร สคผท. เข้าร่วมประชุมผู้แทนนานาชาติสมาพันธ์ครูผู้สอนภาษาฝรั่งเศสแห่งโลก ครั้งที่ 12 (XIIe Congrès Mondial de La FIPF – Fédération Internationale des Professeurs de Français) ระหว่างวันที่ 21 - 25 กรกฎาคม 2551 ที่ศูนย์การประชุมแห่งเมือง Québec ประเทศแคนาดา เรื่อง "การดำรงรักษาเอกลักษณ์ประชาคมโลกผู้ใช้ภาษาฝรั่งเศส" (Faire vivre les identités francophones)

7.2 ประสานงานกับ ASSOCIATION DES UNIVERSITÉS PARTIELLEMENT OU ENTIÈREMENT DE LANGUE FRANÇAISE (AUPELF) โดยส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมเป็นประจำ

7.3 ประสานงานกับกลุ่ม AMITIÉS SANS FRONTIÈRES เพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ตลอดจนอำนวยความสะดวกให้สมาชิกมีเพื่อนชาวฝรั่งเศสทางจดหมาย

8. การจัดพิมพ์หนังสือ วารสารและจดหมายข่าวของสมาคม ฯ

8.1 จัดพิมพ์วารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย ปีละ 4 ฉบับ โดยรวมเล่มละ 2 ฉบับ เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสและฝรั่งเศสศึกษา เพื่อสร้างความ

สัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ตลอดจนเพื่อส่งเสริมการศึกษา และการวิจัยเกี่ยวกับวิชาภาษาฝรั่งเศสและ
ฝรั่งเศสศึกษา

8.2 จัดพิมพ์จดหมายต่าง ๆ เพื่อแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ไปยังสมาชิกตามโอกาสอันควร

8.3 จัดทำเว็บไซต์ สดผท. www.atpf-th.org เพื่อเป็นช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของ
สมาคม ฯ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษาฝรั่งเศสไปยังสมาชิกและผู้สนใจ

9. กิจกรรมอื่น ๆ

9.1 การจัดการเสวนาประชาพิจารณ์

สมาคม ฯ เป็นแกนนำในการประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาต่าง
ประเทศ ที่ 2 ทั้งในระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา เพื่อหาแนวทางในการทักท้วงมติของที่
ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) ที่ไม่กำหนดให้มีการสอบภาษาต่างประเทศที่ 2 ในการสอบ
เข้าศึกษาต่อในระดับ อุดมศึกษา โดยการจัดการเสวนาประชาพิจารณ์เรื่อง " การวัดศักยภาพภาษาต่าง
ประเทศที่ 2 ในระบบแอดมิชชั่น ปี 2553" เมื่อวันที่เสาร์ที่ 1 มีนาคม 2551 ณ ห้องกมลทิพย์ 1 โรงแรม
สยามซิตี ถนนศรีอยุธยา กรุงเทพฯ ฯ

ผลของการทักท้วงครั้งนี้ ทำให้ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) มีมติให้บรรจุการ
สอบ วัดศักยภาพภาษาต่างประเทศที่ 2 ที่มีการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 6 ภาษา
คือ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาจีน ภาษาบาลี ละภาษาอาหรับ กลับเข้าในระบบ
ADMISSIONS ปี 2553 โดยมีการวัดผลใน Professional and Academic Aptitude Test เป็น PAT 7

9.2 การสรรหาคูสอบภาษาฝรั่งเศสดีเด่นเพื่อรับรางวัล "คุรุสภา" สมาคมฯ ร่วมมือกับ
สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาในการสรรหาคูสอบภาษาฝรั่งเศสดีเด่นเพื่อรับรางวัล "คุรุสภา" ซึ่งกำหนด
จัดงานมอบรางวัลภายในปี พ.ศ. 2551

9.3 การจัดงานเลี้ยงขอบคุณสำนักพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพ คุรุสภา สมาคมฯ ได้จัดงาน
เลี้ยงขอบคุณเจ้าหน้าที่ของสำนักพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพ คุรุสภา ที่ได้ให้ความร่วมมือกับสมาคมฯ
จัดการประชุมวิชาการเทิดพระเกียรติ "สมเด็จพระเจ้าฟ้าอาจารย์...ของครูภาษาฝรั่งเศส" ด้วยความ
เรียบร้อย เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2551 ณ โรงแรมสยามซิตี กรุงเทพฯ ฯ

9.4 การจัดกิจกรรมในงานสัปดาห์ประชาคมโลกภาษาฝรั่งเศส (Fête de la
francophonie 2008) สมาคม ฯ ให้ความร่วมมือกับสถานเอกอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำประเทศไทยจัด
งานดังกล่าว เมื่อวันที่เสาร์ที่ 26 มกราคม 2551 ณ สมาคมฝรั่งเศสกรุงเทพ ถนนสาทรใต้ กรุงเทพฯ ฯ

9.5 การจัดประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2551 สมาคมฯ กำหนดจัดให้มีการประชุมใหญ่
สามัญประจำปี 2551 ในวันอังคารที่ 21 ตุลาคม 2551 เวลา 11.00-12.00 น. ณ กรุงเทพมหานครวิทยาลัย ถนนเพชรบุรี กรุงเทพฯ ฯ

9.6 การจัดโครงการศึกษาและทัศนศึกษาภาคฤดูร้อน ประเทศฝรั่งเศส-เบลเยียม-

เนเธอร์แลนด์ ประจำปี 2551 (2008) สมาคม ฯ ร่วมกับมูลนิธิส่งเสริมภาษาฝรั่งเศสและฝรั่งเศสศึกษา ในพระอุปถัมภ์ฯ ได้จัดโครงการศึกษาและทัศนศึกษาภาคฤดูร้อน ประเทศฝรั่งเศส-เบลเยียม-เนเธอร์แลนด์ ประจำปี 2551 ณ เมือง Brest ในเดือนเมษายน 2551 มีผู้เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 27 ราย ซึ่งมีความพึงพอใจเป็นอย่างยิ่งในทุกด้าน เช่น ด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส ด้านครอบครัวอุปถัมภ์ และการทัศนศึกษา

9.7 การจัดพิมพ์บัตรสมาชิกสมาคมฯ สมาคมฯ ได้พิจารณาการจัดพิมพ์บัตรประจำตัวสมาชิกสมาคม รุ่นใหม่ โดยให้มีอุปนายกเป็นผู้ลงลายมือชื่อทั้ง 2 คน ในบัตรแทนองค์นายกิตติมศักดิ์

9.8 การจัดจำหน่ายเข็มกลัดติดเสื้ออักษรย่อ สคฝท. สมาคมฯ ยังคงจัดจำหน่ายเข็มกลัดติดเสื้ออักษรย่อ สคฝท. 2 แบบ เพื่อหารายได้ต่อไปตามโอกาสต่าง ๆ

9.9 การจัดปฐมนิเทศผู้ได้รับทุนไปประเทศฝรั่งเศส สมาคมฯ ได้ส่งผู้แทนของสมาคม ฯ ไปให้การปฐมนิเทศผู้ได้รับทุนร่วมกับเจ้าหน้าที่ของสำนักทูตวัฒนธรรมฝรั่งเศส สถานเอกอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำประเทศไทย เมื่อวันศุกร์ที่ 26 กันยายน 2551 ณ ห้องประชุม SCAC สมาคมฝรั่งเศสกรุงเทพ ถนนสาทรใต้ นอกจากนี้ ในวันอาทิตย์ที่ 28 กันยายน 2551 ผู้แทนของสมาคมฯ ได้ไปอำนวยความสะดวกด้านการเดินทางให้แก่ผู้รับทุนที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิด้วย

9.10 การประเมินผลการรับทุนประเภทต่าง ๆ โดยส่งใบประเมินผลไปให้ผู้รับทุนประเภทต่าง ๆ ได้ประเมิน หลังจากกลับจากการรับทุนแล้ว และร่วมมือกับสำนักทูตวัฒนธรรมฝรั่งเศส สถานเอกอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำประเทศไทย จัดให้มีการประชุมเพื่อประเมินผลผู้ได้รับทุนทุกประเภท

9.11 การบริการของห้องสมุดแก่สมาชิก ตามนัด

9.12 การจัดซื้อหนังสือและจัดทำกระเป๋า สำหรับมอบเป็นของขวัญในงานกิจกรรมประจำปี

ต่อมาคุณหญิงวงจันทร์ พินัยนิติศาสตร์ อุปนายก ทำหน้าที่แทนเหรียญก ได้กล่าวสรุปเกี่ยวกับงบดุล

สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย
งบรายได้และค่าใช้จ่าย
สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 31 ธันวาคม 2550 และ 2549

	2550	2549
รายได้	(บาท)	(บาท)
รายรับค่าสมาชิก	48,300.00	48,200.00
เงินอุดหนุนจากรัฐบาลฝรั่งเศส	638,297.87	1,301,886.79
รายรับจากการจัดงานสมาคม	351,697.17	413,886.20
ดอกเบี้ยรับ และเงินปันผล	169,527.93	183,110.70
รายได้อื่น	32,734.89	12,863.65
รวมรายได้	1,240,557.86	1,959,947.34
ค่าใช้จ่าย		
ค่าใช้จ่ายในการจัดงานและจัดสัมมนา	53,252.25	302,940.10
ค่าเช่า ค่าไฟฟ้า และค่าโทรศัพท์	83,536.99	88,525.96
ค่าไปรษณีย์และครุภัณฑ์	29,422.00	44,763.79
ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	60,493.39	24,230.00
ค่ารับรองและค่าของขวัญ	59,633.88	62,908.85
ค่าทุนการศึกษา	69,375.00	1,115,892.20
ค่าบริจาดการกุศล	29,425.00	25,900.00
ค่าสมาชิก FIPF	0.00	20,086.44
ค่าวารสาร	58,475.00	223,998.75
ค่าภาษีเงินได้	23,486.73	24,928.83
รวมค่าใช้จ่าย	467,100.24	1,934,174.92
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่าย	773,457.62	25,772.42

สมาคมครุภาพร่งเศสแห่งประเทสไทย

งบทูล

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2550 และ 2549

สินทรัพย์

	2550	2549
สินทรัพย์หมุนเวียน	(บาท)	(บาท)
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	4,685,884.93	1,243,180.23
เงินทรองจ่าย	130,000.00	196,000.00
ลูกหนี้	12,287.52	0.00
คอกเบ็ช้ค้างรับ	35,000.00	30,000.00
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	4,863,172.45	1,469,180.23
เครื่องใช้สำนักงาน (สุทธิจากค่าเสื่อมราคาสะสม 81,361.00 บาท)	4.00	2,774.00
เงินลงทุนระยะยาว		
ตัวสัญญาใช้เงินและพันธบัตร	1,736,134.47	4,356,233.25
รวมสินทรัพย์	<u>6,599,310.92</u>	<u>5,828,187.48</u>
	หนี้สินและทุนสะสม	
หนี้สินหมุนเวียน		
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	12,757.66	15,091.84
ทุนสะสม		
ยอดยกมา	5,813,095.64	5,787,323.22
บวก รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายปี 2550	773,457.62	25,772.42
รวมทุนสะสม	6,586,553.26	5,813,095.64
รวมหนี้สินและทุนสะสม	<u>6,599,310.92</u>	<u>5,828,187.48</u>

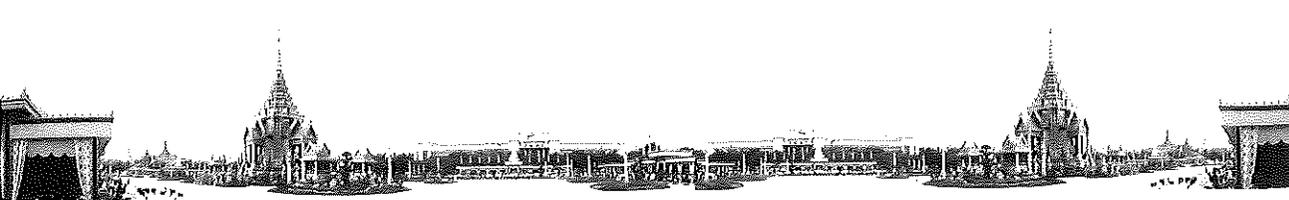
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิมา บุญธรรม)

อุปนายก

สมาคมครุภาพร่งเศสแห่งประเทสไทย
111 หมู่ 10 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
31000

(รองศาสตราจารย์ คุณหญิง จงฉันทร์ พิณบัณฑิต)

อุปนายก

และได้เสนอให้ นางสาววีวัลย์ ภิญโญพนากุล ผู้สอบบัญชีอนุญาตทะเบียนเลขที่ 2661 เป็นผู้
ตรวจสอบบัญชีของสมาคม ฯ ต่อไป สมาชิกในที่ประชุมมีมติเห็นชอบด้วย

ต่อมานางสาวไพริน ศิริอังกูร นายทะเบียน ได้แจ้งจำนวนสมาชิกของสมาคม ฯ ดังนี้

สมาชิกสามัญตลอดชีพ (สคช.)	812	รายชื่อ
สมาชิกสามัญรายปี (สรป.)	3	รายชื่อ
สมาชิกวิสามัญตลอดชีพ (วคช.)	48	รายชื่อ
สมาชิกวิสามัญรายปี (วรป.)	-	รายชื่อ
สมาชิกสถาบัน (สทบ.)	13	รายชื่อ
สมาชิกกิตติมศักดิ์ (สกค.)	3	รายชื่อ
รวมทั้งสิ้น	879	รายชื่อ

วาระที่ 2 การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับของสมาคมฯ

ไม่มีสมาชิกขอแก้ไขข้อบังคับของสมาคมฯ

วาระที่ 3 เรื่องอื่นๆ

ที่ประชุมมีมติให้กราบพุดเชิญสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเป็นองค์อุป
ภัมภ์ของสมาคมฯ

ปิดประชุมเวลา 12.15 น

(รองศาสตราจารย์ ดร.ธิดา บุญธรรม)

ประธานที่ประชุม

(อาจารย์ ดร. ณัฐสรณ์ ลีศิริเสริญ)

เลขาธิการ

อรรรรณี บ้านสวาสดี

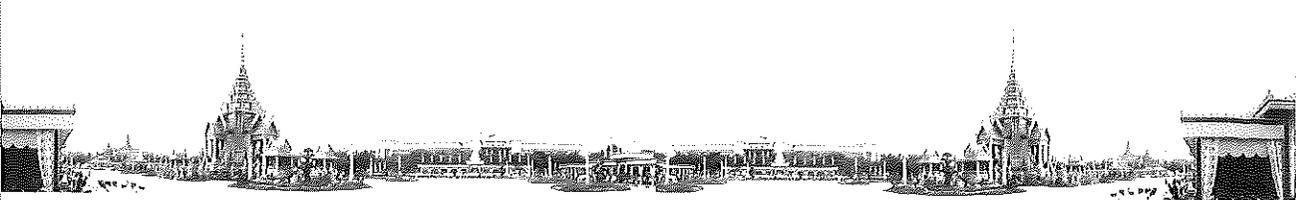
บันทึกและสรุปรายงานประจำปี 2551 ของคณะกรรมการบริหาร สคฝท.

ไพริน ศิริอังกูร

จัดทำรายงานประจำปี 2551 ของคณะกรรมการบริหาร สคฝท.

ณัฐสรณ์ ลีศิริเสริญ

ตรวจทานรายงานประจำปี 2551 ของคณะกรรมการบริหาร สคฝท.

Hommage à la Princesse bien aimée

๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

ณ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

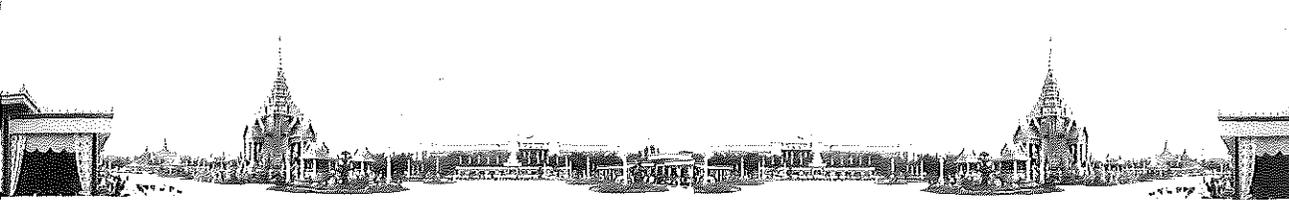
L'Association Thaïlandaise des Professeurs de Français organise cette année la 30^è fête annuelle, dont le thème est « Hommage à la Princesse bien aimée » qui a lieu le 29 novembre avec la collaboration du Service Culturel de l'Ambassade de France, de l'Alliance Française et des Instituts Saint-John.

Avant le discours d'ouverture de Monsieur Philippe LIEGE Conseiller de Coopération et d'Action culturelle de l'Ambassade de France en Thaïlande, Madame la Vice Présidente nous a demandé d'observer une minute de silence, en la mémoire de Son Altesse Royale la Princesse Galyani Vadhana.

Son Altesse Royale la Princesse Galyani Vadhana , fondatrice et présidente honoraire de l'Association Thaïlandaise des Professeurs de Français, nous a quitté ce 2 janvier 2008. Cette disparition, une immensurable perte de notre nation, a laissé un grand vide dans le paysage de la francophonie. En effet, Son Altesse Royale a encouragé la promotion de l'enseignement du français dans notre pays, à travers des cours à tous les niveaux et notamment des manifestations parascolaires comme celle que nous assistons aujourd'hui. Nous nous souvenons tous avec une profonde émotion les images de la Princesse entourée de jeunes et de professeurs lors de la fête annuelle du français.

Cette année, 95 écoles et 14 universités ont participé aux dix différents concours :

- Un concours de panneaux sur le thème Hommage à la Princesse bien aimée
- Un concours sous forme de questions-réponses sur le visionnage des cassettes-vidéo
- Un concours de connaissance générale sur la France et sur la Thaïlande
- Un concours de conversation française à partir d'un thème donné
- Un concours de récitation de poésie française
- Un concours de chansons françaises
- Un concours de présentation d'un texte à partir d'une photo donnée
- Un concours de dessin d'après une histoire racontée
- Un concours d'élocution française
- Un concours de dessins sur le thème Hommage à la Princesse bien aimée

ผลการแข่งขันกิจกรรมต่างๆ

1. บอร์ดนิทรรศการ ระดับอุดมศึกษา

รางวัล	สถาบัน
ยอดเยี่ยม	คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๑	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
๒	คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
๓	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
ชมเชย	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
ชมเชย	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. บอร์ดนิทรรศการ ระดับมัธยมศึกษา

รางวัล	สถาบัน
ยอดเยี่ยม	ร.ร. วิมุตยารามพิทยากร
๑	ร.ร. สตรีชัยภูมิ
๒	ร.ร. เตรียมอุดมศึกษา
๓	ร.ร. ภูเก็ตวิทยาลัย
ชมเชย	ร.ร. เขมะสิริอนุสรณ์
ชมเชย	ร.ร. วัดอินทาราม
ชมเชย	ร.ร. มหิดลวิทยานุสรณ์
ชมเชย	ร.ร. เบญจมาชูทิศ นครศรีธรรมราช
ชมเชย	ร.ร. หาดใหญ่วิทยาลัย
ชมเชย	ร.ร. บางกะปิ
ชมเชย	ร.ร. พวดพิทยพยัต
ชมเชย	ร.ร. พระไชนงพิทยาลัย

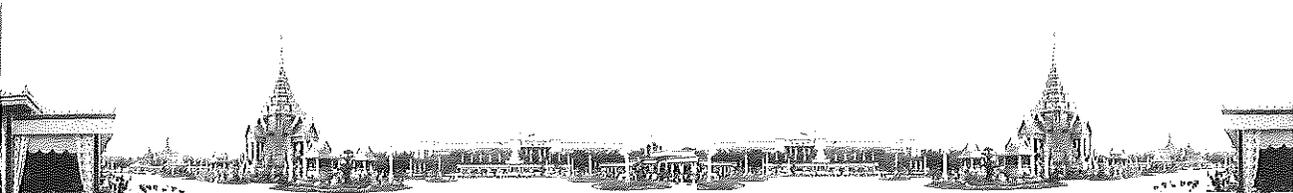

3. พุทธบพสนทนาภาษาฝรั่งเศส ระดับอุดมศึกษา

รางวัล	สถาบัน
ยอดเยี่ยม	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
๑	คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๒	คณะศิลปศาสตร์ ม.อัสสัมชัญ
๓	คณะศิลปศาสตร์ ม.รังสิต

4. พุทธบพสนทนาภาษาฝรั่งเศส ระดับมัธยมศึกษา

รางวัล	สถาบัน
ยอดเยี่ยม	ร.ร. เซนต์โยเซฟคอนเวนต์
๑	ร.ร. มาแตร์เดอีวิทยาลัย
๒	ร.ร. เตรียมอุดมศึกษา
๓	ร.ร. หาดใหญ่วิทยาลัย
ชมเชย	ร.ร. สาธิตแห่งมหาวิทยาลัยศิลปากร
ชมเชย	ร.ร. สาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ชมเชย	ร.ร. จิตรลดา

5. ตอบปัญหาความรู้ทั่วไป ระดับอุดมศึกษา

รางวัล	ผู้แข่งขัน	สถาบัน
ยอดเยี่ยม	นางสาวศันดา คันทสายบัว	คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
๑	นางสาวพิริยา ขจรศักดิ์บำเพ็ญ	คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๒	นางสาวกุลธิดา คำมี	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
๓	นายปรเมศ ชะเอม	คณะศิลปศาสตร์ ม.อัสสัมชัญ
ชมเชย	นายเศรษฐ์ พุ่มดอกไม้	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ชมเชย	นายป้อมเพชร ตาฉิ่งกร	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ชมเชย	นายศรวิชญ์ ไตวิชัย	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ชมเชย	นางสาวนิศานารถ เสาร์ท้าว	คณะมนุษยศาสตร์ ม.ราชภัฏจันทรเกษม
ชมเชย	นางสาวพัลลวีศรี ภาวังคนันท์	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

6. ตอบปัญหาความรู้ทั่วไป ระดับมัธยมศึกษา

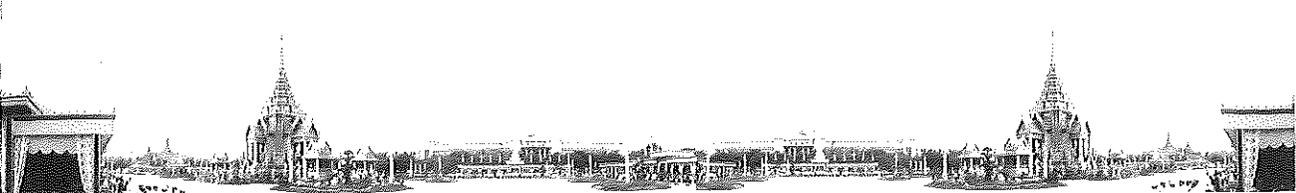
รางวัล	ผู้แข่งขัน	สถาบัน
ยอดเยี่ยม	นางสาวอนุธิดา ธรรมนิรันดร	ร.ร. เขมะสิริอนุสรวงศ์
๑	นางสาวจุฬักษณ์ ลีลาเขต	ร.ร.ราชินี
๒	นางสาวนภกมล หะวานนท์	ร.ร.จิตรลดา
๓	นางสาวชญาดา กิรติگانนท์	ร.ร.สาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ชมเชย	นายโสภณ ปทุมรัตน์วรกุล	ร.ร.สาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง

7. เขียนบรรยายภาพเป็นภาษาฝรั่งเศส ระดับอุดมศึกษา

รางวัล	ผู้แข่งขัน	สถาบัน
ยอดเยี่ยม	นางสาวรัตนา กาญจนศิริสกุล	คณะศิลปศาสตร์ ม.รังสิต
๑	นางาวสุภัคศิริ ปราการเจริญ	คณะศิลปศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์
๒	นายณัฐกรณ อังสิริเสถณี	คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๓	นายพร้อมพงษ์ สินศิริ	คณะศิลปศาสตร์ ม.อัสสัมชัญ
ชมเชย	นายณรงค์ฤทธิ์ ฉิมข้าง	คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
ชมเชย	นายประพันธ์ ตามประดิษฐ์	คณะมนุษยศาสตร์ฯ มหาวิทยาลัยบูรพา
ชมเชย	นายฉัตรชัย รุ่งรัศมีพัฒน์	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ชมเชย	นายพงษ์ธวัช จุไรพงศ์	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ชมเชย	นางสาวกุลกันยา เอื้อสุวัฒน์	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

8. เขียนบรรยายภาพเป็นภาษาฝรั่งเศส ระดับมัธยมศึกษา

รางวัล	ผู้แข่งขัน	สถาบัน
ยอดเยี่ยม	นายอรรถพล แยมบุรี	ร.ร. วรรณาริเฉลิม
๑	นางสาวพินไพเราะ ธีรเนตร	ร.ร. จิตรลดา
๒	นางสาวอมรฉัฐ เสริมชีพ	ร.ร. เตรียมอุดมศึกษา
๓	นางสาววิวิญญา หุตะสังกาศ	ร.ร. เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ
ชมเชย	นายชนาธิป โมรารัตน์	ร.ร. ฤทธิยะวรรณาลัย
ชมเชย	นางสาวศิริบูรณ์ เกตุพิชัย	ร.ร. สตรีวิทยา
ชมเชย	นางสาวอลิษา ลีลาวพงศ์	ร.ร. อัสสัมชัญคอนเวนต์
ชมเชย	นางสาวณัฐวีดี อินทวงศ์	ร.ร. รางจืดศรีคอนเวนต์

9. ห้องบทยินิพนธ์ภาษาฝรั่งเศส ระดับอุดมศึกษา

รางวัล	ผู้แข่งขัน	สถาบัน
ยอดเยี่ยม	—	—
๑	นายวีรุฒิ ฉายเพชร	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
๒	นางสาวทรงสวรรค์ ตั้งสุขศิริจิตร	คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
๓	นางสาวศศิธร อินศิธร	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ชมเชย	นายจีรวัดณ์ สุขพลอย	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ชมเชย	นางสาวเจนจิรา คำวังห้อง	คณะมนุษยศาสตร์ ม.ราชภัฏจันทรเกษม
ชมเชย	นางสาวอรอนงค์ สโมสร	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

10. ห้องบทยินิพนธ์ภาษาฝรั่งเศส ระดับมัธยมศึกษา

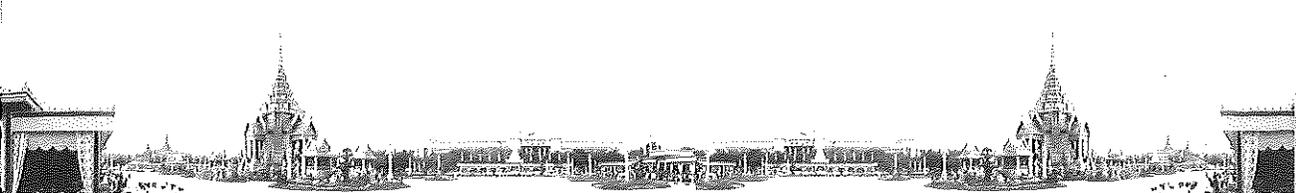
รางวัล	ผู้แข่งขัน	สถาบัน
ยอดเยี่ยม	นายธนินธุ์ นีละโยธิน	ร.ร. ทวีธาภิเษก
๑	นางสาววริษฐา นาครพรรพ	ร.ร. จิตรลดา
๒	นางสาวเพชรรัตน์ สพรังผล	ร.ร. พระมารดานิจจานุเคราะห์
๓	นางสาวอภิษฐา กิจวิทย์	ร.ร. สตรีวิทยา
ชมเชย	นางสาวบุญจิรา นาคพันธ์	ร.ร. สิริรัตนาร
ชมเชย	นายกิตติพงษ์ วงศ์อักษร	ร.ร. สาธิตแห่งมหาวิทยาลัยศิลปากร
ชมเชย	นางสาวสุนทรี ทินวัฒน์	ร.ร. ศึกษานารี

11. กล่าวสุนทรพจน์ภาษาฝรั่งเศส ระดับอุดมศึกษา

รางวัล	ผู้แข่งขัน	สถาบัน
ยอดเยี่ยม	—	—
๑	นายจตุพล ทองหญิง	คณะศิลปศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์
๒	นายจิรวัดน์ สีदानนท์	คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๓	นายพิลลิลป์ โดช	คณะมนุษยศาสตร์ฯ มหาวิทยาลัยบูรพา
ชมเชย	นางสาววิมลรัตน์ ราชวัตร	คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
ชมเชย	นายพลวัฒน์ คันทะพรม	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ชมเชย	นายสุรัตน์ สกุลคู	คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ชมเชย	นายเอกลักษณ์ คำพั้น	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

12. กล่าวสุนทรพจน์ภาษาฝรั่งเศส ระดับมัธยมศึกษา

รางวัล	ผู้แข่งขัน	สถาบัน
ยอดเยี่ยม	นางสาวปาดิตา จุนแสงจันทร์	ร.ร.เขมะสิริอนุสรณ์
๑	นางสาวปิยมภรณ์ สูดประเสริฐ	ร.ร.ยานนาวาเขตวัฒนา
๒	นายสุรวงศ์ จันนาคิน	ร.ร. เตรียมอุดมศึกษา
๓	นางสาววราลี ศรีพวงทกุล	ร.ร. มาแตร์เดอีวิทยาลัย
ชมเชย	นางสาวกานต์พิชา กำแพงแก้ว	ร.ร. เซนต์โยเซฟคอนเวนต์
ชมเชย	นางสาวนฤมล โภคากร	ร.ร. หอวัง

13. ตอบปัญหาจากวิดิทัศน์ ระดับอุดมศึกษา

รางวัล	ผู้แข่งขัน	สถาบัน
ยอดเยี่ยม	นางสาวสุดา หงษ์ทรงธรรม	คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๑	นางสาวภาวรุจี อัครเสวี	คณะศึกษาศาสตร์ ม.เชียงใหม่
๒	นางสาวนพวรรณ ฉายศิริพันธ์	คณะมนุษยศาสตร์ ม.ราชภัฏจันทรเกษม
๓	นายสุนาท บำรุงสกุลพงศ์	คณะศิลปศาสตร์ ม.อัสสัมชัญ
ชมเชย	นายทศพล พุกษ์วัฒน์ศิริ	คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
ชมเชย	นางสาวอารีรัตน์ น้ำใจดี	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ชมเชย	นางสาวพรนิชา รัตนพงศ์	คณะมนุษยศาสตร์ฯ มหาวิทยาลัยบูรพา

14. ตอบปัญหาจากวิดิทัศน์ ระดับมัธยมศึกษา

รางวัล	ผู้แข่งขัน	สถาบัน
ยอดเยี่ยม	นางสาวนวิรัตน์ คงมั่น	ร.ร. ราชวินิตบางแก้ว
๑	นายปอ ชัมภลลิขิต	ร.ร. สาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
๒	นายปรีชา แครเฮนบีล	ร.ร. มัธยมวัดนายโรง
๓	นางสาวณัฐชยา แสงวันลอย	ร.ร. วรนาเรีเฉลิม
ชมเชย	นางสาวศิริดา วิชัยประเสริฐศรี	ร.ร. ขางตาครู้สคอนแวนต์
ชมเชย	นางสาวดลยา หิรัณยศิริ	ร.ร. ศึกษานารี
ชมเชย	นางสาวนันทิกานต์ ธนาพรวิศาล	ร.ร. ราชินี

15. วาดภาพ ระดับมัธยมศึกษา

รางวัล	ผู้แข่งขัน	สถาบัน
ยอดเยี่ยม	นายไกรสิทธิ์ ชัยชาญ	ร.ร. ไพธาวัดนาเสนี
๑	นายอนุเบศ ภูโน	ร.ร. หาดใหญ่วิทยาลัย
๒	นายธีรทัต นำแก้ว	ร.ร. หาดใหญ่วิทยาลัย
๓	นายธัญพงศ์ บุตรวัง	ร.ร. เบ็ญจะมะมหาราช
ชมเชย	นางสาวรติ วงศ์ศรีนาค	ร.ร. วังไกลกังวล
ชมเชย	นางสาวอภานัฐ ไอสถสงเคราะห์	ร.ร. อัสสัมชัญศึกษา

16. วาดภาพ ระดับอุดมศึกษา

รางวัล	ผู้แข่งขัน	สถาบัน
ยอดเยี่ยม	—	—
๑	—	—
๒	—	—
๓	—	—
ชมเชย	นางสาวรัชนิกรณ์ มณฑลผลิน	คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

17. วดภพตมค้บอภ ระดบ้บอุมศค้ภ

รจกवल้	ผู้แข่งขัน	สถบ้บ
ยอคเยยม	—	—
๑	—	—
๒	—	—
๓	—	—
ชมเชย	นางสวทหรณี ภอทย	คณสมนุษยศสตร์ มหาวศทยาลย้เยยงหน้

18. วดภพตมค้บอภ ระดบ้บมัธยมศค้ภ

รจกवल้	ผู้แข่งขัน	สถบ้บ
ยอคเยยม	นายปวันต์ จค้ตโอภส	ร.ร. เบญจมรจขานุสรณ์
๑	นางสวธนพร ร้รธำรงวงศ้	ร.ร. เตรยบอุมศค้ภ
๒	นางสวชนกนันท์ มรรคผล	ร.ร. หาดหน้ญวศทยาลย้
๓	นางสวรกภานต์ พค้ภข้ลโหนพค้ตร	ร.ร. มาแตร์เตอวศทยาลย้
ชมเชย	นางสวปยร้ตน์ คณเพขรนาค	ร.ร. ขางตาคู้สคองแวนต์
ชมเชย	นางสวปถนสว พวเรพค้นาค	ร.ร. สดวศทย
ชมเชย	นายภคขว ธรสโภภนภค้ตต์	ร.ร. อัสลัมข้ญ

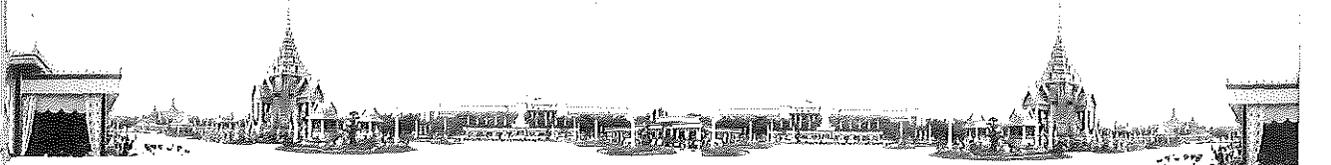
Memorial Concert 'กัลยาณีคาราวาลย์'

The Bangkok Combined Choir, l'Ambassade de France en Thaïlande, l'Association Thaïlandaise des Professeurs de Français, la faculté des lettres de l'Université Chulalongkorn, avec la coopération gouvernementale du Département des Relations publiques, nous ont présenté, le 23 octobre dernier, un concert intitulé "Galyani Kaaravalaï", pour rendre hommage à notre bien Aimée, son Altesse Royale la Princess Galyani Vadhana Krom Luang Naradhiwas Rajanagarindra, fervente admiratrice de la musique classique.

Le "Memorial Concert" s'est tenu à 19h30, sous la direction de Mme Charunee HONGCHARU. L'orchestre était composé de musiciens thaïs et le chœur de choristes français. La célèbre Soprano Carole Boy FERRON, M. Narat KITAVADHANA ont également participé à cet événement.

Lors de la cérémonie d'ouverture, M. Laurent BILI, l'Ambassadeur de France, a prononcé un discours pour accueillir le public et honorer l'action exemplaire de son Altesse Royale pour la musique classique. En ce sens, c'est également que s'est exprimé le doyen, Professeur Assistant Docteur Prapoj ASSAVAVIRULHAKARN. L'ambiance de cette soirée était très solennelle émouvante, mais fort agréable pour l'auditrice.

Le gamme a débuté par un cantique de Jean RACINE. L'Opus 11 de Gabriel FAURE ainsi que la symphonie No. 31 en ré majeur K.297 "Paris" de Wolfgang Amdeus Mozart ont achevé de ravir le public.

Bulletin de l'Association Thaïlandaise des Professeurs de Français

Reçu N° ..... / 200...
Date...../...../.....

Fiche d'abonnement 200...

Prière de compléter en lettre majuscule

Nom.....Prénom.....

Adresse complète.....

.....

.....

.....

Ville.....code postal.....

Téléphone.....Téléphone portable.....

Télécopie.....E-mail.....

Tarif d'abonnement 200... : 1 an / 2 numéros : 250 Bahts

Mode de paiement :

( ) par chèque bancaire barré

A l'ordre de l'Association Thaïlandaise des Professeurs de Français

( ) par mandat postal

Au nom de Marisa Garivait – Bureau de poste de Na Phra Lan

Prière d'envoyer cette fiche d'inscription à l'adresse ci-dessous :

Marisa GARIVAIT Responsable de clientèle et de distribution Département de Français Faculté des Arts Libéraux Université Thammasat, Rua Pra Chan, Pra Na Korn Bangkok 10200 Tél. portable : 086 834 1319 Fax : 02 623 – 5790 E-mail : marisagarivait@yahoo.fr
--

ใบสมัครสมาชิก

วารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย
ประจำปี .....

(เฉพาะเจ้าหน้าที่)

เลขที่สมาชิก.....ประจำปี.....ฉบับที่.....และ.....

ใบเสร็จเล่มที่.....เลขที่.....ลงวันที่.....

( ) ส่งใบเสร็จรับเงินแล้ว ลงนามผู้รับเงิน

( ) จ่ายหนังสือแล้ว เมื่อวันที่.....และ.....

ลงนาม.....(ฝ่ายทะเบียนสมาชิกและจัดส่ง)

โปรดกรอกรายละเอียดด้วยข้อความตัวบรรจง

ข้าพเจ้า นาย/ นาง/ นางสาว.....

อาชีพ.....ตำแหน่ง.....

สถาบัน/ หน่วยงาน/ บริษัท.....

เลขที่.....หมู่.....หมู่บ้าน.....ต.รอก/ ซอย.....

ถนน.....เขต.....จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....โทรสาร.....

E - mail .....

มีความประสงค์ สมัครสมาชิกวารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย ประจำปี
..... รวม 2 ฉบับต่อปี ปีละ 250 บาท

ประเภทสมาชิก ( ) ครู อาจารย์ ( ) นักเรียน นิสิต นักศึกษา
( ) บุคคลทั่วไป ( ) สถาบัน / หน่วยงาน.....

ชำระค่าสมาชิกวารสาร

- ( ) ธนาณัติ สั่งจ่าย มาริสา การ์เวทย์
ปณ. หน้าพระลาน จำนวนเงิน.....บาท (ส่งพร้อมใบสมัครนี้)
( ) เงินสด จำนวนเงิน.....บาท

ออกใบเสร็จในนาม.....

ที่อยู่ในการจัดส่งวารสาร

ชื่อ - สกุล .....

เลขที่.....หมู่.....หมู่บ้าน.....

ซอย.....ถนน.....

เขต.....จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์.....

โปรดส่งใบสมัครสมาชิกวารสารฯ ไปตามที่อยู่ข้างล่างนี้

อ. ดร. มาริสา การ์เวทย์
ฝ่ายทะเบียนสมาชิกและจัดส่ง
ภาควิชาภาษาฝรั่งเศส คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ถนนพระจันทร์ แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200